

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1995

PLENAIRE VERGADERING

HANDELINGEN 5

VERGADERING VAN DONDERDAG 22 JUNI 1995

REGERINGSVERKLARING

Inhoud

Nr. 5

Donderdag 22 juni 1995
Middagvergadering

Blz.

Berichten van verhindering,

69

Regeringsverklaring

Debat (Voortzetting)

69

Sprekers : de heren P. Van Grembergen, D. Van Mechelen, J. De Roo, J. Timmermans, H. Suykerbuyk, J. Taylor, A. Denys, J. Geysels, J. Sleenckx, W. Vandenbossche, L. Goovaerts, J. Gabriels, mevrouw M. Dillen, de heer L. Delcroix, mevrouw N. Maes, de heer T. van Wallendael, mevrouw V. Dua, de heren P. Deprez, E. Beysen, J. Penris, S. Stevaert, L. Sannen, J. Van Hauthem, ministers E. Van Rompuy, L. Martens, L. Van den Bossche, T. Kelchtermans en minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden

107

VOORZITTER : de heer N. De Batselier

— *De vergadering wordt geopend om 14.09 uur.*

— *De notulen van de jongste vergadering werden ter tafel gelegd.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

W. Kuijpers : gezondheidsredenen ;

D. Ramoudt : buitenslands ;

D. Lootens-Stael, C. Vandenbroeke, R. Van Walleghem : ambtsverplichtingen.

REGERINGSVERKLARING VAN DE VLAAMSE REGERING

Debat (Voortzetting)

De voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van het debat over de regeringsverklaring van de Vlaamse regering. De heer Van Grembergen heeft het woord.

De heer P. Van Grembergen (*Op de tribune*) : Voorzitter, mijnheer de minister-president, ministers, collega's, dit is het eerste politieke debat van ons eigen Vlaams Parlement. Er is reeds een openingszitting geweest waar sommigen aanmerkingen op hadden. Er was een installatievergadering, er waren geloofsbrieven. Dit is echter de eerste proef waarbij dit parlement zal moeten bewijzen

dat het een echt parlement is en dat het ook bereid is die taak op zich te nemen.

Mijnheer de minister-president, in de regeerverklaring wordt dit parlement niet vaak vermeld. Natuurlijk moet daar niet gezegd worden wat dat parlement in de toekomst moet doen, want dat zal dit parlement wel zelf beslissen. Maar over uw samenwerking en dialoog met dit parlement zegt u ook niets, met uitzondering van het versleten en vage begrip constructieve oppositie.

U hebt in dit parlement een meerderheid van één zetel, parlementair is dat een meerderheid en daar sta ik dan ook achter. Ik wil niet ontkennen dat er een parlementaire meerderheid is. Maar het betekent wel dat u als minister-president zich ten eerste bewust moet zijn van die cijfers en de werkelijkheid die daar mee verbonden is. Die werkelijkheid bestaat eruit dat slechts 46 procent van de kiezers deze regering steunt langs een parlementaire vertegenwoordiging die een krappe meerderheid heeft. 54 procent van de kiezers is het dus niet eens met deze meerderheidsregering. Dat noopt in ieder geval – zolang deze regering aanblijft – tot bescheidenheid, terughoudendheid, in zekere zin beslistheid maar zeker niet tot gejuich. Wat in het verleden kon, kan nu niet meer.

Dat betekent, mijnheer de minister-president, dat er sprake moet zijn van een luisterbereidheid ten opzichte van de oppositie en dat is juist constructief. U moet niet aan de oppositie vragen om constructief te zijn. We zijn dat in ons politieke verleden altijd geweest en zullen dat altijd zijn. Dat kan u de Volksunie niet verwijten. De eerste daad van constructief handelen zal moeten komen van de regering zelf. Wij zullen dan een oordeel geven. Dat is iets heel anders dan de platte vrijkaart die de VLD vorige week heeft gegeven.

Ik weet dat velen onder u niet gelukkig zijn met de gebeurtenissen van de voorbije week.

De heer D. Van Mechelen : Mijnheer Van Grembergen, de heer Sauwens is amper een dag minister af en....(*Maakt zin niet af*)

De heer P. Van Grembergen : De voorbije dagen is het duidelijk geworden dat de toon van de VLD van vorige week reeds grotendeels werd gewijzigd. (*Onderbreking door VLD-leden*)

De voorzitter : Dames en heren collega's, ik wens duidelijke afspraken te maken.

Ik dring erop aan dat de spreker niet voortdurend wordt onderbroken. Wie wenst tussenbeide te komen, moet het woord vragen. (*Applaus*)

De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer D. Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, ik wens te beklemtonen dat de VLD afstand neemt van de procedurespeltjes van de Volksunie tijdens de installatievergadering van het Vlaams Parlement.

De VLD wenst niets meer of niets minder dan een constructieve oppositie te voeren zodat de Vlaamse Raad het forum bij uitstek is waar meerderheid en minderheid debatteren over belangrijke maatschappelijke problemen.

Dit betekent geenszins dat de VLD-fractie afstand doet van haar rechten en plichten als oppositiepartij. Het betekent echter evenmin dat de VLD te pas en te onpas een vorm van oppositie zal voeren die uitsluitend gebaseerd is op procedureregels.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer Van Mechelen, ik heb medelijden met uw fractie vanwege haar wisselende houding tijdens de voorbije week !

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik keer terug tot het tweede punt van mijn betoog, de Vlaamse Raad en zijn voorzitter.

Zoals u allen weet, behoort het tot de parlementaire Geplogenheden dat de voorzitter van een parlement bij zijn installatie een toespraak houdt. Meer nog : die toespraak is meestal richtinggevend voor de wijze waarop de voorzitter de parlementaire vergaderingen wenst te leiden.

Mijnheer de voorzitter, ik richt mij heel in het bijzonder tot u.

Dit parlement heeft in spreken en handelen slechts die grenzen die het zichzelf oplegt. De kernidee van een parlementair systeem is immers het autonome beslissingsrecht van het parlement inzake de keuze van onderwerpen dat het wenst te behandelen. Er zijn geen beperkingen tenzij deze die het parlement zichzelf oplegt.

Het parlement spreekt vrij, handelt vrij en oordeelt vrij !

Beperkingen zijn uit den boze !

Mijnheer de voorzitter, de Volksunie aanvaardt voor dit parlement geen schroef, geen carcan, geen junta maar wenst haar parlementaire verantwoordelijkheid op te nemen.

Ik beklemtoon nogmaals dat het parlement zelf zijn werkzaamheden en agenda moet bepalen.

Het gezag van de voorzitter wordt gedragen door allen; de voorzitter handelt in het belang van allen !

Ik dank de voorzitter dat hij in zijn openingstoespraak heeft verwezen naar zijn twee voorgangers, de heren Vanvelthoven en Baldewijns, die een schitterende rol hebben vervuld. Ere wie ere toekomt ! Alhoewel zij hebben meegewerkt aan de stijl van dit parlement, zijn zij echter niet de grondleggers van deze Vlaamse Raad. De grondleggers van dit parlement zijn diegenen die de verschrikking van de IJzergrachten hebben overleefd en de boodschap rust nog duur voor zelfbestuur hebben uitgedragen.

Daar ligt het fundament waaruit dit parlement gegroeid is. En omdat uit dat fundament het parlement gegroeid is, moet het dus zichzelf zijn, volledig zichzelf zijn. Het is het resultaat van nationalistes, van flamiganten van verschillende strekkingen. Ik heb niet de hoogmoed te zeggen dat alleen wij dit zouden zijn, maar wij hebben onze rol daarin gespeeld, en wie dat niet erkent, geeft een verkeerde versie van de geschiedenis. Uit respect voor dit ontvoogdingsgegeven richt ik mij nu tot u, meneer de minister-president, met een beedspraak. Dit parlement zal naast de vorsten staan. De vorsten kunnen hierbij verschillende vormen aannemen, maar het kan zijn dat we tegenover de vorsten zullen moeten staan, als het noodzakelijk is. En het kan zelfs zijn dat we boven de vorsten zullen moeten staan, bij onrechtmatigheid van machtsuitoefening. Met vorsten bedoel ik allen die de uitvoerende macht in handen hebben. Zij zullen dus nooit tegen dit parlement kunnen handelen, nooit tegen de parlementaire democratie. Ze kunnen in samenwerking er mee handelen, maar boven de vorsten staat het parlement. Alle macht komt uit het volk, het Vlaamse volk. Als u een regering bent, dan zult u dat op de eerste plaats moeten weten en dan zult u zich moeten realiseren dat uw macht op 46 procent van de kiezers en een meerderheid van één parlementaire zetel steunt. Het moge dus duidelijk zijn.

Ten derde wil ik zeggen dat ik er trots op ben dat wij een Vlaamse Raad hebben. IJsland viert dit jaar het duizendjarig bestaan van haar parlement, de Alting. Duizend jaar, 350.000 inwoners in IJsland. Wij, het Vlaams Parlement, zijn aan ons eerste jaar begonnen. Ik zeg u dus dat het mij verheugt, maar doordat ik over duizend jaar gesproken heb, zult u de nuance wel begrepen hebben. U zult ook begrepen hebben welke weg wij hebben moeten afleggen om hier vandaag, op dit ogenblik, op die wijze te kunnen

Van Grembergen

spreken. Dat is niet met de medewerking van allen gebeurd, integendeel. Aan de voorzitter van de Raad wil ik zeggen dat ik zijn toespraak wat samenwerking, invulling, discussie betreft honderdvoudig bij treed, op één correctie na, die ik straks in verband zal brengen met het regeerprogramma van de minister-president.

Mijnheer de minister-president, u en een aantal vooraanstaande collega's uit uw partij hebben gemeend de voorbije maanden nogal denigrerend te moeten doen over de Volksunie en haar rol. Ik betreur dit, ik weet dat er conflicten zijn geweest. Maar u kunt niet zeggen dat de Volksunie in de afgelopen 7 jaar, vanaf 1987, ondanks alle wisselvalligheden en moeilijkheden van verschillende aard, niet correct is geweest in het nastreven van het tienpuntenprogramma of het regeerakkoord. Beweren dat wij wispelturig zijn geweest of dwaas in verantwoordelijkheid, zoals sommigen zeggen, is onjuist. Het is een vorm van kleinzielige geschiedschrijving.

Dat is een vorm van kleinzielige geschiedschrijving, een vorm van natrappen, die niet kan worden gewaardeerd.

Welk soort van geschiedenis er in het jaar 2000 ook zal worden geschreven, aan alle universiteiten zal men moeten toegeven dat de Volksunie, de Vlaams-nationalisten, een essentiële democratische rol hebben gespeeld bij de verandering van onze structuren en bij het uitbouwen van de eigen Vlaamse Raad. Wanneer er wordt getrapt, betekent dat een nederlaag voor degene die trapt, niet voor degene die wordt getrapt. Ik ben immers trots op wat wij hebben gedaan. Wij hebben op een democratische manier onze verantwoordelijkheid op ons genomen.

Mijnheer de minister-president, ik heb de toespraken van uw voorzitter gehoord en vraag mij af waarom er vooral in uw partij op die manier wordt gepraat. Ik tracht hiervoor op een nuchtere manier een reden te vinden. Heeft dit misschien te maken met het feit dat men het, vóór, tijdens en zelfs na de verkiezingen, in uw partij niet heeft gehad over de Vlaamse parlementaire verkiezingen, maar vooral over de federale situatie, met de federale eerste minister als symbool? Ook tijdens de onderhandelingen, die onmiddellijk van start zijn gegaan, is weinig blijk gegeven van de eigen keuzes. Het profiel van Van den Brande als minister-president van de Vlaamse regering, dat tot vóór de verkiezingen vrij sterk was, is tijdens en na de verkiezingen totaal vervaagd omdat andere doelstellingen belangrijker bleken te zijn. Ik ben niet de enige die dit standpunt verdedigt. Alle politieke commentatoren in de pers beweren hetzelfde.

Ik kan mij onmogelijk inbeelden dat u het eens bent met deze politieke toestand. Om tactische en strategische redenen hebt u het veld moeten ruimen. Die situatie heeft

in elk geval tot gevolg gehad dat de historische verkiezingen voor het eigen parlement geenszins als historisch werden aangevoeld. De installatie van het eigen parlement heeft evenmin indruk kunnen maken. Er is immers de ontluistering ten gevolge van de Belgische federale keuzes, die te maken hadden met de oplossingen en de politieke machtssituaties die op dat niveau werden nagestreefd, met de opportuniteiten die op dat vlak moesten worden ingevuld en met de afspraken die op het federale vlak tussen politieke families moesten worden gemaakt. Dat is de kern van de zaak. Dat is het infame van de situatie.

Indien die toestand wordt gehandhaafd, zullen wij tot in het jaar 2004 moeten wachten vooraleer wij politiek volledig autonoom kunnen handelen. Op dat ogenblik zullen de verkiezingen volledig van elkaar zijn gescheiden. De jongste verkiezingen voor de raden verliepen immers gelijklopend met die voor het federale parlement. In 1999 zal dit naar alle waarschijnlijkheid opnieuw het geval zijn. Dan zullen er zowel Europese verkiezingen worden gehouden als verkiezingen voor het federale parlement en de Vlaamse Raad. Bovendien zullen er in dat jaar ook provincie- en gemeenteraadverkiezingen plaatsvinden. Alles zal bij het oude blijven.

Dat betekent dat wij tot 2004 geen vorm kunnen geven aan het autonome politieke streven om onze regeringsvorming los te koppelen van wat zich op federaal niveau afspeelt.

Dat is uw verantwoordelijkheid. U hebt dat met de flaminganten in de CVP gedoogd en aanvaard. Ik aanvaard het niet.

De voorzitter : Mijnheer de minister-president heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Van Grembergen, in deze stand van het debat kan ik geen uitvoerig antwoord geven, maar ik maak twee bedenkingen.

Zoals ik in de regeringsverklaring en het regeerakkoord zeg, moeten we bescheiden omspringen met de parlementaire meerderheid. In de meeste deelstaten of staten komt bij verkiezingen – ook al is de stemming niet verplicht – een bestuur tot stand waarvan het draagvlak volgens uw benadering slechts 25 tot 26 percent is.

Alle verhoudingen in acht genomen wil ik een extreem voorbeeld nemen. De president van de Verenigde Staten van Amerika wordt de laatste decennia door 25 tot 28 percent van de kiezers aangewezen. Met dat extreme voorbeeld wil ik aangeven dat uw stelling niet klopt.

Dat neemt niet weg dat we een bescheiden en open houding moeten aannemen ten opzichte van de oppositie. Daarom verwijs ik naar de tekst van het regeerakkoord

Van den Brande

en mijn regeringsverklaring van gisteren. Niet alleen het constructieve gedeelte van de oppositie zal bepalen hoe de Vlaamse regering en het parlement zullen samenwerken. De krachtlijnen van het beleid moeten samen met het parlement bepaald worden.

In mijn tweede bedenking kan ik kort zijn. Tijdens dit debat moeten geen partijstrategieën uitgemeten en afgewogen worden. U kunt het ons niet kwalijk nemen dat de fundamentele verwarring en onduidelijkheid die uw partij gekenmerkt hebben, en de verschillende stromingen binnen de Volksunie tijdens de afgelopen periode, geen voldoende houvast gaven om een nieuw bestuur te maken in het belang van Vlaanderen. (*Applaus bij de CVP-fractie*)

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer de minister-president, uw voorbeeld van de de Verenigde Staten van Amerika is geen schitterend voorbeeld, want u haalt het slecht aan.

Ik heb het over 46 percent van de kiezers, niet 46 percent van de bevolking. Ik heb het over diegenen die zich uitgesproken hebben. U haalt de percentages in de Verenigde Staten van Amerika aan in verhouding tot de bevolking. Dat is een groot verschil. Ik heb het over de kiezers, zij die deelnemen aan het democratisch debat.

De voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer J. De Roo : Mijnheer Van Grembergen, ik wens het debat niet te rekken. Maar kan men een andere Vlaamse regering steunen met de resterende 54 percent ?

De heer P. Van Grembergen : Waarom zouden er geen andere mogelijkheden zijn ? Er is de mogelijkheid SP-VLD-VU-Agalev.

Er zijn wel degelijk andere oplossingen voorhanden, maar men moet ze willen aanvaarden. Ik pleit ook niet voor een Antwerpse oplossing. Er kon bijvoorbeeld even goed gekozen worden voor een coalitie CVP-SP-VLD.

De regering spreekt over een meerderheid. Ik nuanceer dat en met recht. Bovendien voeg ik eraan toe dat het voor de werking en de opstelling van een Vlaamse regering, die voor de eerste keer uit een rechtstreeks gekozen parlement voortkomt, zinvoller was geweest dat die regering over een groter politiek draagvlak kon beschikken. Hier hebben echter andere motieven een rol gespeeld.

Mijnheer de minister-president, u hebt in uw programma bakens voor de 21e eeuw uitgezet. Ik was de mening toegedaan dat wij ten minste al geleerd hadden om in ons woordgebruik enige maat aan de dag te leggen. Dat blijkt echter niet uit het document, integendeel, het is mateloos in het woordgebruik.

Met betrekking tot het Vlaamse programma en de bakens voor de volgende eeuw moet ik zeggen dat alles wel mooi verwoord is – het regeerakkoord is haast een pastorale – maar voor vele punten hebt u geen poot om op te staan.

U hebt het over de gemeenschapsdialoog. Met wie zult u in de praktijk een dialoog aangaan ? Degenen die u voor ogen hebt, namelijk de federale en Waalse regeringen, hebben gezegd dat hiervan geen sprake kan zijn omdat de punten waarover overleg moet worden gepleegd, haaks staan op uw doelstellingen. Een conferentie organiseren is niet moeilijk, maar daar blijft het niet bij.

Een andere aangelegenheid is de federalisering, de regionalisering van de gezondheidszorg en de kinderbijslag. Hoe kunt u dat afdwingen ? Over welk politiek wapen beschikt u daarvoor ? U hebt er geen enkel ! Op het congres ter goedkeuring van het Vlaams regeerakkoord werden die vragen trouwens ook gesteld. Ik heb in een krant gelezen dat de voorzitter van uw partij ervan overtuigd is dat zulks in de 21e eeuw wel mogelijk zal zijn.

U wilt homogene pakketten. Ik citeer Buitenlandse Handel als voorbeeld. Is het daarom dat het federale ministerie van Buitenlandse Handel nog altijd personeel aanwerft, discussies voert met de Vlaamse Dienst voor Buitenlandse Handel en hen voortdurend op de vingers staat te kijken. Ik kan u de verslagen overhandigen.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Van Grembergen, wie was de minister die dat alles als eerste had moeten bewaken ? Was dat niet de eerste opdracht van de Vlaamse minister van Buitenlandse Handel, of vergis ik me ?

De heer P. Van Grembergen (*Op de tribune*) : U kunt het inderdaad niet laten zuur te zijn. (*Gelach*)

Ik heb het over uw regeerprogramma. Hierin schrijft u dat u van buitenlandse handel een homogeen pakket wil maken, van landbouw een homogeen pakket wil maken, ... maar welk wapen hebt u om dat af te dwingen ? Ik zeg u : geen, geen. Bovendien staan er zo nog een aantal zaken in het regeerprogramma : eigen fiscaliteit, . . .

De voorzitter : De heer Timmermans heeft het woord.

De heer J. Timmermans : Mijnheer Van Grembergen, ik spreek zonder zuur te zijn, maar in dialoog en in vriendelijkheid. Ten eerste, als antwoord op uw vraag met wie doet u dat : dat is misschien het voordeel van ook dezelfde partijen in de federale meerderheid te hebben. (*Hoon-gelach op de banken van het VB*)

De voorzitter : Mag ik vragen om volgens de nieuwe huisstijl die we voor het debat willen aannemen, ook gehoor te hebben voor de mening van de anderen ? Oppositie en

Voorzitter

meerderheid moeten elkaars mening niet weglachen, maar erop repliceren. Hiertoe kunt u het woord krijgen.

De heer J. Timmermans : Bij het lezen van het voorontwerp of ontwerp van het federaal regeerakkoord, vinden we het antwoord : ook op federaal niveau streven we naar homogene bevoegdheidspakketten.

Ten tweede, mijnheer Van Grembergen, onafhankelijk van het feit of de Volksunie al dan niet in de bredere meerderheid zit : u hebt toch mede de staatsvorming goedgekeurd, met die noodzakelijke vorm van overleg en de ingeschreven samenwerkingsakkoorden. Het maakt niet uit of u vanuit de oppositie of -zoals wij- vanuit de meerderheid vaststellen dat er tegenspelers nodig zijn om dat te doen. Precies dat staat in het federale regeerakkoord. Dat is belangrijk.

De heer P. Van Grembergen : Uiteraard, mijnheer Timmermans. Ik hoop dat men mij niet verwijt dat ik tekortschiet in de debatacultuur van dit parlement. Ik zou het betreuren. Ik zeg alleen dat er geen enkele garantie bestaat dat u de keuzes die u maakt, hard kunt maken. Bij vroegere akkoorden in verband met de staatsvorming was dat wel het geval. U hebt dus een flamingantische nota met wensen, maar zonder één sleutel in de hand om ze uit te voeren. U weet dat in het akkoord op federaal vlak juist het tegenovergestelde staat. U hebt dus genadebrood gekregen. U bent dus -en ik wik mijn woorden- een genadebrood-regering van de federale situatie. Heel Vlaanderen weet dat, de intelligentsia ziet dat, de politieke wereld ziet dat. Dit is een genadebrood-akkoord, waarbij u mag bestaan in samenwerking met en dank zij de genade van Dehaene, Belgisch eerste minister en dank zij de akkoorden op dat vlak.

Dan zeg ik tot een andere oppositiepartij, waarmee we in het belang van de democratie samen oppositie zouden willen voeren : u wilt dit genadebrood delen, u wilt mede participeren, zomaar, zonder voorwaarden. **(Rumoer)**

Mijnheer de minister-president, op dat vlak was de toespraak van de voorzitter van de Vlaamse Raad overigens duidelijk. Tijdens zijn openingstoespraak heeft hij ons namelijk pertinent gevraagd om niet te spreken over een uitbreiding van de bevoegdheden. Hij verzocht ons om te doen wat we kunnen en vooral wat we mogen. Alles wat in het Vlaamse regeerakkoord staat in verband met de Vlaamse bekommernissen, valt echter buiten onze bevoegdheid. Ik neem dan ook aan dat de voorzitter u vlug terecht zal wijzen. De vraag rijst wie het nu uiteindelijk bij het rechte eind heeft.

Mijnheer de minister-president, de basis van deze handelwijze is waarschijnlijk de politieke vrees op het Belgische

federale vlak. In plaats van de volledige bevoegdheid over te laten aan de parlementen van de deelstaten, laat men zich leiden door zijn vrees voor de eigen autonomie of de middelpuntvlindende kracht. De geschiedenis wordt overigens niet geschreven op basis van een reglement of van afspraken op het federale vlak, maar aan de hand van de politieke wil van het eigen volk dat zijn keuzes zal maken.

Om allerhande redenen was ik niet zo gelukkig met de openingszitting, maar vooral om twee redenen.

Ten eerste, wij hebben vorige week het decreet Suykerbuyk-Van Vaerenbergh naast ons neergelegd, wat een betreurenswaardig feit is. Er waren namelijk twee mogelijkheden : ofwel zou men in de faciliteitengemeenten eentalige stembrieven uitgeven, wat onwettig is, ofwel zou men tweetalige stembrieven uitgeven, wat eveneens onwettig is. Wanneer de eentalige stembiljetten in Zaventem worden geteld, zijn ze echter wel geldig. Volgens de geest van dit decreet moest men dus eentalige stembiljetten uitgeven, waardoor de stemming geldig werd bij het tellen. Met dit decreet werd echter geen rekening gehouden.

Ten tweede, het systeem van het dubbele petje bestaat niet meer.

De voorzitter : De heer Suykerbuyk heeft het woord.

De heer H. Suykerbuyk : Mijnheer Van Grembergen, ik kom niet terug op de juridische aspecten van deze zaak. In verband met dit decreet is er blijkbaar een interpretatieverschil. Ik zal me niet uitspreken over wie het bij het rechte eind heeft. Omdat er wegens gegronde redenen werd gekozen voor één interpretatie van het decreet, beweert u dat het decreet zonder meer terzijde werd geschoven. Hiermee ben ik het niet eens.

Ik erken de waarde van uw interpretatie, maar ik geloof dat de mijne even valabel is, en ik hoef dus niet te horen : u hebt dat opzijgeschoven. Dat is zo in de stijl van, om politieke redenen heeft men iets anders bedacht, en dat is helemaal niet het geval.

De heer P. Van Grembergen : Dat is de appreciatie, Mijnheer Suykerbuyk, ik laat de uwe voor de uwe.

Het andere eitje is : de dubbele pet bestaat niet meer. Dat is goed, we hebben er lang op moeten wachten. Maar we krijgen nu een nieuwe dubbele pet. Mijnheer de minister-president, u hebt terecht gezegd dat u wou dat uw regeeringsleden beantwoorden aan de correcte politieke inschatting en deontologie. Hoe dat op dit ogenblik vertaald wordt door sommige nieuwsmedia en in de krant is een andere zaak, en daar heb ik mijn bedenkingen bij. Maar als basisprincipe : geen enkel probleem.

Je zou eigenlijk ook kunnen zeggen : ik wens alleen maar ministers die voor deze Vlaamse Raad kandidaat waren,

Van Grembergen

of op geen ander politiek niveau hun ambities hebben laten blijken. Ik richt dit niet persoonlijk tot mijnheer Peeters, maar ik heb het over het principe. Ik vind het onbehoorlijk – dat is onze politieke inschatting – dat men naar de Vlaamse publieke opinie gaat en zegt : wij zijn politici die de keuze hebben gemaakt voor het federale niveau, om nadien, met die ingesteldheid, een overstap te doen om andere motieven. Ik heb er geen probleem mee dat iemand kiest voor een assemblée en voor een bepaald niveau, maar wel wanneer voor de twee wordt gekozen. Want waar ligt de grens, de afbakening ?

Als dat kan, betekent het dat alle ministers van de Vlaamse regering eventueel uit de federale Kamer zouden kunnen komen, en dan hier een rol spelen. Was dat de autonomie ? Is dat een correcte invulling van de scheiding van de niveaus ? Dat is het dus niet ! Dat is de dubbelzinnigheid.

Ik vraag u allen om daar politiek over na te denken. Want die ontwikkeling kan eigenlijk niet. Er zullen opportunititeiten geweest zijn – en de redelijkheid zegt mij dan dat ik ze in sommige gevallen persoonlijk nog kan aanvaarden –, maar wat betreft de politieke keuze voor de autonome Vlaamse Raad met een autonome regering, is dit niet behoorlijk.

Mijnheer de minister-president, er staan natuurlijk schitterende dingen in uw Bakens voor de 21ste eeuw. Wie zal het ontkennen ? Het feit dat u zeer veel aandacht wil geven aan steden, en wat zich daar voordoet, vind ik schitterend. Men mocht hier zelfs al vroeger mee begonnen zijn. Maar ik zal dat niet op mijn hoed steken. Het is goed dat het erin staat, buitengewoon zelfs.

Men wil aan de hand van het hiertoe opgestelde rapport essentieel iets doen aan de armoede. Uw streven om de werkloosheid terug te brengen van 13 percent naar 6,5 percent klinkt veelbelovend. De groene hoofdstructuur die nu in de komende maanden volledig ingevuld zal worden, zal ons in de gelegenheid stellen onze gedichten te lezen over de groene boomgaard. Wie zou zich niet scharen achter deze ideeën ? Zo ook met de betere mobiliteit die verkregen zal worden door de NMBS eindelijk bij de oren te grijpen en een einde te maken aan de schande waarbij alle geldmiddelen besteed worden aan de hogesnelheidstrein.

Maar hoe zal dit alles gerealiseerd worden ?

Mijnheer de minister-president, het is een buitengewone nota. Dit is een document waarvan iedereen zegt dat zijn inhoud goed is. Nergens vinden we echter één zakelijk gegeven of één nuchtere benadering terug. Alleen het gebruik van superlatieven komt erin voor. Maar elke zin

wordt door ieder van ons ondertekend. **(Rumoer in de zaal)**

De voorzitter : Graag enige stilte na deze constructieve woorden.

De heer P. Van Grembergen : Mijnheer de minister-president, collega's ; andere collega's zullen straks nog verder ingaan op meer praktische terreinen.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer J. Taylor : Als deze nota zo positief en uitstekend is, begrijp ik niet dat de voorzitter van uw partij zegt dat hij enkel en alleen in de regering zou willen stappen na onderhandelingen over een volledig nieuw programma.

De heer P. Van Grembergen : Het is inderdaad een volmaakt document. Maar als het praktisch uitgewerkt moet worden, zie ik veel problemen. Wij willen deze regering niet, dat is een essentiële keuze van een oppositie. Een oppositiepartij die iets anders zegt, kan voor mij niet. **(Rumoer in de zaal)**

Wij willen een regering die een onafhankelijke en soevereine regering is, die alleen hier verantwoording heeft af te leggen en nergens anders. En daarom moet deze regering weg.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, ik zou enkel willen zeggen dat er een verschil is tussen de manier van oppositie voeren van de VLD en die van de Volksunie. Wij geven ons applaus of onze afkeuring op basis van de inhoud van dossiers. De Volksunie doet dit op basis van het feit of ze al dan niet in de regering zitten.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren van de regering, collega's.

Ik hoop dat we geen urenlange discussies moeten voeren over wat nu eigenlijk de term oppositie inhoudt. De heer Van Grembergen heeft het woord mateloosheid gebruikt. Ik zou een ander woord willen introduceren in dit debat, een woord dat aansluit bij de toon en de teneur van sommige opmerkingen van de heer Van Grembergen. Dit woord is de vanzelfsprekendheid. De vanzelfsprekendheid is volgens de Nederlandse columnist Henk Hofland de grootste vijand van de rechtvaardigheid. Nu willen wij niet beweren dat dit regeerakkoord onrechtvaardig is in de morele zin van het woord. Wat ons verontrust is de vanzelfsprekendheid waarmee het vroegere beleid gewoon wordt teruggespoeld. Bij het lezen van dit akkoord, dacht ik aan de zomerse heruitzendingen op televisie met dalende kijkcijfers. Door de vanzelfsprekendheid waar-

Geysels

mee deze tekst is tot stand gekomen en de vanzelfsprekendheid en spoed waarmee het formatieberaad is afgerond, zijn wij weinig enthousiast als we de minister-president zijn regeringsverklaring horen voorlezen. Waarom? De problemen en uitdagingen waarmee mensen in Vlaanderen rechtstreeks mee worden geconfronteerd en die te maken hebben met de bedreigde kwaliteit waarvoor Vlaanderen rechtstreeks bevoegd is, worden niet opgelost. Ik vind geen antwoord op de vele vragen, zelfs niet als ik ze probeer te vinden tussen de regels of in de marge. Wij hebben constructief gezocht en geen oplossing teruggevonden. De vraag voor ons is dus niet alleen of deze regering van plan is efficiënt en klantvriendelijk te gaan beheren. De vraag is ook niet of in dit regeerakkoord alle details beleidsmatig en financieel becijferd zijn. Wij stellen ons wel de vraag welke scharnierpunten en trendbreuken er georganiseerd worden om onze samenleving leefbaar te houden en menselijker te maken.

Dat is de vraag die wij als groene verkozenen in deze Vlaamse Raad moeten stellen. Dat is de reden waarom morgen bij de vertrouwensstemming niet iedereen akkoord zal gaan met het voorliggend regeerakkoord.

Mijnheer de minister-president, wij hebben die antwoorden niet gevonden.

De vanzelfsprekendheid van het traditionele politieke denken in dit akkoord ontgoochelt ons. Daarom beschouw ik de openingszin van de fractieleider van de CVP die het predikaat historisch in de mond nam, als meer dan voorbarig.

In de tekst van het regeerakkoord vinden we wèl een aantal andere elementen terug zoals de nieuwe woorden kennisversterking en leereilandprojecten. Alhoewel zij nog niet in van Dale staan, heb ik iets bijgeleerd.

Mijnheer de minister-president, wat ik het meest teruggevonden zijn een aantal – voor de groenen – haast versleten gedachten zoals het optimisme inzake de economische groei en een aantal letterlijke herhalingen uit de vorige regeerakkoorden zoals de Raad voor Cultuur en het Structuurplan Vlaanderen.

Boven alles heb ik een conglomeraat gevonden van vage intenties en politieke retoriek zonder concrete beleidsmaatregelen en zonder vermelding van de financiële middelen ter zake. Agalev wenst geen gedetailleerde begroting, zij vraagt wel grootheden. Mevrouw Demeester herhaalt immers voortdurend dat grootheden binnen een krap budgettaire keurslijf de prioriteiten van het beleid aanduiden. Ik heb deze grootheden niet kunnen terugvinden in het regeerakkoord.

Mijnheer de voorzitter, collega's, in mijn betoog wens ik mij te beperken tot drie beleidsdomeinen: het milieubeleid, de werkgelegenheid en de politieke cultuur.

Ten eerste, het milieubeleid.

De laatste jaren heeft men de indruk gewekt dat men de milieuproblematiek als maatschappelijke en politieke probleemstelling niet alleen had aanvaard maar ook gedeeltelijk begrepen. De kilo's analyses die werden gemaakt zoals onder meer het MINA-plan van 1989, het Milieubeleidsplan in 1990 en het rapport Leren om te keren van 1994 staan in schril contrast met de vrij beperkte hoeveelheid genomen maatregelen.

Ondanks de roerende verklaringen over ecologische paktens tijdens de kiescampagne, valt het op dat de versnelling in het milieubeleid in het regeerakkoord naar de achterbank is verschoven. Een toetsing van het voorliggend regeerakkoord met die van 1989 en 1992 bewijst overduidelijk dat het milieubeleid erop achteruitgaat. Het voorliggend regeerakkoord inzake milieu is niet enkel minder specifiek, minder duidelijk en minder voorkomend dan de vorige, het besteedt slechts enkele letters aan het natuurbehoud, het rept met geen woord over het afvalbeleid en de problematiek inzake verbrandingsovens en, last but not least, het kleedt het Map uit. Collega Dua zal deze politieke striptease uitvoerig behandelen.

Men kan zich de vraag stellen of er nog een volwaardig milieudepartement zal zijn. Meer nog. De integrale aanpak van de milieuproblematiek waarvoor de MINA-raad heeft geijverd, lijkt helemaal zoek zodat het concept van de duurzame ontwikkeling op de helling komt te staan.

Zonder de heer Van Grembergen naar de mond te willen praten, stel ik vast dat het niet moeilijk is het Vlaamse regeerakkoord te integreren in het Sleutelplan Dehaene. Het is echter veel moeilijker het broodnodige concept van integratie inzake ecologie in te passen in de eigen Vlaamse milieubevoegdheden.

Agalev vreest dat het milieubeleid opnieuw zal worden verdrongen naar de marge van de politieke besluitvorming of zal worden gereduceerd tot de uitbouw van een – voor sommigen – financieel interessante milieusector.

Van de hervorming die meer werk en minder vervuiling produceert, horen wij weinig of niets. Het memorandum van de Vlaamse administratie aan de formateur laat daarover nochtans geen twijfel bestaan, ik citeer: Er moeten veranderingsprocessen komen in de consumptie- en productiepatronen. Dit veranderingsproces heeft enkel kans op slagen als er maatregelen genomen worden die ingrijpen in de economische processen.

Collega's, het voorliggend regeerakkoord bevat, mijns inziens, geen dergelijke maatregelen. Is de huidige meer-

Geysels

derheid de mening toegedaan dat deze maatregelen niet langer nodig zijn ?

Agalev is van het tegendeel overtuigd.

Ik wens onze stelling te verdedigen aan de hand van twee elementen.

Ten eerste, na meer dan 10 jaar milieubeleid in Vlaanderen is de globale kwaliteit van het leefmilieu erop achteruitgegaan. De meeste milieu-indicatoren zoals het jaarlijkse rapport van de milieuadministratie VRIND en het rapport Leren om te keren bevestigen dat. In uitvoering van een Europese norm moeten de oppervlaktewateren in Vlaanderen op 1 juli 1995, volgende week, voldoen aan de kwaliteitsnormen. De heer Kelchtermans heeft dat reeds in 1989 beloofd en daarover veel ronkende verklaringen afgelegd in de toenmalige Vlaamse Raad. Het rapport van de milieumaatschappij (VMM) bewijst dat de normen niet worden behaald en dat de kwaliteit van onze waterlopen erop achteruit is gegaan.

Voor bepaalde gebieden is de accumulatie van de vervuiling zo erg dat er op termijn geen oplossing meer bestaat.

Bovendien veroorzaken meer en meer milieuproblemen steeds toenemende gezondheidsproblemen. Ik denk ondermeer aan de astmapatiënten die schrik moeten hebben als het mooi weer is en aan de ouderen die niet meer durven buiten komen vanwege de helse verkeersdrukke. De cijfers van het departement Geneeskunde van het Universitair Ziekenhuis Leuven inzake de toename van een aantal kankers tonen een onomstotelijk verband aan tussen het milieu, het verkeer en de gebrekkige kwaliteit van een aantal voedingsmiddelen.

Ik citeer professor Boogaerts, die twee dagen geleden op een lezing zei : Wij gaan technisch zo vooruit dat we voor een aantal welbepaalde kankers, leukemie, Hodgkin, botkanker, het overlevingspercentage drastisch kunnen verhogen. En hij voegde eraan toe : Als men de ecologische omgevingsfacoren niet verbetert, dan zullen wij met onze technische en technologische voorsprong alleen kunnen constateren dat er meer en meer mensen sterven. Waarom zeg ik dit ? Niet om hier aan sensatie te doen, alleen maar om aan te tonen dat het milieuprobleem in zijn intensiteit en omvang onderschat wordt, en teveel met de grote hoed verwezen wordt naar de coulissen. Er moet een evenwicht gevonden worden tussen A en B, tussen ecologie en werkgelegenheid, economie. Wij bestrijden dat niet. Wij zeggen alleen dat het milieuprobleem, zeker op dit ogenblik, onderschat wordt, en dat men ook in dit regeerakkoord daaruit niet de correcte politieke conclusies trekt.

Ten tweede zien we dat men, als er dan toch nog iets aan milieubeleid wordt gedaan, vaak kiest voor de verkeerde oplossingen, of voor oplossingen die in tegenspraak zijn met het voorzorgsprincipe. Als er, in tegenstelling met de vorige regeringsverklaring en de vorige beleidsbrieven van de vorige minister van Leefmilieu, staat dat er belang wordt gehecht aan mestverwerking, dan is dat niet alleen een negatieve breuk met de vorige zittingsperiode wat dit betreft. Het is ook een verkeerde oplossing. Als men kiest voor mestverwerking in plaats van mestvoorkoming, dan zit men op het verkeerde spoor. Als men kiest voor afvalverwerking in plaats van afvalvoorkoming, dan zit men op termijn op het verkeerde spoor. Als men alleen kiest voor auto's met katalysator in plaats van voor minder kilometers, dan zit men op termijn niet alleen in de file, maar ook op het verkeerde spoor.

Samengevat wat dit betreft, collega's, zijn wij van mening dat de milieuproblemen onderschat worden, dat vele van de oplossingen in de verkeerde richting gaan en vooral op den duur onbetaalbaar zullen worden. De sanering van de black points : 350 miljard frank. De rekening van Aquafin : een meeruitgave van zestien miljard in het jaar 2000. Dat is één van de redenen waarom ik denk dat mevrouw Demeester haar afcentiemen kan vergeten. We bouwen dus, collega's, in monetaire termen in Vlaanderen een ecologische schuld op van – op dit ogenblik berekend – honderden miljarden. Ofwel breng je die in je monetaire planning in, ofwel doe je dat niet. Maar als je ze niet inbrengt, dan krijgt de discussie over de Meester-norm en over Maastricht een andere dimensie, dat kan ik u verzekeren. Wat blijft er dan over, minister-president ? Een aantal vragen. Op welke manier zal de Vlaamse regering dit preventiebeleid ontwikkelen ? Ik dacht dat in OVAM twee mensen met preventie bezig waren. Twee. Geef eens alsjeblieft aan hoe je dat preventiebeleid gaat ontwikkelen. Over welke budgettaire ruimtes, buiten de vastgelegde, hebben we het hier ? En dan ten derde, wat is het standpunt van de Vlaamse regering inzake de federale energietaks ? Wij zijn voor een regulerende energietaks. De opbrengst daarvan, als ze ingevoerd wordt, schommelt tussen 80 en 100 miljard. Wat is het verband met dit debat ? Wij gaan ervan uit dat de opbrengsten van een regulerende milieuheffing, als we het over de CO₂-energietaks hebben, voor een belangrijk gedeelte moeten gaan naar milieu, en niet alleen dienen om de tekorten van de sociale zekerheid aan te vullen. Want als we het over milieu en energie hebben, dan komen we wel hier terecht. We zijn immers bevoegd voor grote pakketten van milieu, en we zijn bevoegd voor alles wat te maken heeft met het rationeel gebruiken van energie. En dan wordt mijn vraag aan u duidelijk : als die federale energietaks er komt, bent u dan niet van mening dat, ten eerste, een belangrijk gedeelte ervan naar milieu moet gaan ? Ten tweede, als dat

Geysels

zo is, zult u ervoor ijveren dat het inderdaad in Vlaanderen gebruikt kan worden, niet omdat het Vlaanderen is, maar omdat het onze bevoegdheden zijn ?

Ik kom, voorzitter, tot mijn tweede punt : de werkgelegenheid. Op bladzijde 1 van het regeerakkoord kunnen we lezen en u hebt het gisteren trouwens herhaald in uw regeringsverklaring : dat wij het beter moeten doen. Wij zijn het vanuit de oppositie daarmee eens. Er staat dus niet dat wij het vager moeten doen. Wat we zelf doen, doen we vager. Dat brengt mij weer bij de werkgelegenheid. U zegt in uw akkoord dat werkgelegenheid een toprioriteit is, en u voegt eraan toe dat er op middellange termijn een halvering moet komen van de werkloosheid. In de oorspronkelijke tekst, collega De Roo, was het nog iets concreter, want in de nota van de formateur stond er nog een datum op. De datum is weggevallen. Goed, dat was waarschijnlijk ten gevolge van het compromis met de socialisten. Maar er staat dus wel degelijk een halvering is een toprioriteit. In tegenstelling tot de zeer concreet in beleidsplanning omgezette Meester-norm, wat toch nog iets anders is dan een SERV-norm, namelijk strenger, staat er geen werkgelegenheidsnorm in. Evenmin heb ik teruggevonden op welke manier en wanneer die halvering gepland wordt. Zeggen dat iets een toprioriteit is, veronderstelt inderdaad een financiële planning. Zeggen dat bestrijding van werkloosheid een toprioriteit is, veronderstelt ook een planning. Ik heb die niet gevonden. Wat ik wel gevonden heb, is de hoop dat door het stimuleren van de economische groei, de werkloosheid, die nu 12 à 13 percent bereikt in Vlaanderen, gehalveerd zal worden. Ik geef u maar één cijfer. Eergisteren stond in De Standaard het laatste rapport van de OESO. U weet dat wij soms moeilijkheden hebben met rapporten van OESO, IMF en dergelijke, maar er stond wel in dat bij een zeer optimistische schatting, namelijk 2,7 percent stijging van de economische groei in BNP-termen, de werkloosheid in 1996 nog 12 percent zou zijn. Economische groei van 2,7 percent en werkloosheid stabiel. U bent voor het recht op arbeid, wij ook. U wilt op korte termijn de werkloosheid halveren, wij staan hier achter. Maar met deze gegevens van de OESO en de weinige gegevens in dit regeerakkoord zou ik niet weten hoe je dat ooit kunt bereiken. Tenzij u de arbeidsherverdeling opnieuw op de agenda en op de tafel van de regering wil. Maar ook hier, collega's, moeten we het doen met uitdrukkingen zoals de stimulering van de deeltijdse arbeid en de herverdeling van de arbeid. Maar wat betekent dit nu concreet, zonder cijfers achter de komma te moeten noemen ? Collega De Roo, ik ga even terug naar het voorbije verleden. Tijdens de vorige zittingsperiode werd in opvolging van de Vlaamse werkgelegenheidsconferentie 2,8 miljard uitgetrokken voor de stimulering van de deeltijdse arbeid. Mevrouw

Detiège, toenmalig minister van Tewerkstelling, kondigde toen eveneens in de Vlaamse Raad aan dat er door deze maatregelen 15.000 tot 20.000 nieuwe banen zouden worden gecreëerd.

Wij weten dat die maatregel niet het verwachte effect heeft teweeggebracht. Wat wij wel weten, is dat uit de evaluatie in september 1994 in de Vlaamse Raad bleek dat slechts enkele honderden mensen gebruik hadden gemaakt van de formule die door de Vlaamse regering was voorgesteld. Werden hieruit de nodige lessen getrokken ? Indien dat het geval is, waar kan daarvoor dan het bewijs worden gevonden ? Anders vertaald, welk uitzicht op werk...

De voorzitter : Minister Van Rompuy vraagt het woord.

Minister E. Van Rompuy : Mijnheer Geysels, ik heb twee opmerkingen. Wat betreft uw vraag waarom er meer concrete uitspraken kunnen worden gedaan met betrekking tot de begroting, kan ik u meedelen dat de overheid meer greep heeft op deze materie. Vermits de ontvangsten van de Vlaamse overheid vastliggen, kunnen de uitgaven ook beter worden gepland, kunnen er doelstellingen worden geformuleerd en berekeningen worden gemaakt. Inzake werkgelegenheid is de overheid afhankelijk van het bedrijfsleven, maar ook van de gedragspatronen van de mensen zelf. U hebt zelf het voorbeeld aangehaald van de deeltijdse arbeid. In het kader van de federale initiatieven werden er aanvullende premies toegekend in de hoop dat tienduizend mensen hierdoor zouden besluiten om deeltijds te gaan werken. Het grote verschil tussen het begrotingsbeleid en het werkgelegenheidsbeleid is dat het werkgelegenheidsbeleid afhangt van economische, conjuncturele, structurele en internationale factoren. De Vlaamse regering heeft met dit initiatief gevolg gegeven aan een politieke wilsuiting, die werd geformuleerd door vakbonden, bedrijfsorganisaties zoals NCMV, Boerenbond en VBO in het Charter van Leuven. Ik veronderstel dat u hierbij namens Agalev ook aanwezig was.

De heer J. Geysels : Daarover heb ik het eigenlijk.

Minister E. Van Rompuy : U hebt toch ook het programma ondertekend met de zeven componenten, die overigens allemaal in het Vlaamse regeerakkoord zijn terug te vinden.

De vraag is natuurlijk wat er door de Vlaamse overheid kan worden gerealiseerd. Sommige initiatieven, zoals deeltijdse arbeid en werktijdverkorting, moeten op het federale niveau worden geregeld. Het is een illusie te veronderstellen dat de Vlaamse regering over de middelen beschikt om binnen twee jaar een concreet werkgelegenheidscijfer te bereiken. Het is echter enorm belangrijk te onderstrepen dat wij de politieke wil hebben om op middellange termijn een bepaalde doelstelling te realiseren.

De voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer J. De Roo : Mijnheer de voorzitter, de CVP heeft niet de pretentie te beweren dat zij over een miraceloplossing voor de werkloosheid beschikt.

Het halveren van de werkloosheid op middellange termijn beschouwen wij echter als een zeer concrete en bijzonder ambitieuze doelstelling van de Vlaamse regering. Het realiseren van deze doelstelling zal een formidabele krachttoer vergen.

Het regeerakkoord omvat de herverdeling van de arbeid, deeltijdse arbeid en economische groei, die ervoor moet zorgen dat de concurrentiepositie van de ondernemingen verbetert. Dat alles is gekoppeld aan de initiatieven op het federale en het Europese vlak. Deze opdracht kan immers niet uitsluitend door de Vlaamse regering worden vervuld, maar moet worden gerealiseerd in samenwerking met de federale regering en met Europa.

Mijnheer Geysels, u hebt het over concrete initiatieven. Kunt u mij dan zeggen welke concrete miraceloplossing u voorstelt om een meer ambitieuze doelstelling te bereiken dan de doelstelling die in het regeerakkoord is opgenomen ?

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Mijnheer de voorzitter, ik heb vragen gesteld om uitleg. Wij worden geconfronteerd met een topprioriteit die op middellange termijn wordt geconcretiseerd in een intentie, namelijk de halvering van de werkloosheid. Ik heb gezegd dat ik voor een keer niet te kwader trouw ben. Indien men aan de werklozen iets meer wil geven dan intenties en politieke wilsuïtingen, dan verwacht niemand dat men op papier wonderen in het vooruitzicht stelt, laat staan dat men wonderen zou verrichten. Men verwacht echter wel op welke manier aan deze prioriteit gestalte wordt gegeven in een strategische planning, met financiële beleids marges en met concrete voorstellen. In het regeerakkoord kan ik onmogelijk een antwoord vinden op die vraag. De vraag rijst dan of het politiek fatsoenlijk is een ambitieuze wilsuïting in het regeerakkoord op te nemen wanneer men bij voorbaat weet dat men geen wonderen kan verrichten.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Geysels, ik deel uw mening dat wij uiterst voorzichtig moeten zijn en dat er geen formidabele realisaties in het vooruitzicht mogen worden gesteld wanneer wij bij voorbaat weten dat wij niet in staat zullen zijn die beloften waar te maken.

Ik herinner mij zeer goed dat de conjunctuur tijdens de vorige regeerperiode gunstig was en dat er 200.000 bijkomende werkplaatsen tot stand zijn gekomen in de periode van 1988 tot 1991. Het ging weliswaar niet alleen over voltijdse betrekkingen. Er is nooit beweerd dat die bijkomende werkgelegenheid alleen een gevolg was van het gevoerde beleid. De heer Van Rompuy heeft er zopas op gewezen dat de werkgelegenheid sterk afhankelijk is van externe en interne factoren.

De Vlaamse regering heeft twee pijlers vooropgesteld. Ten eerste, het is voor de eerste keer dat een overheid, een regering het de moeite vindt zich te engageren, waarbij wij geen resultaatverbintenis aangaan, maar een middelenverbintenis. Allen die verantwoordelijkheid dragen in onze samenleving, ook de Vlaamse regering, kunnen niet aanvaarden dat wij naar een samenleving evolueren waarin zonder meer wordt geacteerd dat er 12 tot 13 procent werklozen zijn.

Ten tweede, ik raad u aan de vorige beleidsbrieven Economie en de uitvoering ervan, en het huidige regeerakkoord na te lezen. Vooreerst is er de pijler van het economische initiatief, niet de blinde verwachting in de economische groei. Iedereen is het ermee eens dat van de economische groei niet mag worden verwacht dat alle problemen erdoor zullen worden opgelost. Wij moeten echter ook toegeven dat er niets kan worden gerealiseerd zonder groei.

Wat de tweede pijler betreft, zullen wij bij het opstellen van de begroting 1996 een concrete invulling geven aan een aantal maatregelen die in het regeerakkoord worden vermeld.

Dat is een verantwoorde manier van handelen, eerder dan in het regeerakkoord concrete doelstellingen te vermelden zonder dat hierbij rekening wordt gehouden met de onvermijdelijke beperkingen van de begroting. Ik stel voor het debat over deze materie te heropenen op de vierde dinsdag van september, wanneer wij de septemberverklaring zullen voorleggen en de begroting zullen voorstellen.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Mijnheer de voorzitter, ik zal even kort repliceren en zal daarna voortgaan met mijn betoog.

Mijnheer de minister-president, ik herhaal dat mijn vragen onbeantwoord blijven. De vragen die ik heb gesteld, werden in december 1993 en in september 1994 ook door andere collega's gesteld, na de werkgelegenheidsconferentie.

U hebt steeds geantwoord dat u wel wist dat de economische groei niet meer het gewenste effect heeft op de werkgelegenheid, maar dat economische groei in elk

Geysels

geval positief is. De essentie van het probleem is dat België momenteel met minder mensen drie tot vier keer meer produceert dan vroeger. Dat is geen conjunctureel, maar een structureel gegeven.

Dat betekent dat er andere oplossingen moeten worden gezocht voor de werkloosheid.

Ik vraag u niet wonderen op te sommen – de tekst is overigens al wonderlijk genoeg –, maar ik vraag u alleen weer te geven op welke manier u die problematiek in het algemeen en de herverdeling van de arbeid in het bijzonder, binnen de Vlaamse beleidsmarges, binnen onze bevoegdheden zult ontwikkelen. Dat antwoord kunt u blijkbaar niet geven. Ik hoor slechts een herhaling van de plannen van de heer Kelchtermans van een aantal jaren geleden, het zogenoemde Top-plan. Volgens dat plan kon de werkgelegenheid in gunstige zin worden beïnvloed indien men erin slaagde iedereen beter te kwalificeren.

Wij zijn de laatsten om te ontkennen dat de permanente bijscholing en vorming in de huidige samenleving niet alleen noodzakelijk maar ook belangrijk is. Vorming werkt, maar geeft geen werk. Vorming verhoogt de kansen op de arbeidsmarkt, maar geeft als zodanig geen werk. Dat blijkt uit veel onderzoeken en cijfers.

De voorzitter : De heer Sleecx heeft het woord.

De heer J. Sleecx : Mijnheer Geysels, voor een stuk geef ik u gelijk. Anderzijds stel ik vast dat honderden vacatures niet worden opgevuld. De VDAB moet daarop inspelen. Ik denk bijvoorbeeld aan metselaars, waarvan er over een viertal jaren drieduizend tot vierduizend te weinig zullen zijn. Op dat vlak spelen vorming en opleiding wel een belangrijke rol.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Ik ben het er helemaal mee eens. Ik pleit voor vorming. Ik hoop, mijnheer Sleecx, dat u net als ik het regeerakkoord goed gelezen hebt. Ik vraag naar concrete maatregelen inzake arbeidsherverdeling. Die krijg ik niet.

Ik lees wel dat vorming belangrijk is en daarin zie ik het verband dat men in dit regeerakkoord legt met werkgelegenheid. Die relatie trek ik enigszins in twijfel als oplossing voor het werkloosheidsprobleem.

Ik baseer mij daarvoor op onderzoek. De scholingsgraad is de laatste twintig jaar gestegen. Het aantal bijscholingen en de deelname aan permanente vorming zijn de laatste tien jaar bijna verdubbeld. Maar dat heeft geen vergelijkbare effecten op de werkgelegenheid.

Wat is de conclusie van het onderzoek van het steunpunt inzake laaggeschoolden ? Het opleiden van laaggeschoolde werklozen is één, maar het creëren van banen is noodzakelijkerwijs een tweede zaak.

De voorzitter : Minister Van Rompuy heeft het woord.

Minister E. Van Rompuy : De volgende jaren zullen we nog de kans hebben om daarop in te gaan. Mijnheer Geysels, welke garantie hebt u dat de 32-urenweek met behoud van loon vanaf een bepaald inkomensniveau, zoals mevrouw Dua reeds meermaals heeft verdedigd, twintigduizend tot zestigduizend banen zou opleveren ?

Welke concrete formule van arbeidsverdeling zou u inschrijven in een Vlaams regeerakkoord met de mathematische garantie dat ze zou kunnen leiden tot twintigduizend tot veertigduizend banen ?

Hoe zou u dat formuleren als u aan de onderhandelings-tafel zou zitten ? Dat is een zeer concrete vraag. U verwijt ons dat wij te vaag zijn. Maar kunt u in een drietal zinnen formuleren hoe u in de volgende jaren tienduizend banen zou creëren door middel van arbeidsherverdeling ? Op die concrete tegenvraag wil ik ook een concreet antwoord.

De heer J. Geysels : Dit is een interessante vorm van dialoog tussen meerderheid en oppositie. *(Gelach)* Ik moet in drie zinnen een alternatief formuleren, terwijl u daar in vijftenzestig bladzijden niet in slaagt. *(Applaus bij de A GAL EV-fractie)*

Ik wil antwoorden in een paar zinnen. Volgens tientallen onderzoeken zou arbeidsherverdeling in aanzienlijke mate en rechtstreeks leiden tot meer werkgelegenheid. Uit onderzoek van het ACV blijkt dat combinaties van vormen van vrijwillige arbeidsduurvermindering met compensatie voor de lage inkomens rechtstreeks gevolgen hebben voor de werkgelegenheid.

Ik weet dat u geen ACV'er bent, maar uw buurman toch wel een beetje.

Minister E. Van Rompuy : Het VEV publiceert dat een verlaging van de arbeidskosten met acht percent de werkgelegenheid met negen percent doet stijgen. Is dat waar ? Ik betwist dat. Men kan zo'n stijging niet mathematisch vastleggen. Ik kan u tientallen onderzoeken tonen. Maar daarmee werkt men niet.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Mijnheer de minister, u vroeg mij in drie zinnen een alternatief toe te lichten. Ik heb er tweeneenhalve gezegd en u hebt mij opnieuw onderbroken.

Geysels

Volgens de denkpiste van uw partijgenoot, de heer Dehaene, zou een lineaire verlaging een significante invloed hebben op de werkgelegenheid. Dan komen we bij het beroemde begrip elasticiteit, dat u als econoom zeer goed kent.

Bij een zuivere lineaire verlaging is de elasticiteit – zonder in de mathematica te vervallen – niet zo groot. Een selectieve verlaging bij de laaggeschoolden heeft voor de laagste lonen al betere effecten. Daar hebben we geen problemen mee. Dit is geen mathematica. Het gaat hier om onderzoeken die de grootheden van effecten naar voor schuiven.

Een kwartier geleden heb ik niet meer dan dát gevraagd. U wil – terecht – de werkloosheid halveren. Hoe zult u dit bereiken als blijkt dat ze niet noodzakelijk het gevolg is van de economische groei of van de vorming ? Hoe komt u er dan wel ?

In één zin beweer ik dat het effect door arbeidsherverdeling veel significanter zal zijn dan wat in dit regeerakkoord staat.

Mijnheer de voorzitter, mijn derde punt heeft te maken met politieke cultuur, waarvan de aanwezigheid ook voor ons essentieel is in een levende democratie. Die politieke cultuur is immers meer dan de optelling van dienstbetoon en/of de verdediging van deelbelangen.

België en Vlaanderen zijn karig bedeed met die nieuwe politieke cultuur. De rechtstreekse verkiezing van de Vlaamse Raad lijkt het moment om in dit dossier snelheid te koppelen aan concrete maatregelen. Ook daarover heb ik weinig gelezen.

Mijnheer de minister-president heeft terecht gesproken over het beter betrekken van de administratie. Als ik mij niet vergis, hebt u gepleit voor de afslanking van de kabinetten. Om kosten te besparen kunt u de omvang van de kabinetten op een bescheiden wijze afslanken.

Welke verdere stappen wilt u nemen in verband met de ontzuiling en het terugtrekken van de politiek uit een aantal instellingen ? In het kader van de BRTN-discussie is dit een interessant punt rond een nieuwe politieke cultuur.

Zijn die prioriteiten naar het verleden teruggeflitst ? Een samenwerkingsakkoord is het meest ondemocratische waarmee een parlement kan worden geconfronteerd. Na onderhandelingen wordt het ondertekend door verschillende eerste ministers en in een tekst gegoten. Over die tekst kan het parlement voor- of tegenstemmen.

Wij kunnen dan zelfs geen constructieve oppositie meer voeren. Het is te nemen of te laten.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Geysels, ik deel hier uw mening.

Dergelijke samenwerkingsakkoorden zullen door de betrokken ministers in de commissies worden toegelicht, waarna de besluitvorming kan volgen, zoals dat de gewone gang van zaken is. Samenwerkingsakkoorden zijn normaal een bevoegdheid van de uitvoerende en niet van de wetgevende macht, maar toch ben ik van oordeel dat de raad moet worden betrokken bij de krachtlijnen ervan.

De heer J. Geysels : Het parlementslid krijgt dus in zekere mate een amenderingsrecht, wat toch een prerogatief is van een verkozene.

Laten we van de politieke cultuur naar de cultuur overschakelen. Hierover is tot nog toe weinig gezegd. Tijdens de vorige regeerperiode hebben we gezien hoe slechts een handvol parlementsliden – en dan ben ik nog optimistisch – de decreten op het sociaal-culturele werk hebben gevolgd, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering. Toch ging het hier over een belangrijke materie en over zeer veel geld. Wij wensen dit toch nog eens te onderstrepen tijdens de bespreking van het regeerakkoord. Daarom steunen dan ook wij de oproep van onder meer Jozef Deleu in de Vrije Tribune in De Standaard om het cultuurbeleid eens in een offensief kleedje te steken. Het klinkt misschien ouderwets en achterhaald, maar wij doen hier een oproep voor meer geld voor deze sector. Dat geld moet niet alleen dienen om de decreten eindelijk eens volledig te kunnen uitvoeren, maar ook om de soms mercantiele benadering van de kunsten te kunnen overstijgen. Cultuur eindigt waar racisme begint, cultuur is soms het laatste wat overblijft als de barbarij toeslaat. Denk aan de cellospeler in het verwoeste Sarajevo. Cultuur is bovendien de garantie voor een vrij denken en voor autonoom handelen. Wij vragen dan ook om prioriteit te geven aan de versteviging van het culturele netwerk in zijn breedste betekenis, in plaats van aan Telenet bijvoorbeeld. Men kan niet de informatie op een snelweg zetten en de cultuur in een doodlopend straatje, of besparen op de openbare bibliotheken en investeren in Telenet.

Dit als bescheiden pleidooi voor meer geld voor cultuur, minister Martens.

Mijnheer de voorzitter, ik heb reeds gezegd dat wij niet enthousiast zijn over dit regeerakkoord. Wij vinden het een slecht akkoord, hoewel het een aantal behartenswaardige zaken bevat zoals de problematiek van de grote steden, de optie voor vernieuwbouw in de sector van de huisvesting – die nog moeten worden ingevuld en vanmorgen hebben een aantal sprekers, ook van de meerderheidspartijen, al verschillende invullingen gegeven – en het standpunt dat de strijd tegen het racisme op een on-dubbelzinnige wijze moet worden voortgezet. Maar bij de

Geysels

opmaak van de eindbalans hebben wij weinig bakens voor de 21e eeuw zien schijnen. Wij hebben het licht gezocht en niet gevonden.

Wij wensen klaar en duidelijk te zeggen dat wij deze regeeringsconstructie op geen enkele wijze zullen steunen. Ook de mooie woorden en schitterende uitnodigingen van de meerderheidspartijen – het is de eerste maal dat ons dat overkomt, maar de meerderheid was vroeger niet zo krap als nu – kunnen ons niet van mening doen veranderen. Wij vragen ons wel af of de uitnodigingen tot een constructieve samenwerking ingegeven zijn door de mateloze koestering van de nieuwe politieke cultuur dan wel door de elementaire regels van de politieke rekenkunde. Dat is voor de uitgenodigde partner wel belangrijk om te weten. Wij hebben een verleden van constructieve oppositie achter de rug. Wij hebben op bepaalde ogenblikken kennis gemaakt met de effecten van de politieke rekenkunde. Wij hebben ook kennis gemaakt met de inhoud van het woord onbetrouwbaar waarmee een belangrijke voorzitter van een belangrijke meerderheidspartij een week geleden nog uitpakte.

Wij hebben er geen behoefte aan om op een betrouwbare wijze om te gaan met dit regeerakkoord. Wij hebben de staatsvorming mee onderhandeld en goedgekeurd en dat spijt ons niet, mijnheer Vermeiren. Er zijn echter andere partijen, mijnheer Timmermans, die een belangrijk deel van de staatsvorming niet hebben uitgevoerd. Ik meen dan ook dat deze laatsten het woord onbetrouwbaar op een andere manier mogen invullen, al verheugt het mij dat u de woorden van uw voorzitter, de heer Tobback, durft corrigeren. U hebt daarstraks wel vriendelijke woorden gehad voor de Volksunie en Agalev, maar dat is voor ons geen reden om hier te beloven dat wij uw meerderheid over het bruggetje zullen helpen. Wij doen dat niet, nu niet en de volgende jaren niet. Ook in 1998 – een jaar vóór de verkiezingen – als er zal moeten worden gediscussieerd over de eindnormen van het mestactieplan, zult u op ons niet kunnen rekenen.

Wel zullen wij vanuit ons eigen referentiekader en met de raad als uitvalsbasis parlementaire voorstellen en regeerontwerpen mee bespreken en beoordelen. In die zin nodigen wij de democratische fracties uit om van de Vlaamse Raad het forum en het centrum van de democratische besluitvorming te maken. De Vlaamse Raad is een constructie die moet worden verbeterd.

Mijnheer de minister-president, u had na de rechtstreekse verkiezingen van de Vlaamse Raad de kans om de politiek op een nieuw spoor te zetten, maar u hebt die kans niet gegrepen. U geeft ons maar een slap handje en wij kunnen dit niet aanvaarden. (*Applaus*)

De voorzitter : Dames en heren, de volgende sprekers zullen over een beperkte spreektijd beschikken. De fracties hebben de hun toegewezen spreektijd zelf verdeeld. Ik zal er nauwgelet op toezien dat hiervan niet wordt afgeweken.

De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer W. Vandenbossche (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers, collega's. Is het feit dat een Brusselse Vlaming na de tenoren van de partijen het woord mag voeren symbolisch voor deze Vlaamse Raad ? Dan kijken wij, vanuit de Vlaamse gemeenschap in de hoofdstad, hoopvol uit naar datgene wat deze regering de volgende maanden en de volgende vier jaar zou kunnen beslissen. Ongetwijfeld staan Vlaanderen een aantal boeiende jaren te wachten. De uitdagingen werden hier zeer duidelijk omschreven door de minister-president en de fractieleiders. Nochtans lijkt het mij dat een van de top-prioriteiten voor deze regering en voor deze raad de plaats van Vlaanderen en van het Vlaamse volk in de nieuwe staatsstructuren is. Tot dit Vlaamse volk behoren ongetwijfeld en ontegensprekelijk ook die Vlamingen, die wonen in het hoofdstedelijk gewest, namelijk de Brusselse Vlamingen.

Ik voer hier het woord vanuit een bezorgdheid over de rol en de situatie van de Vlamingen in de hoofdstad. De Brusselse Vlamingen boeren sterk achteruit. De demografische evolutie is er een van emigratie van jonge gezinnen naar de rand. Brussel is een werkstad met culturele versnaperingen voor Vlamingen en Walen geworden, maar zeker geen woonstad of kind- en gezinsvriendelijke stad. De mono-communautaire gemeenschap heeft het bij de Vlaming in het algemeen en bij de jonge Vlaamse gezinnen in het bijzonder duidelijk gehaald op het multi-culturele Brussel. De welzijns- en cultuursector, maar vooral het onderwijs, staan in Brussel onder enorme druk van de multi-culturele gemeenschap. Het zoeken naar een onderwijsconcept in Brussel leidt – en heeft geleid – tot een duidelijk kwaliteitsverlies van het onderwijs in de hoofdstad. De politieke vertegenwoordiging van de Vlamingen in de hoofdstad is sinds de recente parlementsverkiezingen verzwakt. Het verlies van een zetel – we zakten van elf naar tien zetels – raakt, neemt u dat van mij aan, aan de legitimiteit van de Vlaamse gemeenschap in de hoofdstad. Ik durf hier zeggen dat wij Vlamingen ons misschien hebben vergist in onze opvatting, dat het goedkeuren van instellingen voor de hoofdstad de problemen voor de Vlamingen in Brussel zou hebben opgelost. We hebben weliswaar een politieke vertegenwoordiging in de regering, maar een aantal essentiële problemen van de Vlaamse gemeenschap in de hoofdstad zijn niet opgelost. Brussel kan niet worden bestuurd tegen de Vlamingen; maar besturen de Vlamingen Brussel wel mee ? De Vlaamse Gemeenschapscommissie, die toch een bekend politiek beleidsin-

Vandenbossche

strument is, moet de provinciale erfenis van de Sint-Michielsakkoorden verwerken. De overdracht van deze provinciale bevoegdheden heeft in sterke mate de beleidsmarge van de Vlaamse Gemeenschapscommissie vermindert. Ik pleit vandaag dan ook voor een nieuwe kijk van Vlaanderen op Brussel. Het Vlaamse beleid hier zou moeten kunnen bogen op een aantal nieuwe pijlers, die leiden tot de versterking van de rol van de Vlaamse instellingen en tot de groei van de politieke macht van de Vlaamse gemeenschap in de hoofdstad.

Als eerste pijler wijs ik – en dit blijkt niet zozeer uit het Vlaamse regeerakkoord – op de noodzakelijke samenwerking die zal moeten groeien tussen het Vlaamse en het Brussels hoofdstedelijk gewest. Dit is mogelijk in diverse sectoren : op het vlak van de economie, op het vlak van de mobiliteit, op het vlak van de ruimtelijke ordening. Zeker in Halle-Vilvoorde overschrijden vele problemen de gewestgrenzen en moeten ze het voorwerp uitmaken van een gezamenlijke bespreking.

De tweede pijler waar ik het vandaag even over wil hebben, is de versterking van de Vlaamse instellingen in Brussel. Vooreerst zal deze regering bijzondere aandacht moeten besteden aan de rol van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Er moet een zeer nauwe samenwerking tot stand komen tussen de Vlaamse Gemeenschapscommissie en het Vlaams Parlement. Elk decreet moet goetoe worden op zijn toepasbaarheid in Brussel. Ik zal bondig afronden. Er zijn bijzondere inspanningen nodig op het vlak van de verschillende beleidsdomeinen. Tot slot wil ik deze Vlaamse regering...

De heer L. Goovaerts : Wil de heer Vandenbossche tot het onderwerp van het debat komen ? Hij behoort tot de meerderheid. Wij bespreken nu het regeerakkoord. Ik wil de heer Vandenbossche horen zeggen wat er in dit regeerakkoord wordt gezegd, en wat hij bij de bespreking van dit regeerakkoord heeft verkregen voor de Brusselse Vlaamingen. (*Applaus op de banken van de VLD*)

De voorzitter : Mijnheer Vandenbossche, gelieve af te ronden. U hebt al 40 percent extra tijd gekregen.

De heer W. Vandenbossche : Ik rond af met de vraag dat de communautaire dialoog op gang getrokken zou worden rond verschillende assen. Ten eerste op het gemeentelijk niveau : dit parlement moet in de toekomst werken aan een Vlaamse vertegenwoordiging in Brussel. Bovendien moet in de communautaire dialoog werk worden gemaakt van waarborgen in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. Ten slotte moet ook de toepassing van de taalwetgeving aandacht krijgen. Laten we pleiten voor samenwerking met het Brussels hoofdstedelijk gewest, maar laat ons ook in de toekomst werken aan een nieuwe versterkte

rol voor de Vlaamse gemeenschap in de hoofdstad. (*Applaus op de banken van de CVP*)

De voorzitter : De heer Gabriels heeft het woord.

De heer J. Gabriels (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter. Het minste wat men van dit regeerakkoord kan zeggen – zeker na iedereen in de eerste ronde gehoord te hebben – is dat het op gemengde gevoelens wordt onthaald. Applaus klinkt bijna nergens door. Hier en daar zijn er betere hoofdstukken, waar ongetwijfeld een aanzet tot dialoog aanwezig is. Maar over het algemeen luiden de commentaren unaniem : vaagheid, wolligheid, omzwachteld taalgebruik, doorslag van het federale akkoord, en zo meer. In deze korte uiteenzetting wil ik mij beperken tot drie problemen : de Vlaamse autonomie, de nieuwe politieke cultuur en de regionale economische politiek, meer specifiek voor Limburg. Limburg wordt in het regeerakkoord zelfs niet genoemd.

Ten eerste. De rechtstreeks verkozen Vlaamse Raad wordt door een bekend Vlaams editorialist genoemd : het dak op het huis van de Vlaamse autonomie. Het vormt een belangrijke etappe op de weg naar de Vlaamse emancipatie. Het is de realisatie van de oude droom van de Vlaamse Beweging. In dit perspectief, en wetende dat wij ons – verschillende sprekers voor mij hebben er al op gewezen – op een historisch moment bevinden, is de wijze waarop dit regeerakkoord tot stand werd gebracht, ongetwijfeld een gemiste kans. Vanaf de allereerste dag na de verkiezingen stonden de Vlaamse coalitiebesprekingen in de schaduw van de federale regeringsonderhandelingen.

Formateur Luc Van den Brande volgde gedwee de directieven van zijn grote broer, Jean-Luc Dehaene. De timing, de lengte van de onderhandelingen, de keuze van de coalitiepartner, de inhoud van het te voeren beleid, en zelfs de keuze van de ministers, werden afgestemd op, en ondergeschikt gemaakt aan de wensen van de federale onderhandelaar, Jean-Luc Dehaene, en derhalve ook aan de Waalse socialisten van de heer Busquin. Dit regeerakkoord lijkt als het ware gedrukt op recycleerbaar papier uit Vilvoorde.

Mijnheer de minister-president, de SP en de CVP hollen de pas verworven Vlaamse autonomie uit en zij draaien de klok terug. De SP en de CVP hebben dan ook een zware verantwoordelijkheid. Zij durven, willen of kunnen Vlaanderen namelijk niet op eigen benen laten lopen. Deze pleinvrees, deze angst voor de eigen Vlaamse verantwoordelijkheid, kwam bijna symbolisch tot uiting bij de samenstelling van de onderhandelingsdelegaties. Nu het dubbelmandaat eindelijk is afgeschaft, voert men het opnieuw in op het niveau van de uitvoerende macht, namelijk door op beide niveaus dezelfde onderhandelaars te kiezen.

Gabriels

Het volledig ondergeschikt maken van de Vlaamse regering en het Vlaamse regeringsbeleid aan de federale regering, wordt onder meer duidelijk aan de hand van passages uit het federale regeerakkoord. Als een verworvenheid wordt er namelijk van uitgegaan dat er samenwerkingsakkoorden zullen worden gesloten op het vlak van specifiek Vlaamse bevoegdheden, namelijk milieu, stedelijke vernieuwing, armoedebestrijding, vorming en opleiding, enzovoort. Men kondigt zelfs concrete initiatieven aan, zoals onder meer de interministeriële conferentie, waardoor men de andere partijen voor voldongen feiten plaatst.

Het hoofdstuk over de autonomie blinkt eveneens uit in vaagheid en onduidelijkheden. Mijnheer de minister-president, de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde en de regionalisering van de basiswetgeving op de provincies en de gemeenten, wordt door u niet gevraagd, maar verdient opvolging. Ik vraag me af wat dit betekent. Zoals vier jaar geleden zullen de twee regeringspartijen de onverantwoorde transfers naar het zuiden opsporen. Betekent dit dat er opnieuw onderzoek zal worden gedaan, en dat men vast zal stellen wat reeds uit de bestaande cijfers is gebleken? De eis voor fiscale en financiële autonomie wordt verdrongen in een paragraaf die bol staat van het wetstraates.

Met betrekking tot het gesprek van gemeenschap tot gemeenschap verkondigde de voorzitter van de CVP dat dit het best zou plaatsvinden in het autonoom verkozen Vlaams en Waals Parlement. Nu pleit hij echter voor de senaat als forum, wat duidelijk maakt waar de autonomie van Vlaanderen valt te situeren.

Wat het hoofdstuk over de Vlaamse rand en Brussel betreft, onderschrijf ik de mening van een bekend Vlaams editorialist, ik citeer: Sommige voornemens zijn teleurstellend; de Vlaamse rand en de positie van de Vlamingen in Brussel zijn geen thema's waarover Vlamingen en Vlaanderen nog vage en vrome voornemens moet formuleren: daar moet worden gehandeld. Concreet vraag ik me dan ook af wat er terecht is gekomen van de realisatie van de bedragen voor VLAB-Invest, of was dit een uitsluitend fictieve begrotingspost?

Vervolgens kom ik terug op de politieke cultuur. Over inspraak vinden wij in dit document niets terug. In dit regeerakkoord is er evenmin sprake van een aanzet tot verzoek om, laat staan de organisatie van een referendum, openbare hoorzittingen, enzovoort. Wel is er inspraak voor het gestructureerde middenveld, met andere woorden de zuilen. Dit kan echter bezwaarlijk een nieuwe bestuurscultuur worden genoemd. Tijdens de toespraak van de minister-president wordt er overigens verwezen naar inspraak van deze zuilen, terwijl aan het parlement of aan

de bevolking nauwelijks aandacht wordt besteed. Tevens besteedt men niet de minste aandacht aan de depolitisering, wat overigens de huisstijl zou zijn.

Mijnheer de minister-president, in plaats van een omweg te maken en uiteindelijk de ambtenarij opnieuw voorrang te geven, en de verhouding tussen de ambtenaren en de kabinetten opnieuw op een normaal peil te brengen, was het beter geweest om het personeelsbestand van de ministeriële kabinetten drastisch te verminderen. Men kan bijvoorbeeld slechts vijf tot zes medewerkers behouden en de andere werkzaamheden overlaten aan de ambtenaren van de verschillende departementen. Bovendien zou men op die manier meer middelen vrijmaken om de weerbaarheid van de Vlaamse volksvertegenwoordigers ten opzichte van de uitvoerende macht te verhogen.

De huisstijl, namelijk het inzetten van de bekwaamste mensen op de juiste plaats, zou overigens moeten worden toegepast voor alle bestuursniveaus, zowel voor de lagere als voor de hogere besturen. Het is namelijk goed om akkoorden te sluiten met de lagere besturen, maar men mag hierbij de kwaliteitsnormen niet uit het oog verliezen. De depolitisering is dan ook één van de vereiste voorwaarden om de juiste mensen op de juiste plaats te krijgen. Ik kan onder meer voorbeelden aanhalen van intercommunales en van verschillende bestuursstructuren, waar gebuisde politici, die om morele redenen niet aan hun trekken komen, toch een hoge en goedbetaalde betrekking bekleden, evenwel zonder enige controle van de bevolking of van de bestuurlijk verkozen organen. Indien men het geloof in de politiek in de brede lagen van de bevolking wil herstellen, moet er aan dergelijke praktijken een einde komen.

Wat de keuze van de Vlaamse ministers betreft, is er wel iets nieuws. De kwalijke praktijken van deeltijdse ambtenaren en uitgroeiorganen, die voor veel schepencolleges problemen met zich mee brachten, worden nu ook bij de Vlaamse regering ingevoerd. Mevrouw Van Asbroeck zal na twee jaar worden vervangen door een dame van de CVP, van wie de naam en het adres nog onbekend zijn. Suzanne van Interlabor zou reeds iemand op het oog hebben. Voor de TV-camera's van de VTM en de BRTN verklaart Leo Delcroix dat hij Theo Kelchtermans zal opvolgen wanneer de problemen met het MAP van de baan zijn. Dat wij binnen vier jaar de verdwenen excellenties niet meer ter verantwoording kunnen roepen, is voor deze ploeg blijkbaar onbelangrijk.

Een ander teken van een nieuwe politieke cultuur is ongetwijfeld ook het wollige en warrige taalgebruik. Klare taal zou hier zeker op zijn plaats zijn. De burger zou dan opnieuw begrijpen wat men in elkaar knutselt. De gebruikte taal wordt door niemand begrepen. Uitdrukkingen zoals onder meer geïntegreerde mobiliteit, herin-

Gabriels

treedsters en vertweevoudiging, worden door niemand begrepen.

De hoofdstukken die wel duidelijk zijn, lijken een utopie te zijn. Hierbij denk ik onder meer aan de ambitie om de werkloosheid binnen vier jaar te halveren. Terwijl men tijdens de vorige vier jaar slechts 8.000 banen heeft gecreëerd, zou men er nu meer dan 100.000 creëren.

De voorzitter : De minister-president heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, indien mijnheer Gabriëls de werkgelegenheidsproblematiek zou volgen, zou mijnheer Gabriëls weten dat het begrip herintreedsters reeds zeven jaar wordt gebruikt. Ik verwijs in dit verband naar de ontelbare studies ter zake.

U spreekt over carbonpapier van Vilvoorde, een uitdrukking die ik reeds in een artikel heb gelezen. Mijnheer Gabriëls, u had beter het regeerakkoord kunnen lezen, in plaats van schematische overwegingen uit hetzelfde blad te citeren. Wat u zegt over 8.000 banen komt overigens uit hetzelfde artikel. Waarschijnlijk heeft u niet de mogelijkheid gehad om het regeerakkoord te lezen en heeft u letterlijk de beweringen van een journalist overgenomen. Het getal 8.000 heeft overigens betrekking op de afgelopen 18 maanden en het gaat om de netto bijkomende werkgelegenheid ingevolge buitenlandse nieuwe investeringen. Hierbij werd evenwel geen rekening gehouden met de ontelbare expansiedossiers, de nieuwe investeringen van binnenlandse ondernemingen, het resultaat van de Vlaamse werkgelegenheidsconferentie en met de werkplaatsen die tot stand kwamen in de verzorgings-, en de welzijnssector. Ik hoop dan ook dat u in de toekomst meer betrouwbare bronnen zult raadplegen.

De voorzitter : De heer Gabriëls heeft het woord.

De heer J. Gabriëls : Mijnheer de minister-president, ik zal even duidelijker zijn en niet uit die bronnen citeren, maar u weet dat u nauwelijks andere cijfers kunt voorleggen, want de werkloosheid is gedurende de voorbije drie jaar met meer dan 100.000 eenheden toegenomen. Hoe wilt u met resultaten uitpakken op het vlak van de werkgelegenheid, en bewijzen dat u nu in staat zou zijn om 100.000 extra banen te creëren in de loop van de komende vier jaar ? Dat is pure fictie.

Een derde element, mijnheer de voorzitter en geachte collega's, betreft een hoofdstuk dat er eigenlijk niet in staat. Het gaat over Limburg, en ik vind, mijnheer de minister-president, dat u samen met uw collega's wellicht een complete black-out hebt gehad toen u dit onderdeel van uw regeerakkoord hebt behandeld. Dat bovendien niemand van de meerderheidspartijen daar op de con-

gressen iets aan gecorrigeerd heeft, is nog veel ergerlijker. Misschien zat men al met hoop en angst te wachten op een ministerspost, en durfde men daarom niets te wijzigen.

De voorzitter : Mijnheer Gabriëls, u moet afronden.

De heer J. Gabriëls : Ik ga afronden. Ik stel alleen maar vast dat het surplus aan werkloosheid in deze provincie 12.661 eenheden bedraagt, en dat tussen '87 en '95 ten opzichte van het Vlaams gemiddelde amper 2800 banen zijn gecreëerd. Dat is 350 per jaar. Tegen dat gemiddelde zullen we niet meer moeten spreken van Limburg 2000 of Vlaanderen 2002, maar van Vlaanderen of Limburg 2031. We zullen dan immers pas de achterstand ten opzichte van de rest van Vlaanderen ingehaald hebben. Ik zou geen bevoorrechte behandeling bepleiten, maar ik vraag, en u weet dat wij er voorstander van zijn, dat dit debat hier wordt gevoerd, en niet in de afkortingsmaatschappijen van de provincie. Maar dan moet daarover op zijn minst ook in de regeringsverklaring duidelijk worden gesproken, en moet in concrete engagementen worden aangereikt waar men het over heeft, en niet in omzwachteld taalgebruik, waarbij niemand nog weet waar het exact over gaat. Trouwens, uw collega-minister, de heer Kelchtermans, heeft vroeger in zijn opeenvolgende hoedanigheden van minister van onderwijs, milieu en openbare werken iedere maand opnieuw de werkloosheidscijfers in het nieuws gebracht. Nu is hij minister van werkgelegenheid en arbeid, en verwacht ik concrete resultaten in plaats van cijfers alleen.

Een punt, mijnheer de minister-president, waar niet wordt over gesproken, maar waar u toch tevens door uw collega's op gewezen zou moeten zijn, is de problematiek van de grensarbeiders, die 15.000 mensen treft. Alle collega's uit CVP en SP hebben voor de verkiezingen beloofd dat zij hier gezamenlijk werk van zouden maken. Ik stel vast dat het probleem vooral in Vlaanderen bestaat, en verwacht dus ook dat u daarrond een heel concreet antwoord gaat geven, waarbij niet alleen wordt verwezen naar de bevoegdheid van de federale regering, maar ook wordt vermeld welk initiatief u zal nemen om in deze zaak iets te presteren. Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik rond af met de vaststelling dat de hoofdstukken waar ik het eerder over gehad heb, zoals ook vele andere, uitblinken door vaagheid, en door weinig concrete visies, en zeker niet de weg tonen waarlangs men uiteindelijk de doelstellingen wil bereiken, hoewel ik ook de goede elementen erin heb onderlijnd.

Ik zou het formuleren van algemene vragen en even algemene en vage antwoorden willen vergelijken met de Mechelse catechismus, zij het dat die zijn imprimatur nu in Vilvoorde heeft gekregen, en niet in Mechelen. Spijtig alleszins van die gemiste kans. (*Applaus bij de VLD-fractie*)

De voorzitter : De heer Sleenckx heeft het woord.

De heer J. Sleenckx (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers en collega's.

Persoonlijk zal ik het aspect tewerkstelling behandelen, terwijl enkele collega's uit mijn fractie andere thema's uit het regeerprogramma zullen bespreken. Het verheugt ons ten zeerste, en dat wil ik bijzonder sterk beklemtonen, dat de strijd tegen de werkloosheid tot de absolute topprioriteiten van de Vlaamse regering behoort. Terecht wordt gesteld dat welvaart en werkgelegenheid de beste waarborg zijn tegen sociale uitsluiting, deprimerende vereenzaming met alle nefaste gevolgen vandien, en kansarmoede. Vooral het feit dat het regeerakkoord gewag maakt van een halvering van de werkloosheid op middellange termijn belooft een doortastend, en vooral efficiënt optreden vanwege de nieuwe Vlaamse regering. Als socialisten willen wij ons hiervoor absoluut ten volle inzetten.

Toch wens ik een aantal bedenkingen te maken, verduidelijking te vragen, en enkele vragen te stellen in verband met de halvering van de werkloosheid op middellange termijn.

Zo is de Vlaamse regering, door de bevoegdheidsverdeling, afhankelijk van het beleid dat ter zake gevoerd zal worden door de federale regering. Het blijft dus vandaag nog onduidelijk of het federale beleid Vlaanderen de kans geeft die werkloosheidsnorm te halen. Wij willen hierover een duidelijke uitspraak vanwege de Vlaamse regering, naar aanleiding van de samenwerking en het overleg dat gepland is met de federale regering. Hetzelfde geldt voor de afspraken met het bedrijfsleven en de sociale partners.

Verder zien we alvast conformiteit met de federale beleidsintenties inzake loonkostverlagende maatregelen, waarbij er duidelijk werkgelegenheidsafspraken met de bedrijven worden gemaakt. Ook het standpunt van de Vlaamse regering, dat de budgettaire ruimte die vrijkomt ten gevolge van de loonkostverlaging in de social-profitsector volledig moet worden geïnvesteerd in duurzame werkgelegenheid, en dan hoofdzakelijk voor de laagstgeschoolden, lijkt mij conform de federale beleidsintenties. Kortom, wij zijn er alvast van overtuigd dat een gelijkgericht beleid tot de mogelijkheden behoort.

Andere uitgangspunten zoals een economisch beleid dat samenhangt met de sociale, culture en economische pijlers in onze samenleving, de uitbouw van een permanent recht op vorming, het accent op de KMO's als dynamische factor van onze economie, het belang van wetenschappelijk en technologisch onderzoek, de vernieuwing van de economische infrastructuur, Telenet, het investeringsklimaat en een regionale aanpak die ingepast is in

het Europese structuurbeleid, dragen vanzelfsprekend onze goedkeuring weg.

Toch zijn we van oordeel dat het akkoord te weinig aandacht besteedt of te weinig de nadruk legt op een aantal belangrijke punten die volledig vanuit een Vlaamse bevoegdheid kunnen worden ingevuld. Ze liggen vervat in het akkoord maar verdienen meer aandacht en vragen om een snelle uitwerking als we binnen afzienbare tijd tot een halvering van het aantal werklozen willen komen.

Wij vragen dan ook de uitwerking van de voorbeeldfunctie van de Vlaamse regering om door middel van diverse vormen van arbeidsherverdeling in haar administratie en de Vlaamse openbare instellingen de werkloosheid terug te dringen. Ten tweede vragen we de regularisering van de werkgelegenheidsprogramma's die aan structurele behoeften voldoen en de uitwerking van dergelijke programma's voor langdurige werklozen. Ten derde willen we de snelle uitvoering van de belofte een globale regeling te treffen voor werkzoekenden die nog nauwelijks een kans maken aan de slag te gaan in het normale economische circuit, namelijk in de sector van de beschutte en sociale werkplaatsen. Ten vierde vragen we de verdere uitbouw van initiatieven met betrekking tot de sociale economie en andere projecten van stedelijke vernieuwing. In dat verband is het wenselijk een zeer nauwe band te leggen tussen het doelgroepenbeleid en het beleid inzake stedelijke vernieuwing.

De werkloosheidsnorm die wordt gesteld is de halvering van de werkloosheid op middellange termijn. Die norm is zeer positief. Het werkgelegenheidsbeleid is hoofdzakelijk gesteund op een economisch groeibeleid. Ik stel me hierbij diverse vragen. Wat zijn de opties als door dit beleid de norm niet wordt gehaald ? Dat zou kunnen door de toenemende automatisering die arbeidsuitstotend werkt. Zal er een tussentijdse evaluatie gehouden worden in de Vlaamse Raad om uit te maken of de norm bereikt wordt en of bijkomende maatregelen nodig zijn ?

De noodzaak van de herverdeling van de arbeid hoeft niet meer aangetoond te worden. Ook hier moeten enkele vragen gesteld worden. Hoe zal de Vlaamse regering dit aanmoedigen ? Worden de aanmoedigingspremies voor deeltijdse arbeid en loopbaanonderbreking voortgezet ? Denkt de Vlaamse regering in het kader van de voorbeeldfunctie van haar eigen administratie aan de invoering van de vrijwillige vierdaagse week en halftijdse uitgroei banen zoals voorgesteld in het federale plan Vande Lanotte ? Is er op dit vlak geen rol weggelegd voor de VDAB die ervoor kan zorgen dat de vervangers via begeleiding en opleiding over de aangepaste kwalificaties beschikken om de gedeeltelijke uittrekkers te vervangen ? De Vlaamse overheid heeft zelf de belangrijkste sleutels

Sleeckx

in handen voor de werkgelegenheid in de social-profit sector.

De voorzitter : De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer D. Van Mechelen : Mijnheer Sleeckx, heb ik goed begrepen dat de SP tijdens de onderhandelingen over dit onderwerp de boot gemist heeft ? Nu probeert u via uw interventie vanuit de meerderheidsbanken de punten naar voren te brengen die niet expliciet in het regeerakkoord staan, maar die wel in het plan Peeters stonden toen hij minister van Werkgelegenheid was.

Ik stel bovendien vast dat u niet meer twijfelt aan de doelstelling van deze regering om de werkloosheid te halveren.

Tenslotte hebben wij samen in het federale parlement arbeid en werkgelegenheid gevolgd en wij hebben daarover met de huidige president uren gedebatteerd. Wij zijn het er dan ook over eens dat deze Vlaamse regering en deze Vlaamse Raad niet beschikt over de hefboomen om de doelstelling die zij zichzelf oplegt, te kunnen realiseren in de praktijk. Ik ken uw rechtlijnigheid. Ik durf niet zeggen dat de invoering van de vormingsplicht een van de oorzaken zal zijn waarom de werkloosheid gehalveerd zal worden, omdat men inderdaad de werklozen uit het systeem sluit.

Wat zal uw houding zijn bij het einde van dit debat, na deze kritische opmerkingen die ook de mijne zijn ?

De heer J. Sleeckx : Mijnheer Van Mechelen, als we spreken over de topprioriteit van dit programma, zal de SP zeker zijn inbreng hebben geleverd. Wij hebben gesproken over de vierdaagse werkweek en de drastische arbeidsduurvermindering. Omdat u vraagt naar de inbreng van de SP in het regeerprogramma, wens ik daar zeer duidelijk in te zijn. De topprioriteit werkgelegenheid is zeer zeker een inzet die door de SP is verdedigd. Ik stel enkel een aantal vragen die nog concreet moeten worden ingevuld.

Er werden samenwerkingsakkoorden opgezet en ik wil de regering dan ook vragen hoe deze akkoorden verlopen en welke resultaten ze opleveren. We kunnen de werkgelegenheid enkel bevorderen wanneer er sprake is van een nauwe samenwerking met de federale overheid. Dat staat trouwens ook zeer duidelijk in het regeerakkoord. Ik zie dan ook niet in waarom ik niet een aantal concrete vragen mag stellen aan de minister-president. Door dit debat moet de raad toch op de hoogte gebracht worden van de initiatieven die worden genomen. *(Rumoer in de zaal)*

De voorzitter : Mijnheer Sleeckx, u krijgt zeker de tijd waarop u recht hebt. Interruptie maakt echter deel uit

van een goede parlementaire stijl, alleen het geroep onder elkaar kan ik niet toelaten. Interpellaties kunnen dus wel.

De heer J. Gabriels heeft het woord.

De heer J. Gabriels : Dank u, mijnheer de voorzitter. Nu mijnheer Sleeckx zich bedient van de paraplu van de federale overheid, zou ik hem willen vragen of hij er bij zijn partijgenoten zal op aandringen dat de doelstelling om de werkloosheid te halveren ook in het federale regeerakkoord wordt opgenomen. Daar zullen dan inderdaad ook de concrete middelen moeten worden uitgewerkt om het gestelde doel van halvering van de werkloosheid te bereiken.

De voorzitter : De heer J. Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Collega Sleeckx heeft gelijk als hij zegt dat we hier zijn om onze mening te geven en om vragen te stellen. Ik zou hem willen vragen of zijn stemhouding van morgen afhangt van de kwaliteit van de antwoorden op zijn vragen.

De heer J. Sleeckx : Collega Geysels, ik ben er van overtuigd dat minister-president Van den Brande mijn vragen zal beantwoorden.

Mijnheer Gabriels, ik veronderstel dat u het federale regeerakkoord gelezen hebt. Het Vlaamse regeerakkoord bepaalt uitdrukkelijk dat er samenwerkingsverbanden worden opgezet. Dit betekent dat de regionale overheden met de federale regering samen moeten uitmaken welke oplossingen mogelijk zijn. Vermits de werkgelegenheid ook in het federale regeerprogramma een topprioriteit is, ben ik ervan overtuigd dat onze vraag niet in dovemansoren zal terechtkomen. Ik beklemtoon echter dat de Vlaamse regering bij haar federale evenknie moet blijven aandringen om concrete maatregelen te nemen.

De Vlaamse overheid heeft zelf de belangrijkste sleutels in handen om de werkgelegenheid te stimuleren in de social profit-sector. Vermits elke frank subsidie bijna onvermijdelijk werkgelegenheid impliceert, is het werkgelegenheidseffect in deze sector het hoogst.

Welke initiatieven wenst de regering te nemen om de uitbouw van werkgelegenheid in deze sector uit te bouwen ?

Het federale regeerprogramma bevat eveneens een werkgelegenheidsplan voor de social profit-sector. Is het niet wenselijk dat de federale overheid ter zake met de Vlaamse regering onderhandelt ?

De VDAB is de centrale actor op de Vlaamse arbeidsmarkt en staat in voor de begeleiding van en de bemiddeling voor werkzoekenden. Bovendien vervult de VDAB een belangrijke taak inzake de beroepsopleiding. Welke rol wordt aan deze instelling toebedeeld ? Het regeerak-

Sleeckx

koord vermeldt deze instelling enkel in kader van de afstemming van het aanbod voor vorming van volwassenen.

Ik beklemtoon dat de beroepsopleiding nauw moet aansluiten bij de reële eisen van de arbeidsmarkt. Het is niet langer aanvaardbaar dat bij gebrek aan geschikt personeel honderden vacatures blijven openstaan terwijl het aantal werklozen voortdurend toeneemt. Voor de VDAB is ter zake een belangrijke opdracht weggelegd.

Mijnheer de minister-president, ik wens mijn tussenkomst te besluiten met een persoonlijke bedenking die volledig losstaat van het regeerakkoord.

Ik blijf mijn standpunt herhalen dat de huidige meerderheid nauwelijks werkbaar is. Meer nog. Ze is bijna onwerkbaar.

Onze meerderheid is, mijns inziens, te krap.

Ik ben het volmondig eens met de stelling dat het als vertegenwoordiger van het Vlaamse volk onze plicht is steeds aanwezig te zijn op de vergaderingen van de Vlaamse Raad. Er zijn echter gevallen van heirkraft zoals een langdurig verblijf in het ziekenhuis, een ernstige ziekte of het natuurlijke gegeven als een bevalling.

Ik kan mij niet indenken dat u zich verlaat op de goodwill van de oppositie om het quorum te bereiken. Het verleden heeft het tegendeel bewezen.

De vraag inzake de werking van de Vlaamse Raad is echter van meer fundamentele aard. Het parlement is immers het forum bij uitstek van de uitdrukking van onze democratie.

Zullen de leden over voldoende ruimte beschikken om grondig en kritisch te werken ? Dringt de krappe meerderheid de leden van SP en CVP niet in een keurslijf zodat zij niet over de minste ruimte beschikken om grondig te werken of niet de minste kritiek mogen uiten ?

Dreigen de leden van de meerderheid niet te verworden tot een kritiekloze stemmachine die slaafs de richtlijnen van de regering moeten naleven ? Dat kan toch niet de bedoeling zijn van onze parlementaire democratie.

De voorzitter : De heer Gabriels heeft het woord.

De heer J. Gabriels : Mijnheer Sleeckx, hebt u deze persoonlijke visie ook op uw partijcongres verdedigd ?

Ik meen te weten dat de uitslag van de stemming veeleer collectivistisch was en de 100 procent benaderde. Hoe kunt u deze uitslag rijmen met uw verklaring ?

De heer J. Sleeckx : Mijnheer Gabriels, ik kan u geruststellen.

Deze persoonlijke benadering heb ik uitvoerig toegelicht op het partijcongres.

Mijnheer de minister-president, ik wens te beklemtonen dat ik niet naar de Vlaamse Raad kom om er rustig te zitten, maar om iets te doen !

Ik wens niet uitsluitend beschouwd te worden als een slaafse stemmachine.

Een goede democratie zorgt ervoor dat een meerderheid van 90 procent van de leden de rechten van de overblijvende 10 procent respecteert ! Het tegendeel, waar een meerderheid van 51 procent een minderheid van 49 procent domineert, is geen schoolvoorbeeld van democratie ! (*Applaus bij de SP en AGALEV*)

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw M. Dillen (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, collega's.

Mijn betoog beperkt zich tot de mediaproblematiek, weliswaar niet de belangrijkste bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap maar wel een grote slokkop in het budget. Bovendien staat in het medialandschap de komende jaren heel wat te gebeuren.

Het medialandschap is een snel evoluerend beleidsdomein. Dat impliceert dat de overheid moeite heeft om de ontwikkelingen op de voet te volgen.

Het is belangrijk dat de wettelijke omkadering, alhoewel ze voldoende soepel moet zijn, toch een duidelijke visie op de toekomst heeft en rekening houdt met de specifieke evoluties inzake technologie, de sociale dimensies van het mediagebeuren en met de Europese normen ter zake.

Het is belangrijk het medialandschap op een duidelijke, maar niet te enge wijze te reglementeren.

De overheid moet er niet alleen voor zorgen dat de decreten en de opgelegde regels effectief worden nageleefd, zij moet ook bestraffend kunnen optreden. Dat is vandaag niet het geval.

Al te dikwijls lappen de mediamensen belangrijke regels aan hun laars. De reclamereglementering is daarvan een goed voorbeeld. De Vlaamse regering mag dergelijke misstanden niet langer dulden.

Ik stel echter vast dat de regeerverklaring hierover met geen woord rept.

Ik hoop dat de Vlaamse Raad werk zal maken van de problematiek van controle en bestraffing van overtredingen.

Dillen

gen in het medialandschap. Zo niet zijn de reglementeringen ter zake volkomen overbodig.

Tijdens uw regeringsverklaring hebt u gezegd dat de Vlaamse regering de pluriformiteit van het medialandschap wenst te handhaven. Die doelstelling staat volledig haaks op de huidige machtsconcentraties in het Vlaamse medialandschap. Uw regeringsverklaring rept met geen woord over die machtsconcentraties. Bent u niet van plan maatregelen te nemen om die nieuwe en voor de persvrijheid bijzonder gevaarlijke evolutie van machtsconcentratie en van onaanvaardbare, pure belangenvermenging van bedrijfsleiders in onze Vlaamse mediawereld ?

In een zuiver en pluralistisch medialandschap zijn dergelijke machtsconcentraties niet aanvaardbaar. In uw regeringsverklaring, en daar hebt u volledig gelijk in wat het principe betreft, gaat de meeste aandacht naar de hervorming van onze openbare omroep, en ik zou zeggen : eindelijk. Tijdens de vorige legislatuur is hierover wel veel gepraat, misschien ook wel ernstig nagedacht, maar in werkelijkheid is er niets van in huis gekomen, ondanks vele intentieverklaringen. Ik hoop dan ook dat het in de volgende zittingsperiode niet bij intentieverklaringen zal blijven, en dat ook binnen uw meerderheid, meneer de minister, de politieke wil aanwezig zal zijn daadwerkelijk de BRTN te hervormen. Want, en velen binnen deze Vlaamse Raad zijn het hierover eens, onze openbare omroep dient dringend te worden hervormd tot een slagvaardige, cultureel inspirerende en kwaliteitsvolle zender van, maar ook voor de Vlaamse Gemeenschap. We moeten ernaar streven dat de openbare omroep iets wordt waar Vlaanderen trots op kan zijn. Helaas is dit vandaag de dag niet het geval. Voor de BRTN lijkt het vandaag alsof de kijkcijfers het belangrijkste zijn, en het gevolg daarvan is nefast. In de strijd om de hoogste kijkcijfers vergeet de BRTN vaak haar echte opdracht. Een dergelijke concurrentiestrijd is immers niet de essentie, het leidt enkel tot vervlakking, tot nivellering. Daarom is het ook belangrijk in de toekomst duidelijk de opdracht van onze vernieuwde openbare omroep uit te tekenen en te omschrijven. Een opdracht waarvan blijkbaar iedereen vindt dat die drievoudig dient te zijn. Ten eerste het instructieve, ten tweede de ontspanning van een kwalitatief niveau, zonder evenwel uitsluitend elitair te moeten zijn, ten derde de informatie en duiding. Dit laatste echter, en dit wens ik te beklemtonen, met respect voor de neutraliteit en de objectiviteit, niet enkel op papier, maar ook in realiteit. Ook aan deze belangrijke principes dient meer aandacht te worden besteed. Dit laat vandaag de dag vaak veel te wensen over.

Op het vlak van de financiering, u kent ons standpunt, meneer de minister, is en blijft onze fractie voorstander

van een zuivere financiering, uitsluitend door overheids-gelden. Wij zijn tegen elke vorm van gemengde financiering, waarvan ook nu in de regeringsverklaring wordt uitgegaan. Gemengde financiering, in welke vorm ook, heeft immers steeds een daadwerkelijke invloed op de programmatie. U weet het, dit is niet enkel de visie van het Vlaams Blok, dit wordt ook erkend door het hoofd van de BRTN. En dan de leiding, het bestuur. Ook dit aspect is zeer belangrijk, wilt u komen tot een echte slagvaardige omroep. Hierover vind ik vandaag weinig concreets terug, en dit betreurt ik. Want van een echt bestuur met een visie, met duidelijke doelstellingen is vandaag geen sprake. Daarvan zijn we in het recente verleden op een pijnlijke wijze getuige geweest, en dit moet veranderen. Er moet een raad van bestuur komen, samengesteld op evenredige basis overeenkomstig de politieke vertegenwoordiging in de Vlaamse Raad, en met respect hiervoor. Niet zoals in de vorige plannen bepaald was, waarin men de raad van bestuur wilde beperken, een idee dat niet onmiddellijk ingegeven was door een plotselinge bezorgdheid om een betere werking en een beter bestuur van de openbare omroep, maar vooral door de bekommernis rond de vraag : hoe kunnen wij het Vlaams Blok uitsluiten ? Een dergelijke ingesteldheid is democratisch onaanvaardbaar, maar ook hierover blijft de regeringsverklaring zeer vaag, evenals over de wijze waarop u het dagelijks bestuur ziet. In elk geval, de dagelijkse leiding moet in handen komen van een directiecomité, samengesteld uit personen die bekwaam zijn en werken met een echte managersmentaliteit; die grote verantwoordelijkheden kunnen dragen, maar ook bereid zijn verantwoording af te leggen, en die een in de tijd beperkt mandaat hebben, met uiteraard een mogelijkheid tot verlenging, zonder evenwel te menen dat ze zich alles kunnen veroorloven omdat ze toch onafzetbaar zijn.

Nog kort iets over de radio. Ook hier moeten dezelfde principes gelden, ook wat betreft de financiering. Het behoud van zes radionetten is geen absolute noodzakelijkheid. De openbare omroep hoeft in eigen beheer immers geen radiozenders te exploiteren, die eigenlijk thuishoren in de commerciële sector. Tot slot, en ik vind dit principieel belangrijk, al is het in het geheel slechts een detail : de benaming. De openbare omroep moet een nieuwe naam krijgen, waarmee u het Vlaamse karakter, de Vlaamse eigenheid tot uiting laat komen. Wanneer u echt bezorgd bent om onze Vlaamse eigenheid, om ons Vlaamse culturele patrimonium, mag u niet beschaamd zijn dit in de naam tot uiting te laten komen. Voorzitter, ministers, collega's, ik moet afronden. Helaas, durf ik te zeggen, want er is over dit belangrijke en daarenboven interessante beleidsdomein, waar Vlaanderen grote eigen bevoegdheden heeft, nog zoveel meer te zeggen. Zoveel meer waar ik vandaag niet op kan ingaan, omdat de spreektijd hier beperkt is. Denken we bijvoorbeeld aan de

Dillen

geschreven pers, de nieuwe technologieën, de lokale radio's, de vrije nieuwsgaring, enzovoort : allemaal aspecten waarover de regeringsverklaring zeer vaag blijft. Omdat in de regeringsverklaring zelf de meeste aandacht uitgaat naar de hervorming van onze openbare omroep ben ik hier bewust kort op ingegaan. Kort. Ik hoop, meneer de minister, dat we spoedig de gelegenheid zullen krijgen hierover samen uitvoerig te kunnen debatteren. Maar, en dit is het belangrijkste, niet enkel te kunnen praten maar er ook aan te kunnen werken, zodat er daadwerkelijk iets verandert.

De voorzitter : De heer Delcroix heeft het woord.

De heer L. Delcroix (*Op de tribune*) : Meneer de voorzitter, geachte leden van de regering, beste collega's, ik geloof dat de eerste zin van het regeerakkoord dat de afgelopen weken tot stand is gekomen, goed gekozen is. Namelijk, een nieuwe kans voor Vlaanderen. Een kans voor de regering, waarvan ik hoop dat ze lef aan de dag legt, dat ze een durvend beleid voert, dat het geen grijze bedoening wordt. Maar ook nieuwe kansen voor deze raad, en ik geloof dat deze raad voor de uitdaging staat om een breuklijn met het verleden te realiseren, een breuklijn o.m. op het vlak van de organisatie. We hebben nu de kans om, zonder voogden, onze werkzaamheden op een efficiënte wijze te organiseren, met aandacht ook voor een zuinig tijdsgebruik. Want politieke mandatarissen moesten al te vaak geplande activiteiten op het laatste ogenblik afbellen, omdat ze verhinderd waren door een plotseling gewijzigde parlementaire agenda. Laten we eenvoudigweg drie dagen per week, dinsdag, woensdag en donderdag, voltijds, van 10 tot 18 uur – dat is niet overdreven – ter beschikking staan van dit parlement. Maar dan ook hier zijn, niet in de koffiekamers. Waarom zijn er in sommige fracties nu, of zojuist zoveel mensen afwezig ? Men heeft toch niets anders te doen; er zijn geen partijbureaus, noch fractievergaderingen, noch gemeenteraden, en toch is men niet hier. Ik vind dit niet goed. Men kan dat doen vanaf half september tot half juli, met een goede afbakening tussen plenaire vergadering en commissies. Laat er ook een breuk zijn op het vlak van de inhoudelijke werking. De krappe meerderheid houdt risico's in voor de regering, maar biedt ook kansen. Uiteraard kan de regering haar voorstellen er niet met de karwats doorjagen, maar ze zal in overleg moeten treden met de parlementsleden uit de meerderheid én de oppositie. Er kan inderdaad geen stalinistische manier van werken zijn, zoals meneer Dewinter heeft gezegd, maar ik hoop dat hij ook zijn Chroesjtsjov-taalgebruik achterwege laat, want dat verlaagt eveneens het niveau van onze debatten. Ik hoop ook dat er een einde komt aan de steriele verhouding meerderheid-oppositie, die vaak in bekvechterij ontaardt.

De nieuwe Vlaamse Raad mag geen plaats zijn voor incidenten.

De nieuwe Vlaamse Raad mag geen plaats zijn voor incidenten, voor geroep en voor donderbliksems. Iedereen moet de kans krijgen te spreken en niemand mag in het verdomhoekje blijven zitten.

Ik pleit voor sterke commissievoorzitters, die worden omringd door deskundige medewerkers, die zich te velde begeben en op die manier een sterk politiek gezag in Vlaanderen verkrijgen. Op die manier kan de kwaliteit van het bestuur worden verhoogd.

Ten slotte wil ik het even hebben over de staatsvorming en de communautaire problematiek. Wie denkt dat op dit ogenblik alle communautaire problemen onder de mat kunnen worden geveegd, heeft het bij het verkeerde eind. Het is evenmin het moment om alle hens aan dek te roepen voor een nieuw communautair vuurwerk. Laten wij trachten werk te maken van deze problematiek via de nodige contacten met de Vlaamse organisaties, die in het verleden een belangrijke impuls hebben gegeven aan onze staatsvorming. In tegenstelling tot wat men aanvankelijk dacht, werden hiertoe in de nieuwe Senaat mogelijkheden gecreëerd dank zij een passus in het federale akkoord.

De CVP ondersteunt de stelling in de regeringsverklaring omtrent een efficiënte uitoefening van het beleid inzake gezondheidszorgen en gezin. Deze efficiëntie is het grootst wanneer wij te maken hebben met een eigen Vlaamse bevoegdheid. Vlaanderen is bereid tot solidariteit. De essentie van dit begrip impliceert generositeit, vrijwilligheid en verantwoordelijkheid. De vraag is of deze nobele kenmerken ook gelden wanneer het om opgelegde solidariteit gaat.

Het stellen van deze vraag impliceert tegelijkertijd een antwoord. Ik doe namens mijn partij dan ook een oproep tot alle collega's om in de loop van de volgende jaren in die zin een opbouwende rol te spelen. Op die wijze werken wij niet enkel aan de staatsvorming, maar vooral ook aan de staatsvorming, aan een eigen huis, dat wij autonoom besturen. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw N. Maes (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de voorzitter van de Vlaamse regering, dames en heren collega's.

Wie de stroom van woorden gisteren en vandaag heeft gevolgd, moet zich afvragen waarom dit regeerakkoord zo'n onbevredigde indruk achterlaat.

Er is al vaker gezegd dat dit regeerakkoord zeer veel mooie bedoelingen bevat. Voor mij is het echter duidelijk

Maes

dat deze nobele doelstellingen moeten worden geprojecteerd tegenover de problemen zoals zij zich thans voordoen. In dit akkoord ontbreekt een status questionis van de Vlaamse polis. In de korte tijd die mij is toegemeten, wil ik het dan ook hebben over de kwalitatieve aspecten van deze polis. Het gaat immers niet goed met Vlaanderen.

Om te illustreren in welke context de Volksunie dit akkoord beoordeelt, lees ik een citaat van Max Wildiers over het cultuurbeleid, dat echter ruimer kan worden geïnterpreteerd : de taak van het beleid moet erop gericht zijn het gestoorde evenwicht te herstellen, de invloed van de economische sector tot redelijke verhoudingen terug te dringen en ruimte te scheppen voor de ethische, esthetische en metafysische noden.

Het gaat niet goed. Dit zou ons uitgangspunt moeten zijn. Wanneer wij het hebben over een nog beter figuur slaan in het buitenland, moeten wij ons eigenlijk in de eerste plaats afvragen óf wij wel een goed figuur slaan in het buitenland.

Wanneer wij spreken over de verbetering van het leefmilieu, hebben wij dan wel oog voor de constante degradatie van dat leefmilieu, dat op belangrijke indicatoren achteruit gaat ?

Wij spreken over beheersing van de mobiliteitsproblemen, maar de mobiliteitsproblemen lopen ons telkens voorbij. Wij werden geconfronteerd met een verkeerstoe-namen op de autowegen van 80 percent. Hoe zullen wij erin slagen om er tegen 2010 nog 40 percent extra te verteren ? Dit vergt een ommezwaai van het beleid. Wij mogen niet laten uitschijnen dat het mobiliteitsprobleem op dit ogenblik wordt beheerst. De problemen beheersen ons, wij worden gebiologeerd door files en verkeersongelukken.

De kwaliteit van ons stedelijk milieu gaat achteruit. Wij worden geconfronteerd met verloedering, onveiligheid, met een gebrek aan woonkwaliteit in de oudere woningen en met een gebrek aan betaalbare woningen. In de afgelopen weken hebben de mensen deze problemen telkens opnieuw naar voren gebracht. Wij moeten meer doen dan een beleid voeren, wij moeten het beleid omkeren.

De heer Bogaert zal het morgen hebben over de werkloosheid.

Ik zou ook graag een resultaatverbintenis tot stand zien komen : een resultaatverbintenis van de raad met de regering. De volksvertegenwoordiging verschaft de regering immers de middelen om een aantal doelstellingen te bereiken. Mijnheer de minister-president, u bent bereid de steden een aantal middelen ter beschikking te stellen,

maar u wil hiervoor ook resultaten zien. Wij verwachten hetzelfde van u. Dit is de zin van de parlementaire democratie. Wanneer wij samen de doelstellingen hebben ge-objectiveerd en hierbij de doelgroepen hebben kunnen bereiken, zullen wij uitmaken of u geslaagd bent in uw onderneming.

In de welzijnssector en de culturele sector, waar men reeds lang moet leven met steeds krimpemde subsidies, spreekt men over management met doelstellingenformulering.

Uw regering zou hetzelfde moeten doen in plaats van vage en omfloerste termen te gebruiken. Ze moet duidelijk zeggen wat de bedoeling is, welke instrumenten ze ter beschikking heeft of zal ontwerpen en volgens welke normen dit beleid zal worden uitgevoerd. Op die manier zult u ons misschien kunnen overtuigen. Wij zullen u nadien echter wel vragen ons de beoogde resultaten voor te leggen.

Wij worden in Vlaanderen geconfronteerd met een dalende kwaliteit van de leefomgeving. Het hoofdstuk over de steden stemt ons hoopvol. De Europese instanties moeten het probleem van de steden overigens in veel hogere mate erkennen en hiervoor middelen ter beschikking stellen. De grote steden zijn immers haarden van problemen en van sociale ellende en betekenen een toevlucht voor mensen die in ellende leven.

Op dit ogenblik zijn in onze steden slechts zestig percent van de woningen terug te vinden. Vroeger was dat tachtig percent. 20 percent van de woningen waren vroeger op het platteland en in de open ruimten. Nu is dat 40 percent. Die verhouding blijft verslechteren.

Als men de zestig-veertig-verhouding wil handhaven – wat naar onze mening minimaal is – zou men het beleid drastisch moeten omgooien en daarvoor de financiële middelen en bindende regels moeten uitvaardigen. We hebben net gehoord dat in het vorige ontwerp van decreet de bindende regels geschrapt werden. Bent u van plan om ze opnieuw in te voeren ?

Er is het probleem van de betaalbare huurwoningen. Er is het probleem van de reglementen op de kamerverhuur en de uitbuiting van de huisjesmelkers. In de stad waar ik woon, bestaat nog altijd een reglement dat op dit ogenblik aanhangig is bij de Raad van State, omdat wij het niet mogen uitvaardigen en toch wensen te handhaven in onze gemeentelijke autonomie.

Het gaat niet alleen slecht in de steden, maar ook op het platteland. Grote delen van onze dorpen wonen permanent in een drijvende wolk van onfrisse geuren. Toch stellen wij vast dat in het mestactieplan van de eindnorm werd afgestapt. Dat zal een nieuwe groei van investerin-

Maes

gen in stallen en in de veestapel uitlokken. En die veestapel moet omlaag, mijnheer de voorzitter.

Wij lezen in de tekst dat het gezinsveeteeltbedrijf wellicht verplicht grondgebonden zal zijn. Wij lezen niet wat er met de industriële veeteeltbedrijven gaat gebeuren. En nog minder waar het onderscheid ligt tussen de twee.

Het onderwijs zou onze grootste zorg zijn. Het brengt in elk geval wel de grootste kosten mee. Moet de vrijheid blijven primeren op de kwaliteit? In uw doelstellingen is het in elk geval zo. Kan die vrijheid niet gerealiseerd worden binnen pluralistische gehelen, als die meer kwaliteit en een hogere participatiegraad van alle betrokkenen kunnen garanderen?

Wij hebben het duurste secundair onderwijs van Europa. En toch hebben wij ook het grootste aantal zittenblijvers van Europa. Het is dus absoluut niet het beste secundair onderwijs van Europa.

Minister L. Martens : Mevrouw Maes, pleit u ervoor om door het pluralistisch onderwijs de vrijheid van onderwijs waarbij in een gezonde competitie netten hun opvoedingsproject aanbieden, te vervangen? Pleit u voor één net?

Mevrouw N. Maes : Mijnheer de minister, wij zijn pragmatisch en sommigen vinden dat wij dat soms te veel zijn. Ik spreek van pluralistische gehelen waarbinnen iedereen zichzelf kan zijn.

Zo vinden wij dat de gemeente verantwoordelijk zou kunnen zijn voor het niveau van het basisonderwijs op haar grondgebied. Zij zou verantwoordelijk kunnen zijn voor de toedeling en de eventuele aanvulling van de middelen. Zij zou kunnen zorgen voor een betere spreiding van het onderwijs in alle delen van de gemeente.

Dit zou men kunnen doortrekken op andere niveaus. Waarschijnlijk zal de voorzitter mij dan zeggen dat ik te veel tijd nodig heb om dat allemaal uit te leggen.

Minister L. Martens : Ik stel deze vraag alleen voor de duidelijkheid. Hoeft het vrije initiatief op elk niveau geen rol te spelen?

Mevrouw N. Maes : Uitgaande van het vrije initiatief zou men ook de vrijheid moeten hebben om zich met anderen te verbinden in pluralistische gehelen.

Mijnheer de minister, wij hebben een aantal gehelen tot stand zien komen waarover wij minder enthousiast zijn. Zelf hebben wij hard gewerkt om de herstructurering van het hoger onderwijs zo goed mogelijk in te vullen.

Maar daarvoor moeten astronomische salarissen betaald worden. Ik wil weten of het klopt dat een directeur van een hogeschool nieuwe-stijl een jaarwedge van 3,8 miljoen zal ontvangen. Dit cijfer werd mij gisteren meegegeeld en moet zelfs op de verbeelding werken van een Vlaams minister.

Meer nog dan dat betreur ik dat men een aantal eigenheden heeft losgelaten. Wat in het regeerakkoord wordt gezegd over het universitaire landschap, gaat ons zeer ter harte. Het komt in de buurt van wat wij steeds hebben gesteld. Geef ons één universiteit Vlaanderen die vanuit haar overzicht over de hele regio haar campussen en haar opties gaat spreiden.

Zo wensen wij dat ook voor het artistiek onderwijs. Maar voor het hoger artistiek onderwijs heeft u niet die specificiteit erkend. Het werd daarentegen gemengd met de verpleegsterscholen en economische richtingen, zodat die specificiteit op termijn verloren dreigt te gaan en de kwaliteit niet kan verhogen.

Grotere gehelen kunnen kwaliteitsbevorderend werken op voorwaarde dat men binnen een geheel kan functioneren met uitwisselingen van leerkrachten en opties.

In het regeerakkoord staat dat cultuur geen overbodige luxe is! Ik heb het twee keer gelezen en het staat er wel degelijk. Als u denkt dat wij daardoor getroost zijn! Een regering die zegt dat zoiets essentieels voor haar geen overbodige luxe is. Dat ontroert ons ten zeerste.

Wij zijn bijzonder op onze hoede. Wij lezen dat de regering waarschuwt tegen de gevolgen van de commercialisering van de cultuur. Ik mis nu de minister die bevoegd is voor het mediabeleid. U mag wel over cultuur iets zeggen maar niet over het mediabeleid, mijnheer de minister. Als u daar altijd collegiaal beslist, dan zou deze minister-president niet mogen verwijten aan één minister uit zijn vorige kabinet dat hij bepaalde doelstellingen niet heeft gehaald. Dat verwijt moest aan het college gericht worden.

(Rumoer)

Als het gaat over cultuur, kan ik niet anders dan ook de media daarbij betrekken. Het gevaar van de commercialisering van de cultuur vloeit rechtstreeks voort uit de commercialisering van de media. Een goed mediabeleid afgestemd op het cultuurbeleid zou zich bijgevolg moeten afzetten tegen de commercialisering in het mediabeleid. Maar het beloofde mediabeleid geeft hiervoor onvoldoende garanties, integendeel.

Door de openbare omroep zijn sponsoringgelden te ontlenen – akkoord op dit ogenblik was er veel sluikgeld bij die sponsoring, en de herkomst van sluikgeld wordt niet altijd zorgvuldig nagegaan – heeft men nog geen garantie dat de openbare omroep een grotere aantrekkingskracht

Maes

zal hebben dan de commerciële zenders. Als de openbare omroep binnen elk genre de beste kwaliteit moet kunnen brengen, zal dit veel méér geld kosten dan wij thans aan de openbare omroep besteden. Ik lees daarover geen woord in de regeringsverklaring.

Het onderbrengen van het mediabeleid bij een andere minister dan de minister, bevoegd voor cultuur, is gevaarlijk voor de algemene evolutie van onze gemeenschap. Ik denk in dat verband niet alleen aan smaak met betrekking tot kunsten, want dat is een discutabel begrip, maar ook aan smaak in democratie. Het kunstenbeleid baart ons zorgen.

Mijnheer de minister, wij lezen dat het beleid ten opzichte van de kunsten dient gestoeld op kwaliteit en maatschappelijke relevantie. Wat is dat zinnetje waard ? Gaat u er niet a priori vanuit dat een kunstenaar een zinvolle functie heeft in de maatschappij ? Bent u van oordeel dat hij dat eerst nog moet bewijzen ? Ik meen dat kunstenaars inderdaad relevant zijn voor de evolutie van een samenleving en dat wij dringend werk moeten maken van het statuut van de kunstenaar. Daarover wordt al sedert jaren gepraat, maar er gebeurt niets. De taak van de overheid op het gebied van cultuur wordt in dit regeerakkoord minimalistisch opgevat. Ik ontwaar daarin heel sterk de CVP-stempel. Leden van de socialistische partij, hebt u dat eveneens opgemerkt ? Het cultuurbeleid vertoont grote leemten. Men zegt cultuur is het kader voor het vrije initiatief, het is stimuleren en het is aanvullen. Dat is typisch voor het complementair kijken van de CVP naar cultuur.

Sta mij toe de aandacht te vestigen op een aantal leemten. Er zijn geen gegarandeerde middelen meer voor infrastructuur. Er wordt wel verwezen naar het Investeringsfonds, maar daar moet alles van komen. Er zijn geen middelen voor enige supra-gemeentelijke behoefte inzake cultuur waarvoor het Investeringsfonds zelfs niet kan worden aangesproken. Het is niet nodig dat elk Vlaams dorp een schouwburg heeft, maar het is ook niet normaal dat het Ballet van Vlaanderen slechts op zes plaatsen in Vlaanderen kan optreden en dat het voor de rest is aangewezen op het buitenland omdat onze culturele infrastructuur nu eenmaal ongeschikt is voor onze eigen gezelschappen. Waar zijn we dan mee bezig ?

De werkingsmiddelen van de culturele centra zijn onvoldoende. Er zijn te weinig middelen voor een ernstig beleid inzake theater, muziek, film, letteren, dans, enzovoort. Ik ben het eens met de heer Geysels, die pleit voor aanzienlijk meer middelen voor cultuur. De decreten die ik destijds in de Cultuurraad – die ook niet rechtstreeks was verkozen – mee goedgekeurd heb, worden op dit

ogenblik slechts voor 60 percent uitgevoerd, in plaats van voor 90 percent, wat ooit het uitgangspunt was.

Mijn tijd is bijna verstreken en ik had de minister nog willen spreken over het statuut van de leraars dat meer door de vakbonden is geïnspireerd dan door het onderwijsbelang. Ik had nog iets willen zeggen over de onvoldoende middelen voor het basisonderwijs, maar ik neem aan dat hij daarvan zelf overtuigd is.

Minister L. Martens : Mevrouw Maes, uit welke zin uit het regeerakkoord blijkt dat dit statuut meer door de vakbonden is geïnspireerd dan door het onderwijsbelang ?

Mevrouw N. Maes : Ik ben ervan overtuigd dat het huidige statuut meer geïnspireerd is door het belang van vastbenoemde mensen en van mensen die prioriteiten kunnen laten gelden dan door eventuele onderwijskwaliteiten. U zult het daarmee eens zijn.

Minister L. Van den Bossche : Dat is correct !

Mevrouw N. Maes : Bent u bereid de eventuele nadelige gevolgen voor het onderwijs **weg** te werken ?

Minister L. Van den Bossche : In de tekst van het regeerakkoord staat dat er over een nieuw eenheidsstatuut voor alle verschillende netten moet worden onderhandeld. Dat is ook in het HOBU gebeurd. Als men voorts spreekt over autonomie en over verantwoordelijkheid is het duidelijk dat dit statuut even sterk gedereguleerd moet zijn als dat van het HOBU. Anders kan men onmogelijk meer autonomie geven. Mevrouw Maes, ik geef u gelijk, wanneer u zegt dat het met het huidige statuut voor een directie onmogelijk is om een personeelsbeleid te voeren. Via allerlei regels en op het einde via de re-affectatie om budgettaire redenen, delen wij u mee dat het belangrijkste instrument van hun schoolbeheer, namelijk het personeelsbeleid, buiten hen om wordt bepaald. Wij moeten daar, in het licht van meer autonomie, duidelijk een antwoord op geven. Dat wordt de grote uitdaging.

Mevrouw N. Maes : Mijnheer de minister, ik dank u voor dit antwoord. Mijn vraag was juist of men dit bedoelt met een meer autonoom personeelsbeleid.

Alleen betwijfel ik of het verschillend betalen van leerkrachten het goede middel is.

Minister L. Van den Bossche : Dat staat niet in het regeerakkoord. Wij hebben voor het universitair en het hoger onderwijs een beperkte mogelijkheid geopend om enigszins te moduleren. Ik aanvaard uw opmerking volledig, gelet op de veelvuldigheid van de beheersstructuren die nog zullen overblijven. Aangezien we hier te maken hebben met een totale cultuurwijziging, is de tijd wellicht nog niet rijp voor meer diversificaties van de salarissen. Ik ben wel van oordeel dat die mogelijkheid er ooit moet

Van den Bossche

komen, maar de cultuursprong is thans op teveel plaatsen in Vlaanderen te groot.

Mevrouw N. Maes : Ik dank u voor deze uitleg. Ik meen dat wij in afwachting daarvan het leraarsberoep zowel op kwalitatief als op pecuniair vlak aantrekkelijker moeten maken zodat de instroom verbetert. Als wij met navorming enzovoort te werk gaan, maar niet zorgen voor de best mogelijke instroom in het onderwijsberoep, zullen wij toch altijd moeten vaststellen dat wij tekortschieten.

Minister L. Van den Bossche : Mevrouw Maes, de instroom kan moeilijk worden geregeld. De salariëring van het leraarsberoep is weliswaar geen topsalariëring, maar een licentiaat die in de administratie binnenkomt op niveau 1, heeft op het einde van zijn carrière, een eindsalaris dat vergelijkbaar is, volgens het vroegere ambtenarenstatuut, met dat van de vroegere rang 13, dus directeur-adviseur, hoofd van dienst. Dat is geen slecht statuut. Het is niet uitzonderlijk, maar dat zal het nooit zijn, gelet op de wet van de grote getallen die daar speelt. Op kwalitatief vlak kan het beroep aantrekkelijker worden gemaakt, maar dat moet gebeuren via de zogenaamde enveloppefinanciering en de autonomie. De school kan op die manier op creatieve wijze gestalte geven aan de invulling van de baan van de leraar.

Mevrouw N. Maes : Niet alleen aan de invulling van de baan, maar ook aan de loopbaaninvulling. Wij pleiten bijvoorbeeld voor een sabbatjaar, voor een herbronning van mensen uit het onderwijs, voor verplichte navorming.

Minister L. Van den Bossche : U hebt gelijk wanneer dit betaalbaar is. In verband met de navorming moet ik u toch zeggen dat de onderwijswereld zich moet realiseren dat navorming ook voor een deel in de vrije uren moet gebeuren. De ambtenaren uit de Vlaamse Gemeenschap kunnen bepaalde vormingscycli volgen, voor een klein deel tijdens de werkuren, maar het grootste deel moet gebeuren buiten de werkuren. Dat is bovendien een merkwaardig niet te definiëren conjunctureel verschijnsel dat niet alleen geldt voor Vlaanderen, maar ook voor Nederland en Frankrijk. Het blijkt dat de instroom in het hoger pedagogisch onderwijs tijdens de jongste jaren zwaar gestegen is en dat het aantal nieuwkomers dat gekozen heeft voor het hoger pedagogisch onderwijs eveneens zwaar stijgt. Zonder sarcastisch te willen zijn, moet ik u toch zeggen dat ik het leraarsberoep niet zoveel aantrekkelijker heb gemaakt dan vier jaar geleden. Dus moet het om andere, moeilijk verklaarbare redenen zijn. Het gaat trouwens gepaard met een verhoging van de belangstelling van jongeren voor sociale beroepen, voor de paramedische sector en, op universitair niveau, voor bijvoorbeeld filosofie. Dat ligt binnen dezelfde sfeer. Het heeft meer te maken met een bepaalde cultuur dan met het beleid. We

moeten opletten dat we ons als politici niet te sterk tonen, als zouden we de controle-instrumenten in handen hebben. We hebben inzake instroom zeer weinig instrumenten in handen : we zijn op dat gebied de beheerders van stromingen die elkaar in de maatschappij opvolgen. We kunnen hoogstens aan de rand bijsturen.

Mevrouw N. Maes : Ik denk dat we nog interessante debatten zullen voeren, onder meer over de leraarsopleiding. Dat decreet is er niet gekomen tijdens de vorige regering. Ik hoop dat u het zal bijsturen. Wij vonden het te weinig gedurfd, te weinig vernieuwend, te weinig relevant voor de samenleving. Er kan altijd onderhandeld worden.

Mag ik ten slotte nog bijzondere aandacht vragen voor het kunstonderwijs. In de tekst staat een regel waarin wordt gesteld dat alle schoolplichtige jongeren de kans moeten krijgen om te sporten in de club van hun keuze. Dezelfde garantie zou moeten worden geboden inzake het volgen van kunstonderwijs, zodat alle jongeren de kans krijgen zich musisch te ontplooiën, ook wanneer dit niet direct gericht is op een loopbaan van professioneel kunstenaar. Heren en dames van deze regering, stop er alstublieft mee jaarlijks te hakken in het kunstonderwijs. Het succes van het kunstonderwijs is onmiskenbaar groot. Maar elke keer moeten de gemeenten meer middelen bijpassen om uw...

Minister L. Van de Bossche : Dat is niet waar.

Mevrouw N. Maes : Dat is wel juist, mijnheer de minister. In absolute cijfers besteedt u niet minder, maar relatief gesproken wel.

Minister L. Van de Bossche : Zeldzaam zijn de gemeenten die zelf inspanningen leveren inzake deeltijds kunstonderwijs. Er zijn er een aantal. U kent er één goed. Een ander voorbeeld is Roeselare. Dat heeft acht vestigingsplaatsen en doet een inspanning die jaarlijks 22 of 23 miljoen frank bedraagt. Maar dat is een uitzondering. Inzake deeltijds kunstonderwijs specialiseren de meeste gemeenten zich in het naar zich toetrekken van de glorie van de oprichting van dat onderwijs. De factuur komt volledig terecht bij de derde betaler. In opvoedingstermen hebt u gelijk, en ik volg u volledig. Toch stel ik drie voorwaarden. Ten eerste moet het deeltijds kunstonderwijs complementair zijn met het gewoon onderwijs. In de eindtermen basisonderwijs is één van de vijf elementen de musische opvoeding. Dat betekent dat we eventueel een nieuwe inhoud moeten geven aan deeltijds kunstonderwijs, zodat de complementariteit kan spelen. Ten tweede moeten we een dekkingskaart van Vlaanderen maken. Op bepaalde plaatsen is er een overdreven concentratie, terwijl er op andere plaatsen een onderconcentratie is. Het huidige beleid, waarbij de gemeente het initiatief neemt om filialen op te richten of om aanvragen te doen, kan niet

Van den Bossche

doorgaan. We moeten herverdelend optreden. Ten derde moeten de gemeenten en de overheid elkaar vinden in een gezamenlijke inspanning. De gemeente moet meer doen dan een brief schrijven en een parlementslid verzoeken om te lobbyen bij de minister voor een nieuwe vestiging. Onder deze drie voorwaarden wil ik meegaan met u. Maar het zal geen gemakkelijk verhaal zijn.

Mevrouw N. Maes : Ik heb nog een moeilijk verhaal, betreffende de buitenschoolse kinderopvang, voor minister Martens. Ik weet niet of op dit ogenblik een minister hiervoor verantwoordelijk is. Destijds kwam het geld gedeeltelijk van de federale regering, namelijk voor de coördinatoren. Het andere deel kwam van mevrouw Detiège en haar opvolger mijnheer Peeters, namelijk van de werkgelegenheidskredieten. Iedereen wil de handen eraf houden, maar bemoeit zich wel met de regelgeving. Mijnheer de minister, hetgeen in de maak is in de administratie, onder meer van Kind en Gezin, staat haaks op de evolutie die we met veel moeite in de gemeenten tot stand brachten. De ideale eisen van mensen die er niet voor betalen, dreigen de zaak onmogelijk te maken in de steden. Daar liggen de schoolse vestigingen hoe dan ook uit elkaar en maakt de verkeersdrukte het heen en terug brengen van kinderen onmogelijk. Bovendien wordt het onhaalbaar voor de ouders. Het wordt bijvoorbeeld veel te duur voor alleenstaande ouders, die er toch op de eerste plaats recht op hebben. Het wordt ook onhaalbaar voor de huidige werknemers, die laaggeschoolden waren. U dreigt het werkgelegenheidsaspect uit de buitenschoolse opvang los te laten door uw eis er nu voor 50 percent hogergediplomeerden in te brengen. Dat heeft geen zin. De laaggeschoolden hebben zich bijgeschoold om deze opdracht te vervullen. Ze hebben met veel enthousiasme gewerkt aan deze uitbouw. Nu zou men op bureaucratische wijze, boven de hoofden van de gemeenten en van diegenen die het uitbouwden, aankomen met een regelgeving die haaks staat op de werkelijkheid. Ik ken uw realisme. Ik reken erop dat u een gesprek aangaat met diegenen die er in de realiteit mee bezig en begaan zijn. Een vormingsinstituut, dat alle belang heeft bij een monopoliesituatie, mag met zijn bureaucratisch gedoe niet de wet dicteren om zijn eigen bestaan voor de toekomst te consolideren, en daarvoor de buitenschoolse opvang zelf op het spel te zetten.

Mijnheer de voorzitter, we zouden gelijkaardige noodkrenten moeten slaken over de basiseducatie, over de uitvoering van het decreet. We hebben 27 miljoen te kort.

Minister L. Van den Bossche : De uitgave is tijdens de vorige regering gestegen met 250 percent. 250 percent !

Mevrouw N. Maes : Het was ook nieuw.

Minister L. Van den Bossche : Het was ook nieuw ? Het bestond al twee jaar ! Er is op dit ogenblik bijna geen achterstand meer dank zij alle extra middelen die de vorige regering geïnvesteerd heeft. Of men nu oppositie of meerderheid is, men moet durven aanvaarden dat er voor de basiseducatie – en de sector zelf zal dat als eerste erkennen – heel veel gedaan is tijdens de afgelopen jaren, beginnend bij Daniël Coens en eindigend bij de vorige regering.

Mevrouw N. Maes : Ik heb niet gezegd dat er niet veel gedaan is. Er zijn middelen te kort voor de behoeften die we op het terrein ervaren en die voor deze basiseducatie nodig zijn.

Minister L. Van den Bossche : We geloven toch geen van beiden in de hemel op aarde.

De voorzitter : Mijnheer de minister, mag ik vragen dat mevrouw Maes ...

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, ik wilde alleen zeggen – en dan zwijg ik, trouw aan uw gezag zoals ik ben –

De voorzitter : Daar reken ik op.

Minister Van den Bossche : U mag daarop rekenen. (*Gelach*) Ik wil alleen zeggen dat de hemel op aarde niet bestaat. Het Rijk Gods moet nog komen. (*Gelach*)

Mevrouw N. Maes : Het is juist ons probleem, mijnheer de minister, dat deze regeringsverklaring te veel de hemel op aarde belooft, terwijl de middelen en de instrumenten daarvoor ontbreken. Wij zijn benieuwd naar de concretisering. Als het nodig is, zijn wij graag bereid om de constructieve dialoog waarover u spreekt, aan te gaan. We kunnen het niet allemaal in één keer. We beloven U dat we met de dossiers op tafel de kwaliteit, niet alleen van de cultuur, het onderwijs, het leefmilieu enzovoort zullen verdedigen, maar ook zullen proberen bij te dragen tot de kwaliteit van het samenzijn van deze Vlaamse Raad. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Van Wallendael heeft het woord.

De heer T. Van Wallendael (Op de tribune) : Voorzitter, dames en heren ministers, collega's, de SP-fractie heeft mij opgedragen om u haar standpunt in verband met het hoofdstuk Verbetering van de Stedelijke Leefomgeving toe te lichten. Onze fractie is overigens relatief gelukkig met deze passus uit het regeerakkoord.

Voordat ik tot de grond van de zaak overga, wil ik echter een eerder ongewone mededeling doen. Ik voel me namelijk wat ongemakkelijk omdat ik in mijn eigen fractie en bij de andere fracties een controle heb uitgevoerd naar

Van Wallendael

wat men van een spreker verwacht. Ik spreek hier dan ook niet alleen namens Antwerpen. Het ligt wel degelijk binnen mijn intellectuele mogelijkheden, hoe gering die ook mogen zijn, om dit kader te overstijgen. Wat ik LI wil meedelen heeft uiteraard te maken met mijn Antwerpse ervaring, maar niet uitsluitend hiermee. (*Onderbreking door de heer F. Vermeiren*)

Wij zijn tevreden met de algemene principes van de voorliggende tekst. De erkenning van dit probleem lijkt ons zeer belangrijk. Het is overigens de eerste maal dat er hierover met zoveel woorden wordt gesproken. Het was dan ook een verademing, toen wij premier Dehaene op de avond van de verkiezingen hoorden zeggen dat dit punt belangrijk zou worden.

Kleinschaligheid is noodzakelijk, maar niet voldoende. Indien we namelijk alleen kleinschalige projecten uitvoeren, zonder enige coördinatie, zullen vele projecten mislukken. De coördinatie ressorteert onder de bevoegdheid van een minister, wat eveneens een belangrijk feit, een herkenningspunt is. De voorgestelde werkmethode, namelijk een contractenpolitiek met resultaatverbintenissen, is een goede manier van werken. Een contract moet echter worden afgesloten tussen twee evenwaardige partners, en de vraag rijst of het in dit geval wel om twee evenwaardige partners gaat.

Een ander belangrijk punt is de uitvoering van het algemeen verslag over de armoede. Het is verheugend dat men hiermee rekening houdt. Het is overigens een goed verslag geworden.

De minister is eveneens bevoegd voor huisvesting. Een goed programma van renovatie en inbreiding is evenwel aangewezen. Het belangrijkste instrument waarover hij zal beschikken om deze politiek te concretiseren, is het sociaal Impulsfonds.

Aan de hand van de grootste gesel van de grootstad, waarover vandaag reeds werd gesproken, namelijk de samenlevingsproblemen, kan worden nagegaan hoe het Impulsfonds kan functioneren. Samenlevingsproblemen komen voor tussen twee groepen van mensen, namelijk een kleinere groep met een afwijkend gedrag en een grotere groep. Dit kan moeilijkheden met zich meebrengen, maar het kan eveneens verrijkend zijn. De ombudsdienst van Antwerpen werd onder meer jaarlijks overspoeld door klachten in verband met een groep met een licht afwijkend gedrag, namelijk de studenten. In de Antwerpse buurt tussen de Paardenmarkt en de Sint-Jacobsmarkt zijn drie belangrijke scholen gevestigd, met name de Academie, de Technische Hogeschool en de UFSIA. Vooral tijdens de maand oktober gedragen de studenten zich licht afwijkend. Zij zijn actief tijdens uren waarop norma-

le burgers reeds aan nachtrust toe zijn en zorgen ervoor dat de rust in deze buurt, die voornamelijk wordt bewoond door wat oudere mensen, op een soms gruwelijke manier wordt verstoord, wat aanleiding geeft tot allerlei kleine conflicten. Erger nog is het feit dat deze kleine conflicten niet onmiddellijk worden opgelost. Volgens de burgers komt dit omdat het politieapparaat en de stedelijke diensten in het algemeen niet efficiënt optreden, wat resulteert in een ondermijning van het vertrouwen in dit apparaat.

Vaak gaat het om relatief banale problemen, maar de mensen die ermee worden geconfronteerd, hebben hierover een andere mening. Bovendien zijn deze problemen definieerbaar, controleerbaar en bijgevolg oplosbaar.

Sta me toe nog een ander voorbeeld aan te halen. In oud-Borgerhout waren er jonge kinderen die voetballen op straat. Als doel gebruikten zij de garagepoort van een woning, bewoond door een man en een vrouw ouder dan tachtig jaar. De doelman kon uiteraard niet iedere bal tegenhouden, wat aanleiding gaf tot problemen. Om de zoveel minuten of seconden botste de bal namelijk met volle kracht tegen de garagedeur. Dit concrete probleem werd op een tamelijk efficiënte en normale manier opgelost. Er was namelijk sprake van een mengeling van repressie en overleg. De politie, die werd verwittigd door de buurttoezichters, heeft met de kinderen en hun ouders gepraat. Aangezien er nauwelijks een infrastructuur bestaat, vroegen de ouders zich af wat er voor de kinderen zou worden gedaan. In dit geval zou het Impulsfonds dus zeer efficiënt kunnen zijn. Er was nog een extra probleem, namelijk het verschil in huidskleur. De kinderen waren lichtbruin van kleur, de oude mensen daarentegen waren zeer wit gekleurd, wat een extra aspect is. Dergelijke situaties brengen bij vele mensen vaak minder fraaie eigenschappen naar boven. Recent was ik aanwezig bij de heropening van het pas opnieuw ingerichte Stuivenbergplein, een tamelijk groot plein in een nogal grauwe buurt van de stad. Bij de herinrichting hield men rekening met iedereen. Zo zijn er onder meer een hindernissenpiste voor fietsen, een mini-voetbalveld, zitbanken, tafels en een afgebakend gedeelte met een hondenweide. Toch was er een woedende groep met iets oudere autochtone bewoners. Hun woede kon zeer gemakkelijk omslaan in haat, wat niet de meest vrolijke menselijke eigenschap is. Toch is de woede van de betrokkenen te verklaren, omdat zij het incident met de voetballende kinderen reeds honderd maal hebben meegemaakt. Met angst zien zij dan ook de warme zomeravonden tegemoet, waarop dit soort incidenten zich nogmaals zal voordoen en waarbij de stedelijke diensten vermoedelijk nogmaals tekort zullen schieten. Op dit vlak is er eveneens een taak weggelegd voor het Impulsfonds. Het is evenwel een moeilijke taak. Er zal namelijk niet alleen voor de nodige infrastructuur moeten

Van Wallendael

worden gezorgd, er zal eveneens een mentaliteitsverandering moeten komen. Bovendien moet de communicatie tot stand komen in een moeilijke sfeer. De vraag rijst dan ook hoe men meer ernstige problemen zal oplossen. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan het probleem van een vijftienjarige beenhouwer bij mij om de hoek, die besluit om ermee op te houden, zijn beenhouwerij te verkopen en te genieten van een rustige oude dag. De verkoopwaarde van zijn beenhouwerij is echter veel lager dan hij had vermoed, tengevolge van het marktmechanisme van vraag en aanbod, dat in deze buurt overhoop werd gehaald. Deze man zal zijn zaak dus voor een fractie van de verwachte prijs moeten verkopen en wij moeten hierbij bemiddelend optreden. Er moet dan ook zeer ernstig worden nagedacht over een vernieuwd cultureel-economisch patroon in deze buurten. Er moeten in de eerste plaats mogelijkheden worden gecreëerd voor de KMO's en de winkelbedrijven.

Dat er iets moet worden gedaan worden in de buurt waar ik woon, waar de helft van de winkels leegstaat of dreigt leeg te komen, daarover staat volgens mij niets in het akkoord. Niet in het hoofdstuk waar ik het nu over heb alvast, want als ik in het hoofdstuk over de economische infrastructuur en de strijd tegen de leegstand van bedrijfsgebouwen lees, word ik hoopvol gestemd.

Het wordt uiteraard moeilijker om hier op te treden. Wat te doen voor die laatste groep, dat laatste voorbeeld dat ik u wil geven? Ik denk aan een twee- à driehonderd jongeren, meestal, maar lang niet uitsluitend, van Noordafrikaanse afkomst, die momenteel in Antwerpen rondwalen. Misschien zijn het er wel meer. Zij hebben niets te verwachten van de groepen waaruit zij komen, hebben geen bezielde familieverband, verwachten niets van onze maatschappij, hebben geen fatsoenlijke opleiding, en duiken dus vast en zeker regelrecht de marginaliteit in.

Ik denk dat dit Impulsfonds, als het zich waar wil maken, zeer specifiek naar deze groepen zal moeten werken. Anders gaan we naar bijzonder explosieve posities. Daar liggen taken. Ik denk dus dat het Impulsfonds kan bijdragen tot een verbeterd leefklimaat in de grote steden.

Ik wil niettemin ook een zekere teleurstelling uitdrukken om wat er niet in dit akkoord staat. Het kon er ook moeilijk instaan omdat het niet tot de bevoegdheid behoort van deze vergadering, maar wel van de federale overheid. Zowel op het federale niveau als op ons niveau hebben wij een reeks van mogelijkheden gecreëerd die hopelijk zullen worden ingevuld, en die het leefklimaat zullen verbeteren. Maar aan de grond van de zaak, namelijk aan het gebrekkige financiële draagvlak van de grote steden, wordt weinig of niets gedaan. Over de prachtige ideeën van professor De Brabander van de UFSIA en van zijn

werkgroep vind ik niets in dit akkoord, noch in het federale. De werkgroep stelt voor na te denken over de creatie van een grootstedelijk gewest, gebaseerd op de 15-percentnorm inzake pendelactiviteit naar de stad, en over een andere vorm van belastingsinning, waarbij je niet alleen belasting betaalt in de plaats waar je woont, maar ook gedeeltelijk in de plaats waar je werkt, hetgeen overigens in onze buurlanden gebeurt.

Ik denk niet dat dit laatste zo gemakkelijk zal zijn, maar geloof wel dat we met problemen zullen blijven zitten zolang het financiële draagvlak niet grondig verandert, ondanks de bijzonder knappe initiatieven, die nu worden aangekondigd.

Ik heb getracht in deze korte uiteenzetting een paar zeer concrete dingen aan te brengen, omdat ik van allerlei banken niet ten onterechte de kritiek hoorde dat deze tekst moet worden ingevuld. U noemde het iets vaag en wollig, geloof ik, mijnheer Gabriëls, en ik ben het daar voor een stuk mee eens. Vandaar dat ik pleit voor een invulling van de tekst.

Ik zou het volgende willen vragen aan minister Peeters: ik ben zeer nieuw, en u bent in deze nieuwe functie ook relatief nieuw. Laten we afspreken dat wij binnen een redelijke termijn van bijvoorbeeld zes maanden opnieuw samenkomen en naar u luisteren met een beleidsverklaring specifiek over dit onderwerp, en hierover opnieuw discussiëren. *(Applaus)*

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw V. Dua (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers en collega's, u zult wel begrijpen dat wij als groenen met meer dan gewone belangstelling hebben uitgekeken naar het hoofdstuk over milieu in dit regeerakkoord. Vanuit socialistische hoek werd immers, vooral in de periode voor de verkiezingen, een sociaal-ecologisch pact aangekondigd. CVP-voorzitter Van Hecke van zijn kant beweerde enkele dagen geleden nog dat hij met deze Vlaamse regering zou bewijzen dat de CVP geen anti-milieupartij is. Redenen genoeg dus om benieuwd te zijn naar de milieu-intenties van de nieuwe regering.

Ik moet zeggen dat de ontgoocheling bijzonder groot was bij het doorworstelen van het regeerakkoord, en ik wil daar terloops even aan toevoegen, mijnheer de minister-president, dat het een tekst betreft, die is opgesteld in een dermate veredelde vorm van wetstrategie, dat die zelfs voor parlementsleden nagenoeg onleesbaar wordt. Onze conclusie was hoe dan ook vlug getrokken: met dit regeerakkoord wordt een wezenlijke stap achteruitgezet op het vlak van milieu. Ik wil dit in mijn betoog illustreren met twee voorbeelden, met name het natuurbehoud, en uiteraard het Mestactieplan.

Dua

Inzake natuurbehoud kan ik zeer kort zijn, aangezien daarover in het regeerakkoord maar één enkel zinnenstuk vermeld wordt. Er staat dat men de schaarse natuurwaarde wil behouden door de realisatie van de groene hoofdstructuur als onderdeel van het Structuurplan Vlaanderen. Dus, mijnheer de minister-president, wordt met één pennetrek de hele problematiek van het natuurbehoud doorgesluist naar Ruimtelijke Ordening. Ik betreur het een beetje dat minister Kelchtermans hier niet is, maar wij weten allemaal dat de ruimtelijke ordening een sector is, die zich in het recente verleden niet direct geprofileerd heeft als het meest natuur-minded. In het vorige regeerakkoord was tenminste nog sprake van het decreet tot natuurbehoud, een decreet waar in natuurbehoudskringen al jaren op gewacht wordt. De vorige Vlaamse regering heeft het voorontwerp van dit decreet op 8 maart nog goedgekeurd, dus ik vermoed dat daarover een consensus bestond tussen de coalitiepartners. Dat de realisatie van dit decreet niet werd opgenomen in het huidige akkoord, laat echter het ergste vermoeden, en kan alleen maar geïnterpreteerd worden als het feit dat men dit dossier gewoon afvoert. Ik hoop dat de minister-president daarover in zijn repliek toch enige duidelijkheid zal scheppen.

In het regeerakkoord wordt ook niets gezegd over beheersovereenkomsten, niets over het aankoopbeleid van natuurgebieden, niets over de bescherming van bedreigde soorten en waardevolle gebieden, niets over ecologische impulsgebieden en zo kan ik nog een tijdje doorgaan. Dit akkoord betekent een stap achteruit wat het natuurbehoud betreft en ik kan u verzekeren dat dit ook in de milieubeweging zo wordt geïnterpreteerd.

De tekst van het Mestactieplan leidt ons tot dezelfde conclusie. Dit dossier is zowel voor Agalev als voor de publieke opinie de toetssteen bij uitstek voor de beoordeling van de ecologische inhoud van dit regeerakkoord. De tekst is concreter dan de rest, maar zeker niet beter. Het resultaat is bedroevend. We stellen vast dat de machtige boerenorganisaties hun slag weer hebben thuisgehaald. Van alle mooie intenties en van alle verkiezingsretoriek - vooral dan vanuit SP-hoek - is niet veel overgebleven. De belangrijkste pijlers van het MAP worden op de helling gezet en het zal vlug duidelijk worden dat er niets zal worden gedaan om de waterkwaliteit te verbeteren en om de volksgezondheid te beschermen. Het MAP dat nu wordt voorgesteld, is een verdere afzwakking van het reeds sterk afgezwakte en geamputeerde compromis van enkele maanden geleden.

Ik zal dit illustreren aan de hand van een aantal voorbeelden. Strengere bemestingsnormen zijn de basis van het Mestactieplan. De oorspronkelijke normen van het voorstel De Batselier waren reeds minimaal en minder streng dan

in onze buurlanden. Van deze normen blijft niet veel meer over : enkel de normen voor 1996 zullen worden vastgelegd. Die zijn trouwens soepeler dan de normen die nu gehanteerd worden door de boeren. De eindnormen krijgen nog minder waarde dan in het vorige akkoord en zijn nu enkel nog indicatief. Alles blijft open en de definitieve beslissing wordt uitgesteld tot 1998, het jaar voor de volgende verkiezingen. We kunnen makkelijk voorspellen wat er zal gebeuren : dezelfde demagogische circusvertoning van de voorbije maanden zal worden opgevoerd. Ook van het eindresultaat ben ik zeker : van de oorspronkelijke eindnormen zal niet veel overblijven. Dat een dergelijke beslissing werd genomen enkele dagen na de Noordzeeconferentie waar beslist werd dat tegen 2002 een einde moet komen aan de stikstof- en fosfaatvervuiling, is werkelijk een kaakslag voor al wie begaan is met het leefmilieu en de volksgezondheid. De doelstellingen van deze conferentie zullen zeker niet gehaald worden in Vlaanderen.

Een tweede afzwakking betreft de omvorming van de veestapel. In vorige teksten werd nog geopteerd voor het stand-still-principe. Op die manier zou de veestapel niet meer uitbreiden. Voor ons was deze maatregel onvoldoende maar het betekende hoe dan ook een eerste stap in de goede richting. Zelfs dit was teveel gevraagd : volgens het huidige akkoord mag de veestapel gerust aangroeien. Niet meer het aantal dieren maar wel de vermeende uitstoot van stikstof en fosfor wordt als norm gekozen. Men zal nu op alle mogelijke manieren proberen te bewijzen dat de mestproductie per dier sterk kan verminderd worden via dure en niet controleerbare voeder technieken. In de praktijk betekent dat dus een uitbreiding van de veestapel en van de mestoverschotten. Zo kan ik nog ettelijke voorbeelden geven van de afzwakking van het MAP. Al deze afzwakkingen zijn tegemoetkomingen aan de eisen van de Boerenbond. Zo is de samenvoeging van zwarte en witte gemeenten een schitterende truc waardoor de verdere uitbreiding van stallen wettelijk mogelijk wordt gemaakt, ook in zwarte gemeenten.

Minister-president L. Van den Brande : Het zou te lang duren om in detail op elk van deze punten in te gaan. Ik neem aan dat de voorzitter iets milder zal zijn vanwege het belang van het onderwerp. Ik heb niet subjectief de kleuren veranderd. Het criterium dat vroeger werd gehanteerd was de gemeente. Het probleem dat hierbij rees, is dat niet alle gemeenten even groot zijn. Daarom vonden de onderhandelaars het zinniger het criterium oppervlakte te hanteren. Dat is veel redelijker dan hoe u het zegt, en dat wist u ook wel.

Mevrouw V. Dua : Minister-president, het concrete gevolg van deze redenering is dat in bepaalde zwarte gemeenten waar volgens het vroegere akkoord geen uitbreiding mogelijk was, nieuwe stallen kunnen bijkomen. Dat

Dua

is voor mij het belangrijkste resultaat. Het maakt uitbreiding mogelijk, waar dat vroeger onmogelijk was.

Minister-president L. Van den Brande : Daarjuist sprak u nog over een truc, nu spreekt u over een redenering.

Mevrouw V. Dua : Het blijft een wonderlijke redenering, dus werkelijk een truc. Of toch alleszins een beredeneerde truc. Men wil geen echte oplossing voor de mestproblematiek en het hele akkoord wil de problematiek gewoon onder de mat schuiven.

Ook de regeling in de kwetsbare gebieden houdt een gevaar in : men voorziet inkomenscompensaties voor de boeren wanneer strengere normen worden opgelegd. Daar heb ik op zich geen probleem mee, maar men moet zich wel realiseren dat dit geld kost. De budgettaire ruimte zal hiervoor vrijgemaakt moeten worden. De begroting van 1996 zal uitsluiting moeten geven over de vraag of dat inderdaad ernstig wordt genomen of enkel wordt gebruikt als een handige manier om afwijking van die strengere norm toe te staan.

Ten slotte wil ik ingaan op enkele zeer merkwaardige ideeën die gelanceerd worden om de mestoverschotten weg te werken. Er wordt voorgesteld om mestoverschotten te verwerken in bestaande zuiveringsinstallaties die onderbenut zullen zijn. Ik vermoed dat het hier om kalvergiert gaat.

Minister-president L. Van den Brande : Het gaat in ieder geval over de liquide fractie.

Mevrouw V. Dua : We weten over welke problematiek het gaat. Minister-president, dit is je reinste volksverlakkerij. Het hypothekeert de zuiveringspotentie van die installaties. Men zou beter zorgen voor een versnelde aansluiting van rioleringen in plaats van massaal mest te dumpen. Bovendien zijn er momenteel bijna geen installaties met een derde-trapszuivering. De fosfaten en nitraten verdwijnen niet en komen terecht in het slib. Met dit slib weet men geen blijf. Het gaat hier om een schijnoplossing en dat is voor ons onaanvaardbaar.

De nieuwe piste die inzake mestverwerking wordt gevolgd, hebben wij altijd resoluut afgewezen. Dat deden we niet alleen vanwege de milieukost maar ook omdat het onbetaalbaar is. Wij hebben altijd gepleit voor de afbouw van de veestapel waarbij de bio-industrie wordt aangepakt. Blijkbaar zijn nu ook SP en CVP ervan overtuigd dat mestverwerking niet zo evident is. Dat blijkt uit een op het eerste zicht zeer onschuldig en cryptisch zinnetje in het mestakkoord waarin te lezen staat dat een actieve en door de overheid gesteunde politiek van mestverwerking prioritair is. Een goed verstaander begrijpt dat dit betekent dat de overheid subsidies zal geven voor de mestver-

werking. Dat betekent dat het ondertussen door iedereen aanvaarde principe waarbij de vervuiler betaalt, volledig op de helling wordt gezet.

De gemeenschap zal moeten opdraaien voor de vervuiling. Dat betekent dat de klok inzake milieu decennia wordt teruggedraaid.

Agalev zal nooit akkoord gaan met de subsidiëring van de mestverwerking. Bovendien staat deze visie haaks op de uitspraken van de vorige minister van Leefmilieu.

Mijnheer de minister-president, de industriële sector heeft zich de voorbije maanden reeds grondig voorbereid. De jacht op subsidies is open. Ik geef u een paar voorbeelden. Een van de grootste Vlaamse integratoren bouwt binnenkort in Izegem een mestverwerkingsinstallatie. De loonkwekers zullen in de toekomst niet alleen van hun broodheer afhankelijk zijn voor biggen, veevoeder en afzet van vetgemeste dieren, maar ook voor de mestverwerking. De cirkel is gesloten.

De Boerenbond heeft een nieuwe coöperatie opgericht, Sagro, en wil een mestverwerkingsbedrijf opstarten te Zonnebeke. Via hun uitstekende relaties hebben zij ondertussen subsidiedossiers ingediend bij de provincie, de Europese Commissie en de Vlaamse regering. Een van de grootste afvalverwerkers zit in de knoei met het opgehaalde GFT-afval. Geen nood echter : door dit samen te verwerken met varkensmest kan men een duur maar verkoopbaar eindproduct verkrijgen, dat kan worden uitgevoerd naar de derde wereld. De recente benoeming van een gerenommeerd kabinetsmedewerker zal er wellicht voor zorgen dat de Vlaamse regering op dat gebied haar steentje bijdraagt.

Minister-president L. Van den Brande : Mevrouw Dua, u zult begrijpen dat ik de grootst mogelijke waardering heb voor de door u vermelde instanties.

Bovendien wens ik te beklemtonen dat het ons moet verheugen dat oud-kabinetsverantwoordelijken belangrijke opdrachten vervullen in Europees verband. Dat is een van de manieren waarop de regering Vlaanderen krachtig wil verdedigen in Europese context.

Mevrouw V. Dua : Mijnheer de minister-president, het is geenszins mijn bedoeling kritiek te geven op de toekomstplannen van kabinetsmedewerkers. Ik kan mij echter niet van de indruk ontdoen dat een bedrijf waar de voormelde persoon een belangrijke functie vervult, bijna zeker is van het binnenhalen van een flinke subsidie om aan mestverwerking te doen.

Minister-president L. Van den Brande : Mevrouw Dua, tijdens mijn regeringsverklaring heb ik uitdrukkelijk gezegd dat de administratie taken moet kunnen opnemen. Dat neemt niet weg dat oud-kabinetsleden nog recht heb-

Van den Brande

ben op een leven na het verblijf op een kabinet. Dit mag niet het voorwerp van de discussie zijn.

Mevrouw V. Dna : Mijnheer de minister-president, ik betwist niet dat ex-kabinetsmedewerkers recht hebben op een toekomst na het verblijf op een ministerieel kabinet. De overstap gaat echter al te dikwijls gepaard met bijzonder eigenaardige subsidiestromen.

Een belangrijk exportbedrijf in de Gentse Kanaalzone heeft grootse plannen om dierlijk mest te exporteren naar Maleisië, Vietnam en andere derde wereldlanden. De enige hinderpaal voor het bedrijf zijn de dure installaties zodat het eveneens wacht op de subsidies.

Mijnheer de minister-president, het is overduidelijk dat uw regering geen maatregelen neemt om een gigantisch milieuprobleem als de mestoverschotten uit de weg te ruimen. Op die manier krijgt de industrie de kans een winstgevende business op te zetten die door de gemeenschap wordt gesubsidieerd en waarbij de derde wereldlanden voor de zoveelste maal zullen worden opgezadeld met onze afvalprodukten.

Een zaak is duidelijk : de boeren zullen flink moeten betalen voor de verwerking van hun mest zodat hun inkomen nog meer onzeker wordt.

De SP gaat een bijzondere alliantie aan met de agro-industrie en de machtige industriële groepen. De heer Tobback, die Agalev onlangs nog heeft bestempeld als een onbetrouwbare partner, pleegt een kiezersbedrog zonder precedent.

Dit MAP is nadelig voor het milieu en de boeren. Alleen de agro-industriële groepen zullen er wel bij varen.

Wat dat betreft is het standpunt van CVP-voorzitter Van Hecke duidelijker. Hij heeft ronduit gezegd dat Agalev niet deel kon uitmaken van deze Vlaamse regering omdat onze fractie dat MAP nooit zou aanvaarden. Zijn analyse klopt perfect : een dergelijk MAP is voor Agalev en de milieubewegingen onaanvaardbaar. Binnenkort zal duidelijk worden dat het ook onaanvaardbaar is voor de bevolking.

Mijnheer de minister-president, men kan niet anders dan besluiten dat dit regeerakkoord geen oplossing biedt voor het mestprobleem. De regeringspartijen bewijzen dat zij niet wakker liggen van de gezondheid van de burger. (*Applaus bij AGALEV en de VU*)

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, wegens de afschaffing van het dubbelmandaat maakt de heer Van Hecke niet langer deel uit van deze vergadering zodat hij zijn uitspraken daarover niet kan herhalen.

Mevrouw Dua, onze voorzitter heeft gezegd dat er tussen de CVP en Agalev grondige meningsverschillen bestaan inzake een aantal problemen. Hij heeft de houding van Agalev inzake bepaalde domeinen vergeleken met de nieuwe etatisten. De basisfilosofie van Agalev laat geen enkele ruimte aan het privé-initiatief in de Vlaamse samenleving.

Mevrouw V. Dua : Mijnheer de minister-president, dit is niet de eerste keer dat ik een interventie houd inzake het MAP.

U zult moeten toegeven dat mijn interventies niets te maken hebben met etatistische ingrepen in de economie. Integendeel.

Agalev wil de milieuproblemen oplossen in het voordeel van de gezinsbedrijven in de landbouw. Mijn fractie wilt de agro-industrie aanpakken. Een dergelijke houding is voor uw partij moeilijk te verteren. Het grote verschil tussen Agalev en de CVP is onze radicale keuze voor de gezinsbedrijven in de landbouw en tegen de agro-industrie. Het is bijzonder spijtig dat de SP onze mening op dat punt niet deelt. (*Applaus bij AGALEV en de VU*)

De voorzitter : De heer Deprez heeft het woord.

De heer P. Deprez (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, alhoewel het voor de hand ligt, verheugt de CVP zich erover dat de verbetering van de werkgelegenheid de eerste zorg is van de nieuwe Vlaamse regering. Werk is immers belangrijk voor de persoonlijke ontplooiing en de sociale gezondheid van de mens.

De halvering van de werkloosheid op halflange termijn is een enorme uitdaging. Bovendien is halvering gemakkelijker gezegd dan gedaan. De overheid heeft die kwestie immers niet volledig in handen : de ondernemingen en de dienstverlenende sector creëren werkgelegenheid; de overheid kan enkel op indirecte wijze in dit proces ingrijpen door een gunstig omgevingsklimaat te scheppen.

Omdat de CVP zich ervan bewust is dat deze indirecte inbreng niet alleen van de Vlaamse maar ook van de federale overheid moet komen, dringt mijn fractie aan op overleg en goede afspraken inzake het te voeren werkgelegenheidsbeleid.

Het is niet onfatsoenlijk om op basis van de eigen bevoegdheden te overleggen met de federale regering zodat er doeltreffende maatregelen kunnen worden uitgewerkt.

De maatregelen inzake werkgelegenheid moeten eenvoudig, duidelijk en synergetisch zijn.

Bepaalde sprekers hebben, mijns inziens terecht, gezegd dat er nog heel wat werk beschikbaar is.

Deprez

Collega's, wij mogen niet ontkennen dat arbeid in heel wat gevallen te duur is geworden. De brutoloonkosten moeten aanzienlijk worden verminderd voor arbeidsintensieve en/of exportgebonden ondernemingen. Sectoren als toerisme, textiel, land- en tuinbouw, de sociale profitsector en de KMO's zijn daarvan voorbeelden. Alle mogelijke formules van deeltijdse arbeid op vrijwillige basis moeten worden aangemoedigd. De weerstand die er dikwijls heerst om organisatorische problemen kunnen wellicht worden weggewerkt via aangepaste flexibiliteit. Ik ben ervan overtuigd dat er originele formules bestaan en dat die werkbaar zijn.

Ik wens te beklemtonen dat ondanks de hoge werkloosheidsgraad er nog steeds een gebrek blijft aan geschikte arbeidskrachten. De textielsector die het op dit ogenblik niet gemakkelijk heeft, kampt met dit probleem. Het gebrek aan zelfstandige ambachtsmensen is een ander voorbeeld. Wij mogen niet langer dulden dat arbeidsplaatsen onbemand blijven bij gebrek aan gekwalificeerd personeel.

Daarom moet elke werkloze de kans krijgen en verplicht worden om geschoold, bijgeschoold en omgeschoold te worden. De werkzoekenden en de geschorsten moeten voorrang krijgen om dergelijke programma's te volgen.

Bovendien stellen wij vast dat er een groeiende opleidingsbehoefte is bij de werkenden. Er bestaan voldoende interessante initiatieven in scholen, opleidingsinstituten, sectoren en de ondernemingen zelf om op een eigentijdse, creatieve wijze te voorzien in de opleidingsbehoefte.

Het komt er echter op aan deze ideeën en initiatieven die aan de basis leven, kansen te geven, ze aan te moedigen en te ordenen, los van een al te strakke regelgeving. Uit ervaring weet ik dat samenwerkingsverbanden tussen een school en de industrie inzake opleiding bijna niet te regelen zijn op het terrein. Dat kan toch niet zo blijven. De aanwijzing van een minister bevoegd voor opleiding en vorming is een schitterend idee en biedt hoopgevende perspectieven. Maar zoals ik reeds zei, moet de werkgelegenheid vooral waargemaakt worden in de ondernemingen, en wij verwachten van de Vlaamse regering dat zij het ondernemen zal bevorderen, dit wil zeggen diegenen aanmoedigen die nog initiatief willen nemen, die nog risico's durven dragen. Veel ondernemers klagen over een bedrijfsonvriendelijk klimaat. Nieuwe investeringen stuiten al te vaak op weerstand, petitie en tergend lange procedures inzake bouw- en milieuvergunningen. De overheid mag er niet zijn om problemen te maken, maar moet er zijn om ze op te lossen.

De heer A. Denys : Collega, ik ben het bijna volmondig eens met wat u zegt. Ik heb ook uw verkiezingsfolder ge-

lezen, waarin u verklaart in de Vlaamse Raad te zullen ijveren voor meer bedrijfsruimten in mijn streek, Kortrijk. Ik stel vast dat men in het regeerakkoord niet spreekt over meer bedrijfsruimten. Men spreekt alleen over de beschikbare ruimten, omdat de bestaande reserves aan bedrijventerreinen beter moeten worden uitgerust ; men heeft het niet over het aanleggen van nieuwe reserves. Ik zou daar graag duidelijkheid over hebben, want dat is in uw streek en onze streek een zeer groot punt van discussie, een punt waarop u trouwens sterk de nadruk gelegd hebt in uw verkiezingspropaganda. Mij lijkt dat in tegenstelling met de tekst zoals die hier ligt.

De heer P. Deprez : Collega Denys, ik kwam juist op dat punt. Kandidaat-investeerdere moeten over bedrijventerreinen beschikken, en de noodzakelijke gewestplanwijzigingen die eventueel hier en daar nodig zijn, moeten vlugger afgehandeld worden. We moeten de kandidaat-investeerdere, zowel de Vlaamse als de buitenlandse, met open armen ontvangen en begeleiden bij de afwerking van de al te ingewikkelde vergunningsprocedures. Onze economie heeft evenzeer behoefte aan vernieuwende investeringen en daarom moeten er extra middelen aangewend worden. We zijn dus blij met deze passus uit het regeerakkoord. Verder mogen de KMO's zeker niet vergeten worden. Exportbevordering, mijnheer de minister, is van groot belang voor de levenskracht van ons bedrijfsleven, ook voor land- en tuinbouw. Het is goed dat de instrumenten voor die exportbevordering niet langer in handen zijn van één verantwoordelijk minister, dan nog de minister-president, bevoegd voor de externe betrekkingen. Mag ik evenwel wijzen op het gevaar dat de samenhang van het economisch beleid aangetast zou worden, als er geen goed samenspel is tussen de minister-president, bevoegd voor de externe relaties, en de minister, bevoegd voor het economische beleid.

De voorzitter : De minister-president heeft het woord.

Minister-president, L. Van den Brande : Collega Deprez, meneer de voorzitter, met uw goedkeuring, wat dat betreft kan ik u geruststellen. Wij zijn een goed tweespan, zoals we trouwens ook een uitstekend negenspan zullen worden. In het kader van de ontwikkeling van de nieuwe rijkunst hebt u, denk ik, gelijk : er moet een goede samenhang zijn tussen die twee en dat zal dan ook tot stand worden gebracht. Ik beloof het niet op mijn communieziel, maar er mag toch niet de minste twijfel over bestaan. Maar ondertussen, collega Deprez, wil ik in het licht van de opmerking van collega Denys zeggen dat op pagina 18 met betrekking tot de ruimte, nodig voor economische activiteiten, uitdrukkelijk staat : Binnen de beschikbare, schaarse ruimte in Vlaanderen, en we kunnen alleen maar vaststellen dat de ruimte hier schaars is, is er nood aan voldoende en goed geselecteerde ruimten voor economische activiteiten. Ik denk dat we aan de vraag die bestaat

Van den Brande

in bepaalde regio's en subregio's, binnen de beschikbare schaarse ruimte, binnen een bepaald, globaal evenwicht, genoeg aandacht kunnen besteden.

De heer A. Denys : Mijn vraag is, of dit betekent dat er binnen een globaal evenwicht nieuwe terreinen zullen komen.

Minister-president, L. Van den Brande : Collega Denys, de eerste vaststelling is dat de ruimte schaars is in Vlaanderen. Dat betekent ten tweede dat we de open ruimte niet lukraak gaan aanslaan. Dat hebben we ook de afgelopen periode niet gedaan. Als er goede argumenten zijn voor en als er behoefte is aan extra terreinen, dan zullen er, met maximaal respect voor de open ruimte, beslissingen genomen worden.

De heer P. Deprez : Dank u wel, mijnheer de minister-president. Ook wij zijn tegen elke wildgroei, wat eveneens in die folder stond, meneer Denys. Wat het land- en tuinbouwbeleid betreft, dringen wij vooral aan op structuurversterkende maatregelen en een beleid voor imago- en kwaliteitsverbetering. Stimulering van het technologisch onderzoek, mevrouw Dua, alsook samenwerking met het Waalse Gewest kunnen een fundamentele bijdrage leveren aan de oplossing van de mestproblematiek. Ten slotte vraagt de CVP-fractie dat de aangegeven verbintenissen van de Vlaamse regering ten aanzien van de probleemgebieden zullen worden nagekomen. We denken hierbij speciaal aan Limburg, aan de streek rond Temse, de 5 B-gebieden, de bufferzones en andere. Ook het beleid ten opzichte van de streekplatforms moet dringend ingevuld worden. Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, het regeerakkoord is veelbelovend. Bij de uitvoering ervan verwachten we van de regering een zekere continuïteit wegens de behoefte aan doelmatigheid, maar ook heel veel creativiteit wegens de behoefte om nieuwe problemen opgelost te krijgen. Ik dank u zeer hartelijk.

De voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer W. Beysen (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, collega's, mijn interventie zal handelen over de grootstedelijke problematiek en het havenbeleid. Het is opmerkelijk dat zowel het federale als het Vlaamse regeerprogramma plotseling de grootstedelijke problematiek heeft ontdekt. De federale eerste minister gewaagt van een krachtige politiek van stedelijke vernieuwing, minister-president Van den Brande houdt het bij de kwaliteit van de stedelijke leefomgeving, als behorende tot de vijf grootste uitdagingen. De belangstelling op zich voor deze problematiek is uiteraard een positief gegeven, maar die belangstelling moet zo spoedig mogelijk verduidelijkt

worden. Zoals het er nu uitziet, dreigt de belangstelling voor de stedelijke problematiek een tweestrijd te worden tussen de federale en de Vlaamse regering. Dat mag het zeker niet worden. Laten we meteen duidelijkheid creëren en stellen dat het grootstedelijk beleid voornamelijk een bevoegdheid is van de Vlaamse regering en van de Vlaamse Raad. De omfloerste omschrijving in het Vlaamse regeerakkoord, waarin wordt gesteld dat de Vlaamse regering, en ik citeer, de globale eindverantwoordelijkheid wenst te dragen, en dat, en ik citeer opnieuw, de federale instrumenten moeten worden ingepast, voldoet ons geenszins. Trouwens, wat betekenen deze holle frasen, meneer de minister-president ? Enige toelichting hierover zou toch wel gewenst zijn.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Beysen, ik kan mij echt niet inbeelden dat u het niet eens zou zijn met deze passus uit het regeerakkoord. Wat u wenst, wensen wij immers ook. Daarstraks heeft iemand op een beeldrijke manier uitgedrukt dat de Vlaamse en de federale werkers elkaar op de hoek zouden tegenkomen, wat overigens nog niet zo erg is, op voorwaarde dat zij niet tegen elkaar opbotsen.

Het moet duidelijk zijn dat de eindverantwoordelijkheid in Vlaanderen ligt. Bovendien moeten de federale instrumenten worden ingepast in het Vlaamse niveau. Misschien is het nuttig er de definitieve versie van het federale regeerakkoord op na te slaan. In tegenstelling tot alle beweringen hieromtrent inzake samenwerking en betutteling, zult u vaststellen dat op het federale vlak wordt aanvaard dat de coördinatie op het Vlaamse niveau moet gebeuren. Dat is in het belang van de aanpak van de grootstedelijke, stedelijke en centrumstedelijke problematiek. Ik ben het in dat opzicht volledig eens met de analyse die door de heer Van Wallendael werd gemaakt. Wij moeten de problemen concreet aanpakken. Naar wij hopen, zal het Impulsfonds hiertoe een positieve bijdrage leveren. Er kan geen misverstand bestaan over bevoegdheid en verantwoordelijkheid : die zal op het Vlaamse niveau liggen.

De heer W. Beysen : U en ik wensen misschien wel hetzelfde, maar de manier om die doelstelling te bereiken, kan zeer sterk verschillen. Het eindresultaat is uiteraard het belangrijkste; ik zal dat dan ook rustig afwachten.

Ik vrees echter dat de grootstedelijke problematiek dreigt te verzinken in een interministeriële conferentie. Dat moet in elk geval worden vermeden.

Mijnheer de minister-president, ik ben het met u eens dat enkel concrete maatregelen de indruk teniet kunnen doen dat de plotselinge belangstelling voor deze problematiek een doodgeboren kind zal worden.

Beysen

Concrete maatregelen hoeven trouwens niet eens lang op zich te laten wachten.

Er kan een ommekeer worden teweeggebracht wanneer de niet onaanzienlijke middelen die via de veiligheidscontracten op het federale niveau en via de Vefic-fondsen op het Vlaamse niveau aan de steden worden toegekend, op een efficiënte manier worden besteed.

Wanneer men het tot nog toe gevoerde beleid in ogen-schouw neemt, kan worden vastgesteld dat de door de overheid ter beschikking gestelde middelen, zoals het veiligheidscontract en de Vefic-fondsen, op het terrein weinig of geen resultaten hebben opgeleverd.

De afgelopen jaren werden miljarden te grabbel gegooid. Het hele systeem is ten prooi gevallen aan cliëntelisme, politieke benoemingen en subsidiëring van allerlei vzw's, die van deze middelen leven. (**Applaus**) De problemen van de steden werden stereotiep bestreden met extra geld, met rigide regels en met nieuwe structuren. Die oude werkwijze, waarbij veel te veel middelen blijven plakken bij de administraties, bij wetenschappelijke onderzoeken en bij de hulpverleners, moet resoluut over boord worden gegooid.

Overigens kan men niet meer achteloos voorbijgaan aan een aantal schrijnende vaststellingen.

Belangrijke delen van deze steden zijn verworden tot woonplaatsen voor lagere-inkomensklassen en voor kans-armen. De heer Van Wallendael heeft hierop terecht de aandacht gevestigd. Het financiële draagvlak van de steden daalt daardoor gevaarlijk snel. Gezien deze penibele toestand moeten wij durven te vragen welke diensten de lokale overheid absoluut nog moet leveren aan de burgers en welke diensten eventueel kunnen worden overgeheveld naar een grensoverschrijdend niveau.

Tevens moeten er dringend ingrijpende maatregelen worden genomen op het vlak van de ruimtelijke ordening omdat – ik zeg het onomwonden, hoewel sommigen dit wellicht niet graag zullen horen – de subhumanisatie zijn limiet heeft bereikt.

Anderzijds moet de bestuurlijke organisatie van de steden worden herzien. Dit geldt zowel voor de aanpassing van de gemeentewet, inzonderheid voor de grote steden, als voor de instrumenten van een modern stedelijk beleid, waarbij kan worden gedacht aan decentralisatie en aan het omschrijven van de kernfunctie die de steden moeten vervullen en de wijze van taxeren die hiervoor moet worden toegepast. Hierbij moet ervan worden uitgegaan dat de centrumfunctie van de steden het best kan worden benaderd op basis van objectieve en niet-financiële criteria zoals bevolking, woonkernen, middenstand, werkgelegen-

heid, scholenaanbod, wegnen en patrimonium. Om aan de penibele situatie van de steden te sleutelen kan niet eenzijdig op het financiële vlak worden ingegrepen. Er is vooral behoefte aan structurele maatregelen, zeker op het terrein van het ruimtelijke en economische beleid.

Het toekomstige, gezonde grootstedelijk beleid vindt zijn oorsprong in een oplossing waarbij radicale, maar verantwoorde ingrepen tegelijkertijd plaatsvinden op het financiële, het economische en het ecologische vlak. Resultaten zullen pas zichtbaar worden wanneer wij de belasting-, de mobiliteits- en de milieuproblematiek aan elkaar koppelen binnen een groot ambitieus project. Minister Peeters, wij kijken met belangstelling uit naar de door u aangekondigde beleidsbrief over het grootstedelijk beleid. Wij rekenen er alvast op dat deze beleidsbrief minder vaag zal zijn dan het onderhavige regeerakkoord.

Mijnheer de voorzitter, met grote verbazing hebben wij vastgesteld dat de minister-president bij de voorstelling van het regeerprogramma met geen woord heeft gerept over het beleid ten aanzien van de havens. Dit is zonder meer opmerkelijk en onbegrijpelijk.

Het is blijkbaar alleen in Vlaanderen mogelijk dat over het vlaggeschip van onze economie en welvaart in alle talen wordt gezwegen bij het voorstellen van een regeerprogramma. Dat is een bijzonder teleurstellende vaststelling. Het onvervangbare belang van de havenbedrijvigheid voor onze economie en voor de welvaart van ons gewest staat buiten kijf.

Het feit dat de minister-president gisteren met geen woord repte over het havenbeleid, wekt de indruk dat de overheid nog steeds niet beseft wat de werkelijke economische impact is van onze havenactiviteit. Het havenbeleid zou trouwens wel eens de achillespees kunnen worden van deze Vlaamse regering. Tijdens de onderhandelingen – of wat daarvoor moest doorgaan – kon immers geen duidelijk concept omtrent het nieuwe havenbeheer worden voorgelegd. Nochtans gaat het hier over een prioritair dossier, waarbij niet enkel door de havenmilieus, maar in de hele economische sector wordt aangedrongen op een snelle aanpak, vooral met het oog op de werkgelegenheid.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Beysen, laten wij ernstig blijven. U kent de passus uit het regeerakkoord, waarin uitdrukkelijk wordt verwezen naar de havenproblematiek.

De heer E. Beysen : Daarover hebt u gisteren niets gezegd.

Minister-president L. Van den Brande : U hebt in het regeerakkoord de twaalf of dertien economische basisassen kunnen onderscheiden, die te maken hebben met de hele economische versteviging. Ik hoop u er wellicht niet van te overtuigen dat de Vlaamse regering steeds bijzondere aandacht heeft besteed aan het draagvlak, het hefboomkarakter van de havens. Tijdens de vorige regeerperiode werden aanzienlijke inspanningen geleverd voor de verschillende havens, vooral voor de haven van Antwerpen. Twee weken geleden hebben wij in Antwerpen kunnen vaststellen dat de hele havenontwikkeling als een hoofdrioriteit wordt beschouwd.

De heer W. Beysen : Mijnheer de minister-president, ik neem aan dat u dat niet graag hoort, maar ik heb gisteren tevergeefs gewacht op één woord in uw verklaring over het havenbeleid. Waarschijnlijk is het u werkelijk ontgaan en vraagt u zich nu af hoe u het kon vergeten. Het is schrijnend dat daarover met geen woord is gerept. U zult moeten toegeven dat in uw regeerakkoord geen duidelijk concept te vinden is over het havenbeleid.

Wat ons betreft willen wij de waarborg dat alle Vlaamse havens een gelijke behandeling zullen krijgen. Dat is voor de VLD een *conditio sine qua non*. We weten uit de besprekingen tijdens de vorige zittingsperiode dat noch de CVP, noch de SP hierover hetzelfde denken. De meerderheid zal te krap zijn, om daarover grondig te debatteren.

Ik wil ook de bijzondere aandacht vragen voor de maritieme toegankelijkheid van de haven van Antwerpen. In het regeerprogramma vinden we niets terug over de uitvoering van de Waterverdragen, die op 17 januari 1995 ondertekend werden. Erger nog : er is geen sprake van een formele verbintenis om die werken te financieren. De haven van Antwerpen lijdt er nu al 25 jaar onder dat dit dossier stil ligt.

De voorzitter : De heer Penris heeft het woord.

De heer J. Penris : Mijnheer Beysen, ik vind dat u ernstig moet blijven. Op het einde van de vorige zittingsperiode hebt u de kans gekregen om een amendement van het Vlaams Blok goed te keuren. Daarin werd uitdrukkelijk bepaald dat elf miljard vrijgegeven zou worden voor de verdieping van de Schelde. U hebt dat nagelaten en u moet nu niet bepleiten dat de verdieping van de Schelde dringend noodzakelijk is.

De heer W. Beysen : Mijnheer Penris, u zit hier niet in de gemeenteraad van Antwerpen. Hier gaat dat gelukkig anders.

Ik zeg hier heel duidelijk dat de Antwerpse haven al 25 jaar lijdt onder het feit dat dat dossier stil ligt. Ondertussen stel ik vast dat belangrijke rederijen erg ongerust worden : sommigen hebben Antwerpen al geschrapt uit hun

aanloopschema. Andere consortia, bouwers van grote containerschepen, hebben hun belangstelling laten blijken voor het verdiepingsprogramma en laten weten dat ze Antwerpen in hun vaartschema zullen opnemen, zodra de werken zullen zijn uitgevoerd. De rederijen vragen echter dringend de details van dat programma. Het programma is dan ook essentieel voor de ontwikkeling van de Antwerpse haven. De Vlaamse regering moet er zich formeel toe verbinden de verdieping van de Schelde uit te voeren in overeenstemming met de Waterverdragen. Ik wens dat de minister-president de gegevens en de planning van de werken gedetailleerd meedeelt.

Mijnheer de voorzitter, met betrekking tot de beleidsdomeinen die ik heb besproken, roept het regeerprogramma meer vragen op dan het beantwoordt. Er zal meer dan een Indian summer nodig zijn om bevredigende antwoorden te geven, vooral omdat er in de meerderheid tegenstellingen aanwezig zijn, die spoedig aan de oppervlakte zullen komen.

Wat ons betreft, wij zullen het beleid zeer kritisch blijven volgen. (*Applaus bij de VLD*)

De voorzitter : De heer Stevaert heeft het woord.

De heer S. Stevaert (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's. Ik zal het hoofdstuk over ecologie uit het regeerprogramma bespreken. Om de levenskwaliteit hier te verhogen, zal ik mijn spreektijd zo kort mogelijk houden. Dan ben ik al één keer positief tussenbeide gekomen.

Ik ben gelukkig met het hoofdstuk ecologie in het regeerprogramma. Wanneer je het, zoals ik verschillende keren opnieuw leest, blijkt dat er voor een welwillend lezer heel wat gunstige dingen in staan. De vraag is hoe dit programma in de toekomst ingevuld zal worden. Dat zal de opdracht zijn, niet van één of twee ministers, maar van de hele regering en van de hele Vlaamse Raad.

Ik ben er gelukkig mee dat twee Limburgers de belangrijkste verantwoordelijkheid voor ecologie dragen. Maar ik zal hun beleid kritisch blijven volgen. Want, zonder minister-president Geens te willen citeren, moet ik vaststellen dat wat Vlaanderen zelf doet, het niet altijd beter doet. Dat hebben we gezien op het domein van de ruimtelijke ordening. Het beleid op dit domein is een afschuwelijke schande.

De voorzitter : De heer Gabriëls heeft het woord.

De heer J. Gabriëls : Als Limburgers onder elkaar, zou ik u het volgende willen vragen : u formuleert een fundamentele kritiek op het beleid inzake ruimtelijke ordening, maar tot wie richt u zich dan concreet ?

De heer S. Stevaert : Daarop wil ik nu niet ingaan.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer L. Sannen : Ik neem hier niet het woord als Limburger, maar wel als iemand die ook vier of vijf keer het hoofdstuk Ecologie heeft gelezen. Zou u een paar van die gunstige punten kunnen opsommen en uitleggen wat er zo gunstig aan is ? Met een slogan ben ik niet geholpen.

De heer S. Stevaert : Ik heb ruimtelijke ordening in Vlaanderen genoemd als een voorbeeld van hoe het niet moet. We hoeven vandaag niet te onderzoeken wie daarvoor al dan niet verantwoordelijk is. Laten we in dat nieuwe parlement naar de toekomst kijken en onderzoeken hoe wij Vlaanderen op een ecologische manier kunnen uitrusten.

In het regeerprogramma lees ik dat wij in een Europese strategie instappen, maar ik pleit ervoor dat we verder gaan dan die Europese strategie. Wij, Vlamingen, zijn Flandriens, we moeten sneller fietsen dan Europa. Daarom ben ik blij dat het regeerprogramma uitvoerig het beleid inzake ruimtelijke ordening bespreekt, want dat zal de achillespees van een nieuw leefmilieubeleid zijn.

Tijdens deze zittingsperiode zullen wij een structuurplan Vlaanderen moeten uitwerken, maar ik moet erkennen dat er tijdens de afgelopen zittingsperiode trendbreuken gerealiseerd zijn, zoals het afschaffen van de opvolgeregeling en van het Minidecreet en zoals het moratorium op de BPA's. De Groene Hoofdstructuur zou moeten worden ingepast in het structuurplan. Dat is een eerste waarborg, maar dat alles zal moeten worden verrijkt, niet alleen door het departement Ruimtelijke Ordening, maar ook door het departement Leefmilieu.

We hebben de aanzet om tot een structuurplan te komen.

We hebben absoluut een procedure-decreet over de ruimtelijke ordening nodig. Gelukkig zijn de geesten, ook in de oppositie, daarvoor rijp. We moeten een einde maken aan het drietrapsstelsel. De functie van de gemachtigde of almachtige ambtenaar moet ter discussie worden gesteld en de herstelmaatregelen die nu in de procedure bepaald zijn, moeten opnieuw bekeken worden. Ik pleit ervoor om het begrip meerwaarde af te schaffen en het begrip transactiesom te behouden. Meerwaarde is contra-productief.

Een van de beste hoofdstukken over ecologie is dat van de sensibilisering. Sensibilisering is een van de belangrijkste taken die ons wachten. In de politiek men zegt wel vaak dat sensibilisering een gemakkelijke oplossing is. Maar dat is helemaal niet zo : uit enquêtes blijkt dat kinderen geloven dat koeien de kleur hebben van een bepaald merk van chocolade. Er moeten nog heel wat inspanningen geleverd worden voor sensibilisering. Sensibilisering is niet vrijblijvend.

Natuurbehoud heeft niet zoveel aandacht gekregen en ik ben het ermee eens dat er tijdens deze zittingsperiode een uitgewerkt decreet voor natuurbehoud moet komen.

Een belangrijk hoofdstuk van het regeerprogramma gaat over mobiliteit in Vlaanderen. Hier ligt de grootste uitdaging voor het sociaal en ecologisch pact. Hoe verplaatsen wij ons in de toekomst in Vlaanderen ? Dat is niet alleen een ecologische problematiek, want meer dan vijftig procent van de Vlamingen beschikt niet permanent over een eigen auto. Voor die mensen een oplossing zoeken is een voorbeeld van een aanpak die niet alleen ecologisch maar ook sociaal is. Alleen rekening houden met de ecologische aspecten van de mobiliteitsproblemen en de economische en sociale aspecten vergeten, is te eenvoudig.

Men heeft tijdens dit debat veel gepraat over de sociale vernieuwing van de steden en de strijd tegen de sociale uitsluiting, maar de ecologische strijd zal op het platteland gevoerd worden.

Ik betreur dat men de hele ecologische problematiek in Vlaanderen op dit moment verengt tot de discussie over het MAP. Dat is een belangrijke discussie, maar er zijn veel problemen die even belangrijk zijn als het MAP. Ik heb niets gehoord over biodiversiteit, over soortendiversiteit, over de bescherming van de natuurkerngebieden. Dat zijn de grote uitdagingen van de toekomst. In verhouding daarmee is het MAP minder belangrijk. **(Applaus)**

De voorzitter : De heer Gabriëls heeft het woord. Mijnheer Stevaert, u kunt misschien even wachten om kort te repliceren.

De heer J. Gabriëls : Mijnheer de voorzitter, uit de toespraak van de heer Stevaert blijkt dat de vaagheden bij hem nog groter zijn dan die uit het regeerakkoord. Maar welke partij heeft voor de verkiezingen vooral campagne gevoerd rond het MAP en daar alle aandacht op gevestigd ? Ik dacht dat het uw partij was. **(Rumoer)**

De voorzitter : Mijnheer Stevaert, wacht nog even. Er is nog een andere interruptie. De heer Sannen heeft het woord.

De heer L. Sannen : Mijnheer Stevaert, ik had u daarnet gevraagd om iets concreter te zijn en dat hebt u niet gedaan. Ik had het ook niet verwacht, zoals het hele regeerakkoord niet erg concreet is. Maar in het MAP worden normen aangehaald die ingaan tegen wat op de Noordzeeconferentie is afgesproken. U noemde zoëven de Europese normen een hoopgevend punt in dat ecologische hoofdstuk. De afspraken die pas zijn gemaakt op de Noordzeeconferentie, worden met de voeten getreden in het nieuwe Mestactieplan.

Ik wil daarnaast ook reageren op uw pleidooi voor een nieuw proceduredecreet. Ik ga ervan uit dat u pleit voor

Sannen

een nieuw decreet op de ruimtelijke ordening. Daarvoor hebben de socialisten in het verleden regelmatig gepleit. In het huidige regeerakkoord vind ik er echter niets van terug. Wanneer wij morgen niet te horen krijgen van de minister van ruimtelijke ordening dat hij zich ertoe verbindt ook inderdaad werk te maken van een nieuw algemeen decreet op de ruimtelijke ordening, ga ik ervan uit dat u deze regering en regeringsverklaring niet steunt. Ik hoop dat u meer bent dan de Jef Sleeckx voor milieu. *(Rumoer en gelach)*

De voorzitter : De heer Stevaert heeft het laatste woord op de repliek. Dan is de volgende spreker aan de beurt.

De heer S. Stevaert : Ik wil even reageren op de woorden van de heer Gabriels en van de heer Sannen.

Ik herhaal dat men de ecologische problematiek niet mag verenigen tot het MAP. Dit zou een historische fout zijn.

De vraag naar een proceduredecreet, een structuurplan Vlaanderen en een handhavingsinstrument blijft uiteraard bestaan.

De heer J. Sleeckx zei daarnet dat het probleem van zwangere vrouwen de meerderheid uit zijn evenwicht zou brengen. U stelt mij onnatuurlijke vragen. Er is geen probleem met deze krappe meerderheid.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer J. Van Hauthem *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, collega's, mijnheer de minister-president, het is duidelijk dat de Vlaamse Raad een valse start heeft gekend. Niet alleen werd een Vlaams decreet, dat eenparig werd goedgekeurd, volledig genegeerd, toen er voor de eerste maal een beroep op werd gedaan.

Ook de toespraak van onze nieuwe voorzitter, die stelde dat hij alle reacties, vragen en interpellaties die handelen over wat op een ander bevoegdheidsniveau gebeurt, onontvankelijk zou laten verklaren, hebben een stevige domper gezet op bepaalde verwachtingen die een aantal mensen hadden gekoesterd in de eerste rechtstreeks verkozen Vlaamse Raad.

Mijnheer de minister-president, reeds voor de verkiezingen werd door de heren Dehaene, Van Hecke en Tobback gepleit voor communautaire rust. Uit uw regeringsverklaring blijkt dat u gevolg hebt gegeven aan deze woorden.

Tijdens de vorige zittingsperiode had u een communautair programma met uw tienpuntenprogramma. Wij hebben er ettelijke malen over gedebatteerd, mijnheer de minister-president. Wij vonden het toen al te minimalistisch.

Vandaag stellen wij vast dat u een dergelijk programma zelfs niet meer heeft. De titel zelf zegt al voldoende. Autonomie verdiepen staat er in plaats van autonomie uitbreiden. Nog geen twee bladzijden beslaat uw stuk, dat wij met veel goede wil het communautaire onderdeel van uw programma kunnen noemen. Nergens vinden we terug waar deze Vlaamse regering Vlaanderen op het einde van deze eeuw institutioneel geplaatst wil zien. Die visie zit er niet in.

Er is enkel sprake van de dynamiek van de staatshervorming die met het Sint-Michielsakkoord niet ten einde zou zijn. Dat cliché gaat al een paar jaar mee. In 1999 kunt u het eventueel nogmaals in uw regeringsverklaring opnemen. Wij komen in deze regeringsverklaring niet te weten waartoe die dynamiek moet leiden en waar het uiteindelijke streefdoel ligt.

Zonder het te beseffen geeft u op deze anderhalve pagina toe dat het tienpuntenprogramma van uw vorige regering helemaal niet werd gerealiseerd, zoals u ons en de Vlaamse publieke opinie ontelbare keren hebt willen doen geloven. Mijnheer de minister-president, u herinnert zich dat wij u op dat punt nooit hebben geloofd. Helaas hebben wij gelijk gekregen.

Indien uw tienpuntenprogramma vrijwel gerealiseerd was, zoals u altijd hebt beweerd, vragen wij ons af waarom u in uw regeerprogramma van vandaag nog pleit voor de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde. Waarom pleit u nog voor het wegwerken van de zogenaamd onverklaarbare transfers in de sociale zekerheid van Vlaanderen naar Wallonië ? Waarom pleit u nog voor de toepassing van het territorialiteitsprincipe, het niet-inmengingsprincipe ? Waarom pleit u nog voor homogene bevoegdheidspakketten ? Waarom pleit u nog voor fiscale en financiële autonomie ?

Dat zijn vijf punten van uw tienpuntenprogramma van de vorige regering, die ik opnieuw in uw regeringsverklaring als eis terugvind en die dus blijkbaar niet zijn gerealiseerd.

De voorzitter : Mijnheer de minister-president heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Van Hauthem, we hebben het Sint-Michielsakkoord binnen de Vlaamse regering als positief geëvalueerd. Ik heb nooit gezegd dat het volledige tienpuntenprogramma gerealiseerd was.

Namens de hele Vlaamse regering hebben we een positieve evaluatie gemaakt, omdat het merendeel van de punten gerealiseerd is. Men kan erover discussiëren of het om zeven of acht van de tien punten ging. Dat kunnen we na gaan.

Van den Brande

Daarom vonden we het zo'n belangrijke stap die we mee willen zetten. De punten die niet zijn gerealiseerd bij het Sint-Michielsakkoord, hebben wij herhaald in mijn oorspronkelijke nota van het voorliggende regeerakkoord. U hebt mij nooit horen zeggen dat al die punten gerealiseerd waren, wel dat het merendeel gerealiseerd was. In die context moet u de bladzijde van het regeerakkoord lezen. Het is voldoende om naar de tekst Vlaanderen-Europa 2002 te verwijzen. Er kan geen discussie over bestaan dat we er letterlijk hetzelfde in hebben gezegd.

De heer J. Van Hauthem : Mijnheer de minister-president, Vlaanderen-Europa 2002 is een andere zaak. Ik heb het over uw regeringsverklaring. Ik haal ten minste vijf punten die ik niet heb uitgevonden, maar die er wel in staan. Gaat u ontkennen dat u in uw regeringsverklaring pleit voor homogene bevoegdheidspakketten, voor het wegwerken van de niet-objectieve transfers binnen de sociale zekerheid ? Uit uw regeringsverklaring haal ik er vijf die ik ook terugvond in uw tienpuntenprogramma van begin 1992. Dus is eigenlijk nauwelijks de helft van uw tienpuntenprogramma gerealiseerd. Het communautaire programma dat u nu voorstelt, is zo mogelijk nog minimalistischer dan het programma van uw vorige regeringsperiode. U zult zich levendig herinneren dat u in 1993 in La Libre Belgique hebt gepleit voor de federalisering van de kinderbijlagen, de gezondheidszorg, de ziekteverzekering, de pensioenen en delen van de vervangingsinkomens.

U hebt die stelling meermaals herhaald. U bent zelfs op het matje geroepen in Laken.

Minister-president L. Van den Brande : Ten vierde willen we meehelpen bij het bereiken van die stap. We hebben nu die punten die niet gerealiseerd waren in het Sint-Michielsakkoord, opnieuw opgenomen in het regeerakkoord. U hebt mij vroeger nooit horen zeggen dat al deze punten al gerealiseerd waren, maar wel dat het merendeel al gerealiseerd was. En het is in die context dat u de bladzijden moet lezen van dit regeerakkoord. Ik denk dat het voldoende is om naar de tekst "Vlaanderen-Europa 2002" te verwijzen, waar we letterlijk hetzelfde gezegd hebben. Ik denk dat daarover geen discussie kan bestaan.

De heer J. Van Hauthem : Vlaanderen-Europa 2002, mijnheer de minister-president, is een andere zaak. Ik heb het hier over uw regerverklaring. Ik haal al op zijn minst vijf punten aan die ik evengoed terugvind in het Tienpuntenprogramma van begin 1992.

Bovendien kunt u toch niet ontkennen dat u in dit regeerakkoord pleit voor homogene bevoegdheidspakketten en het wegwerken van de niet objectieve transferts binnen de sociale zekerheid.

Ik blijf erbij dat van het Tienpuntenprogramma nauwelijks de helft is gerealiseerd. Het communautair programma dat u nu voorstelt, is eigenlijk nog meer minimalistischer dan het programma van uw vorige regeringsperiode. Zoals u zich dat waarschijnlijk nog herinnert, hebt u in 1993 in La Libre Belgique gepleit voor de federalisering van onder meer de kinderbijlagen en de gezondheidszorg, maar ook van de ziekteverzekering, de pensioenen en bepaalde onderdelen van de vervangingsinkomens. U hebt die stelling verschillende malen herhaald. Bovendien bent u er zelfs voor op het matje geroepen in Laken. Dit gaf u een bepaald soort vlaamsgezind imago. Hierbij moet ik toegeven dat dit zozegde vlaamsgezinde imago in een deel van de Vlaamse Beweging indruk heeft gemaakt. Vandaag blijkt dat dit echter een beetje boerenbedrog geweest is, want nu vraag ik me af wat er nog van overblijft in het huidige regeerakkoord. Ik herinner me nog dat tijdens een van de laatste vergaderingen van de Vlaamse Raad voor de verkiezingen Hugo Schiltz hier kwam vertellen dat de Vlaamse beweging eigenlijk overbodig geworden was, omdat we nu een rechtstreeks verkozen Vlaamse Raad zouden hebben. Dat zou het eisend forum zijn. Nu hebben we dus dit forum, waar we de Vlaamse verzuchtingen en de Vlaamse eisen kunnen uiten. Ik vind daar echter niets van terug in uw regeerakkoord. De term federalisering is blijkbaar taboe geworden. Men heeft het over de homogene bevoegdheidspakketten en men heeft het nog louter over kinderbijlagen en gezondheidszorg. De ziekteverzekering, de vervangingsinkomens en de pensioenen komen niet meer aan bod. Dat is het dus. Daar moeten we het dus mee doen, wat uw communautair programma betreft. We hebben altijd gezegd, mijnheer de minister-president, dat niet de rechtsreeks verkiezing van de Vlaamse Raad het belangrijkste is, maar wel welke bevoegdheden en welke macht deze Vlaamse Raad uiteindelijk zal hebben. Die bevoegdheden zijn miniem. Het is voldoende om bijvoorbeeld te verwijzen naar werkgelegenheid. U weet goed dat we eigenlijk moeten gaan naar een splitsing van bijna de volledige sociale zekerheid om in staat te zijn uw programma uit te voeren. U hebt echter de sleutels, de hefboomen niet in handen. Bij werkgelegenheid gaat het bijvoorbeeld om de arbeidskosten, de loonkosten, de fiscaliteit. Daar hebt u geen zeggenschap over. Een van de sleutels van het bejaardenbeleid is bijvoorbeeld het pensioenbeleid. Ook daar hebt u geen zeggenschap over. Bij gezinsbeleid gaat het over de regeling van de kinderbijslag. Het treinverkeer is belangrijk als we het hebben over het mobiliteitsprobleem. Bij welzijn is één van de sleutels het beleid m.b.t. de vervangingsinkomens. U hebt die bevoegdheden niet en u zegt ook niet hoe u die zou willen verwerven. Behalve wanneer u het hebt over de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap. Maar het moet duidelijk zijn dat u daarmee de publieke opinie niet meer kunt beetnemen. Want daar-

Van Hauthem

voor moeten we samen met Wallonië de agenda opstellen. En we weten dat zowel de heer Busquin als de heer Deprez voor de verkiezingen verklaard hebben dat aan de sociale zekerheid niet mag worden geraakt. Die blijft unitair en daarmee amen en uit. Bovendien hebben we gezien wat er terechtgekomen is van de vorige dialoog van gemeenschap tot gemeenschap. Op het moment dat men aan de andere kant van de taalgrens beweerde dat iets niet bespreekbaar was, bleek dit ook inderdaad niet bespreekbaar te zijn. Nu is de kans dus verkeken. Bij de vorige staats hervorming heeft Wallonië uiteindelijk alles binnengehaald wat het wilde binnenhalen; het is dus nu geen vragende partij meer. Vandaar dat dit communautaire onderdeel eigenlijk een verplicht nummertje verbale krachtpatserij is. U kunt natuurlijk nog tien keer in uw regeerverklaring zetten (in 1999, in 2004, in 2009) dat delen van de sociale zekerheid moeten gefederaliseerd worden. Maar daar blijft het dan ook bij, want hoe u dat wilt realiseren, zegt u niet.

U kunt natuurlijk nog tien keer zeggen dat er geen inmenging van de andere gemeenschappen in onze eigen aangelegenheden mag plaatsvinden, maar het gebeurt. U kunt het nog tien keer zeggen, maar u hebt geen middelen waardoor u hieraan een einde kunt maken. U kunt nog tien keer zeggen dat Vlaanderen over fiscale en financiële autonomie moet beschikken. U kunt dat nog tien keer in uw regeerverklaring zetten, maar u geeft geen manier aan waarop u dit zou kunnen bereiken.

De voorzitter : Mijnheer Van Hauthem, gelieve te besluiten.

De heer J. Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, ik vraag nog eventjes de tijd om af te ronden. U hebt dus de middelen niet om die bevoegdheden effectief naar ons toe te trekken, maar ik vraag me af waarom. De vijf punten die u nu overneemt uit het Tienpuntenprogramma, gaan precies over de cruciale punten die verband houden met

het voeren van een eigen Vlaamse politiek. Maar bovendien hebben ze te maken met de fundamenteën voor het voortbestaan van de Belgische Staat. Dan kunnen we de vraag stellen welke keuze de heer Van den Brande nu maakt. En het antwoord is duidelijk. Er wordt van de Vlaamse Raad geen instrument, geen breekijzer gemaakt om die autonomie verder uit te breiden. Zodoende krijgen we niet wat ons toekomt. De kern van de zaak is eigenlijk dat de Parti Socialiste, het Hof, het Belgische establishment, Dehaene en Tobback communautaire rust willen. Maar het is wel de rust van het kerkhof. Het is de rust op communautair gebied van het absolute niets. Het vlaamsgezinde imago dat u opgebouwd had de laatste jaren, hebt u met deze regeerverklaring stukgeslagen op het altaar van belangen die niet hier liggen, maar wel elders. En het is zoals in een huwelijk : de liefde moet van twee kanten komen. We stellen al jaren vast dat de liefde van één kant komt en men kan natuurlijk niet bedrogen blijven worden. Uiteindelijk kan men niets anders dan de echtscheiding aanvragen. (*Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Hiermee zijn wij aan het einde van onze werkzaamheden gekomen. Wij komen morgen om 10.00 uur bijeen en ook morgenmiddag om 14.00 uur om onze agenda verder af te werken. Er zijn nog 21 sprekers ingeschreven.

De vergadering is gesloten.

— *De vergadering wordt gesloten om 18.56 uur.*
